DE

časopis slovenskih delavcev

št. 7

Glavni urednik Marjan Horvat

Odgovorni urednik Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja: 321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 11. februarja 1993, št. 7, letnik 52, cena 105 SIT

PREDRAGA DRŽAVA

PREPOCENI DELO

Na tiskovni konferenci v torek je sekretar ZSSS **Rajko Lesjak** razčlenil lanske stavke, tiste »pod komando« svobodnih sindikatov kajpak.

Slišali smo tehtno oceno, po kateri ni dvoma, kdo je krivec za gromozansko škodo, ki so jo povzročile lanske stavke. Le neposredne je za **3.600.000.000 tolarjev (tri milijarde šeststo milijonov tolarjev)!!!**

Neposluh države in delodajalcev, njihova nepripravljenost na sodelovanje, pogajanje s sindikati, je izvirno zlo in žal kaže, da bo povzročalo škodo še naprej.

O tem in absurdnosti podtikanj, da so sindikati oziroma delavske zahteve po poštenem plačilu krive za preteči zlom gospodarstva, v le za kanček strnjenem poročilu Rajka Lesjaka o lanskih stavkah na **4 strani DE.**

PARADIGMA SVINJ PRI KORITU SE MAJE

Vse več delavcev na cesti, brez plač tam, kjer delo še je ali pa so te bolj podobne miloščini. Da so plače previsoke, vpijejo najglasneje tisti, ki visijo na državnem sesku.

ZOLTAN JAN, član državnega sveta, zdaj trka na vrata ustavnega sodišča (zaradi »proceduralnih določil« kot občan), ki naj preveri **USTAVNOST PLAČ V VLADI IN PARLAMENTU.**

O tem DE NA **2.** in **15.** strani

Plutal hoče sanacijo,

Koržetov sklad ponuja špekulacijo

POGOVOR Z IVANOM KOŽELJEM OBJAVLJAMO NA 11. STRANI IN SE HKRATI Z NJIM SPRAŠUJEMO: SI BO DRNOVŠKOVA VLADA ŠE NAPREJ ZATISKALA OČI PRED ŠKODO, KI JO POVZROČAJO V SKLADU?

»... Da nam najkasneje do petka, 5. 2. 93 na disketi, ki vam jo pošiljamo, dostavite osnovne podatke o podjetju ...

Ime podjetja, pravni status podjetja, ulica, sedež, pošta, telefon, telefaks... število zaposlenih, prihodek, dobiček, ... direktor podjetja, člani upravnega odbora...«

To smo pobrali iz telefaksa, ki ga je **Sklad za razvoj** poslal **Plutalu** 1. 2. 93, Plutal pa DE s pripombo:

»Spet nova potrditev popolne ignorance Sklada, ki trdi, da je lastnik Plutala, pa po nekaj mesecih (in našem izstopu) sprašuje po tako osnovnih podatkih?!«

JANŠA IMA PRAV!

Embargo na uvoz orožja in streliva?! Dajte no mir! Posnetek prepričljivo kaže, da poteka uvoz tega blaga čisto normalno. Pomeni torej, da ima minister Janša prav, ko pravi, da je to problem držav izvoznic in ne uvoznic. Reportažo o nakupu streliva v Borovljah in uvozu v Slovenijo objavljamo na 15. strani.

DE, sreda 14.00

Pogajalski skupini slovenskih sindikatov in Gospodarske zbornice Slovenije sta danes določili predlog dopolnila splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. O predlogu se morajo organi sindikatov in združenj delodajalcev odločiti do 19. februarja.

Pogajanja o kolektivni pogodbi za gospodarstvo se bodo nadaljevala v zadnjem tednu februarja.

Po predlogu dopolnitve naj bi najnižja plača za prvi tarifni razred znašala 35.548,00 tolarjev, najvišja pa 106.629,00 tolarjev bruto. Predlagan je tudi nov način usklajevanja plač z rastjo življenjskih stroškov. Dopolnilo KP za gospodarstvo naj bi veljalo od februarja do junija 1993.

Univerzitetna knjižnica LJUBLJANA

Član državnega sveta po pravico kot občan

Piše: Zoltan Jan
član državnega sveta

Želim vas seznaniti s svojo pobudo ustavnemu sodišču, da presodi, če so določila o plačah, ki jih vsebujejo zakoni o vladi in poslancih, v skladu z ustavo RS. Postopek sem sprožil zato, ker ustvarjajo napadeni zakoni in tisti zakoni, ki so v postopku sprejemanja (oba zakona o sodniških plačah, pripravljajo pa se še novi), zmedo v sistemu oblikovanja plač javnega sektorja in povzročajo ***nove krivice*** *posameznim kategorijam delavcev.*

Ob moji pobudi Ustavnemu sodišču se poleg vprašanj o ureditvi javnega sektorja odpirajo tudi vprašanja širšega pomena. Ne nazadnje tudi ***o vlogi državnega sveta*** *v naši zakonodajni oblasti, saj se njegova opozorila očitno lahko gladko obidejo, s čimer postanejo dvomljive tudi pravice posameznih ustavno ugotovljenih interesov, ki naj jih DS zastopa.*

V zapletih pri ureditvi sistema plač v javnem sektorju se kaže tudi tendenca dela zakonodajne oblasti, da ne upošteva mnenja in argumentov nikogar – niti prizadetih, da se povsem osamosvoji in sprejema povsem neodvisno, če ne kar samovoljno, ukrepe, ki so širokega družbenega pomena.

Zaradi proceduralnih določil sem moral spor sprožiti kot občan in ne kot član državnega sveta, zaradi česar sem tudi moral utemeljiti svoj »privatni materialni interes«. Kot občan tudi nimam možnosti, da bi sklical tiskovno konferenco, zaradi tega vas seznanjam s svojimi prizadevanji na pričujoči način...

Ne skrivam dejstva, da je postopek pred ustavnim sodiščem lahko zelo neučinkovit zaradi počasnega reševanja zadev. Prav primerna odmevnost v javnosti bi lahko pospešila reševanje problemov in postopek pred ustavnim sodiščem.

In pri tem upam tudi na vašo pomoč in na primerno odmevnost o sproženem postopku v vašem mediju.

Pripis uredništva

Utemeljitev pobude Zoltana Jana objavljamo v Ravbarkomandi, kamor po vsebini tudi sodi.

ODMEVI

Gradovi v oblakih

Sem mamica prizadetega otroka. V eni od številk DE je bil članek o invalidih. Tudi moj sin spada v to skupino. Na videz se nič ne razlikuje od drugih, a narava se je poigrala – v usodo ne verjamem več. Rada bi napisala nekaj besed o tej skupini invalidov – teh naših večnih otrok.

Težko je spoznanje, da je z otrokom nekaj narobe, da se ne razvija normalno. Otrok pa raste in s tem težave. Že sami pogledi mimoidočih, njihova včasih nesmiselna vprašanja so kot nož v srce. Velikokrat so mi solze same polzele po licu, ko me je sinek vprašal, zakaj ga vsi tako gledajo. Zato ne mislite, da so brez čustev, brez zanimanja, vsaj nekateri ne. Moj sin je v zavodu, kjer se usposablja, dokaj samostojen, priden, a včasih tudi agresiven. Ali nismo taki tudi mi, ki se imamo za pametne? Ob vikendih je doma, včasih pride z avtobusom, največkrat ga pripelje prijazni gospod, čigar sin je tudi v zavodu. Mi, ki imamo takšne otroke, razumemo stisko in bolečino. Zavod je v preurejeni graščini – dvoru, pač v stari stavbi, tudi samo življenje v njem je urejeno, ko prestopiš prag teh sivih debelih zidov je v njem domačnost, prijaznost vsega osebja in pa, kar je vrh vsakega takega doma, kopica igrivih, zvedavih, tako ali drugače prizadetih otrok. Vsak ima svojo zgodbo, a ob praznikih, ko pokažejo, kaj so se naučili, nam zaigrajo srca. Kaj vse s tovarišicami, varuhinjami in kaj vem še kom ustvarijo ti na videz okorni prsti. Kako se trudijo in žarijo po nastopu.

In vse to za temi sivimi zidovi. Kaj vse se gradi, za te naše otroke pa ni denarja. Vem, da se dobro počutijo v domu, ali v novem sodobnem objektu bi bilo še bolj prijetno. Kaj bo prinesel nov zakon? Vsak zakon ali predlog, ki se nanaša na invalide, lahko podre most, ki je že zgrajen, ali pa ga nadgradi in utrdi.

Upam, da se bo za to skupino ljudi, kakor za vse kakorkoli prizadete, vedno našlo razumevanje in da sreča ne bo ostala prazna.

Volili smo in upam, da bodo naši izvoljenci pomislili tudi na nas. Mnogo je poklicanih in tako malo izvoljenih – pravi že stari rek.

Čisto na koncu pa še moja čisto osebna misel. Čeprav nimam možnosti, da bi potovala po naši lepi domovini Sloveniji, sem opazila nekaj – kar nam ni v ponos. Otroke – prizadete, stare, onemogle dedke in babice, tiste, ki si tako ali drugače ne morejo pomagati sami, in pa tiste, ki so doživeli živčne pretrese ali, kar po domače, se jim je zameglil um, najraje strpamo v stare, preurejene graščine. Saj zanje je tako dobro! – si mislijo morda tisti, ki so odločali, kaj, kdaj in zakaj se bo gradilo. Danes je tako težko misliti na novogradnje. In takrat si mislim, še dobro, da je nekaj teh graščin v dolini in ne vse na griču in hribih, kjer so ostale od njih samo še razvaline.

Pa brez zamere!

Milena Teršek

Poučna pravljica (za otroke)

In še bolj za vse, ki jo doživljamo! ***V DE ste 21. 1. 93*** *objavili pravljice F. F. F. na tisto »ŽIVEL JE POŠTEN DELAVEC, VSE ŽIVLJENJE JE SAMO GARAL, NIKOLI NI NIČ IMEL IN V BEDI JE UMRL (IN KJE JE POANTA PRAVLJICE, DRAGI OTROCI?!)« vam pošiljam zrcalno podobo:*

ŽIVEL JE SPOSOBEN PODJETNIK, PREBRISAN KAPITALIST,
VSE ŽIVLJENJE JE POVEČEVAL IMETJE, KAPITAL,
VEDNO JE IMEL VSEGA PREVEČ,
IN PREDEN JE UMRL,
JE BIL MED NAJBOGATEJŠIMI V DEŽELI.

Tudi tu je vprašanje, kje ima pravljica poanto, zgolj retorično. Morda pa bo pravljica, če jo urednik objavi ob poanti F. F. F., le bolj razumljiva.

Marjan Štempihar, Kranj

Nadaljevanje Odmevov v Sindikalnem zaupniku

PREJELI SMO

Upokojenci smo vznemirjeni in razočarani

Seznanjeni smo s predlogom zakona, ki naj bi spremenil sedanji način usklajevanja pokojnin. Pokojnine se ne bi več usklajevale po mesečnem gibanju plač vseh zaposlenih delavcev na območju republike, kot to določa 160. člen zakona, ampak po gibanju življenjskih stroškov, in sicer le enega dela rasti teh stroškov po posebni lestvici, začenši s 70 odstotki te rasti. Če pa rast življenjskih stroškov v enem mesecu ne doseže 3 %, se pokojnine sploh ne bi uskladile. Na enak način bi se usklajevale tudi druge pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki se sedaj usklajujejo po gibanju plač.

Predlog je pripravilo ministrstvo za delo, socialno varstvo in družino. V vladi in državnem zboru naj bi bil zakon sprejet po hitrem postopku in se kot intervencijski uporabljal od 1. marca do 31. decembra 1993.

Tak zakon bi kruto posegel v eksistenčne možnosti večine upokojencev. Tisti, ki so pripravili tak nečloveški zakon, najbrž ne vedo, kako beraška je večina pokojnin. Od pokojnin, izplačanih za mesec december 1992, jih je bilo do 14.000 SIT 9,65 %, do 20.500 SIT 34,90 %, do 35.000 SIT 68,60 %, nad 71.000 SIT jih je bilo le 1,46 % in nad 77,000 SIT 0,49 %. V obdobju I – XI leta 1992 je bilo razmerje med pokojninami in plačami: skupno vse pokojnine 70,7 %, družinske pokojnine 55,4 % invalidske pokojnine 64,4 % in starostne 77,8 %. Vse to so podatki Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Upokojenci smo vznemirjeni in razočarani, zato protestiramo proti takšni zamisli usklajevanja pokojnin. Če se bodo po podobni zamisli, določeni v zakonu, povečevale plače delavcem v javni upravi in če bo enak ali podoben sistem v pripravljajoči se splošni kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti veljal tudi za plače delavcev v gospodarstvu, se bo tudi usklajevanje pokojnin po gibanju plač dejansko avtomatično ravnalo po korigiranem gibanju življenjskih stroškov. Predlagani intervencijski zakon pa za pokojnine uvaja dvakratno zniževanje usklajevanja. Prvič že pri zadrževanem povečevanju plač, drugič pa še pri zniževanju odstotka po teh že tako znižanih oziroma zadrževanih plač. Upokojenci vemo, da moramo tudi mi nositi breme zdravljenja in usposabljanja našega gospodarstva za nov zagon, vendar smo pripravljeni nositi le toliko bremena, kot ga bodo prevzeli vsi drugi z enako revnimi prejemki, tisti z boljšimi in najboljšimi prejemki pa naj prevzamejo sorazmerno večji delež bremena.

Pozivamo vlado, državni zbor in vse poslance, ne glede na njihovo stranko, v kateri so, da ne sprejmejo predlaganega, za upokojence skrajno krivičnega in diskriminacijskega zakona. Želimo jih spomniti, da so pred decembrskimi volitvami v svojih programih in vabljenjih upokojencev obljubljali, da so sedanje pravice upokojencem zagotovljene in da se ne bodo ukinjale in ne zniževale. Verjeli in zaupali smo vam ne glede na vašo strankarsko pripadnost, upokojenci pa so pripadniki vseh strank. Morebitna iznevera danim obljubam pri upokojencih ne bo pozabljena vse do prihodnjih volitev, kadarkoli že bodo.

Stanko Hvale, predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije

Pogumno naprej skozi nazaj v lepšo prihodnost

Če smo bili pred novim letom pa še kak teden po njem prepolni čudnega občutka, da bo letos ves čas do oblikovanja in sestave nove – zdaj že stare Drnovškove vlade, nam je danes že vse bolj kristalno čisto. In jasno tudi. Odločno stopamo po poti naprej v nazaj in zdaj je vsaj v meni dosti manj vprašanj, kot jih je bilo še pred letom ali dvema. Naš napredek je namreč tudi zdaj, ko živimo v demokratični družbi, v parlamentarni demokraciji in z vlado, kakršno smo si sami svobodno izvolili zbrati, stalnica, konstanta. Nobenih nihanj, nobenih poti navzgor in navzdol, nič gor-dol. Pot, po kateri drvimo, je zakoličena pravilno. Dokazov za to trditev je več kot dovolj.

Stanje, v kakršnem je naša domovinica, in razmere, v kakršnih so prebijamo njeni samostojni prebivalci Slovenci, so gledane bolj površno pod drobnogledom take: povprečen človek živi dokaj slabo, pestrost njegovega življenja pa se kaže v nizkem standardu in obljubah, da bo kmalu še nižji, visokih cenah, nizkih plačah, v dvigih cen elektrike, ki pa niso podražitve, v pomanjkanju ne le vitamina C, stavkah, čakanju na delo, tehnoloških presežkih, brezposelnosti, mrzlih radiatorjih, v podhranjenosti, bolehnosti in polnih čakalnicah ambulant, v notranji in zunanji zadolženosti. To še zdaleč ni vse, k vsemu temu moramo prišteti še strankarske zdrahe, pa visoke plače poslancev in njihovo veliko žalost zaradi brezalkoholnega parlamentarnega bifeja, pa igrice ravbarjev in žandarjev, ko so v bistvu to ene in iste osebe, vsaj kadar gre za lastninjenje, da o pravni državi in bla-bla-blazni hitrosti sodišč niti ne govorimo. Vse to so kamenčki, pravzaprav betonski bloki v mozaiku, s katerim je tlakovana naša pot v svetlo prihodnost.

Kolikor slabše živimo danes, toliko bližje smo lepši prihodnosti. Točno! Vsaka naslednja podražitev, vsaka prekinitev dela, vsak stečaj, vsako prestrukturiranje delavca v tehnološki presežek ali v brezposelnega... pomeni korak bližje k našem cilju, in če nam bo jutri slabše, kot nam je danes ali kot nam je bilo včeraj, bomo spet nekoliko bližje. Zavedati se namreč moramo, da moramo doseči najnižjo možno raven antirazvoja, življenjsko raven najnižje stopnje ali po domače povedano, da pridemo totalno na psa, od koder ni več padanja, temveč le še rast. Zato je prav, da se zdaj NIKJER ne pogovarjajo o razvojnih programih, pa o inovacijah, pač pa o poslanskih plačah, pa o stabilizaciji bank o razvojnem skladu, o stečajih in odpuščanjih delavcev in o preoblikovanju družbene lastnine. Na ta način še naprej tvorno ohranjamo in pospešujemo pot navzdol, prav do dna in potem – ja potem bo pred nami vsemi in ne le pred poslanci samo še lepša, svetla prihodnost. Zato POGUMNO, KORAJŽNO NAPREJ V NAZAJ V SVETLO PRIHODNOST. Premnogi jo že vidijo. Na senčni strani Karavank in Alp...

Jože Praprotnik

Sporočilo za javnost

Predsednik Socialistične internacionale Pierre Mauroy se je 4. 2. 1993 popoldne sestal s predstavniki Združene liste, v. d. predsednikom SDP Slovenije Petrom Bekešem in sodelavci, dr. Radom Bohincem, predsednikom glavnega odbora SDU Slovenije, Milošem Pavlico, podpredsednikom Delavske stranke Slovenije.

V daljšem prijateljskem pogovoru so sogovorniki Pierra Mauroya seznanili s svojimi ocenami rezultata decembrskih volitev ter delovanjem v vladi Republike Slovenije. Uglednega gosta so tudi obvestili o pripravah na združitveni kongres strank Združene liste kot sestavnem delu prizadevanj za združevanje sil socialdemokratske levice v Sloveniji ter utemeljili svojo prošnjo za sprejem v polnopravno članstvo Socialistične internacionale.

Predsednik Socialistične internacionale je izrazil svojo osebno podporo in podporo Socialistične internacionale dejavnostim strank Združene liste, jim zaželel uspeh v združitvenih procesih ter izrazil prepričanje, da ne bo nobenih ovir za sprejem te formacije slovenske levice v Socialistično internacionalo.

Informativna služba Združene liste

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika:

NOVA DOBA

Nova doba je časopis za slabe čase, zato so v njem trije časopisi skupaj

V tej številki preberite:

M. UTROŠA: DELAVCI ČAKAJO MAREC
A. ŠTORMAN: NA DOBU BI ME UBILI
GOLFI IZGINJAJO
KOT KAFRA DRŽAVA KOT GRDA MAČEHA
ZARADI LJUBEZNI IZGON IZ DRŽAVE
PASJA MAST ZA LJUDI
VIDEC, KI LAHKO USTAVI VOJNO

Nova doba je največji neodvisni in nadstrankarski slovenski tednik, ki svoje bralce nagrajuje s pol kilograma čistega zlata.

DE časopis slovenskih delavcev • Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 105 SIT • Žiro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

parlamentarna arena

Rep

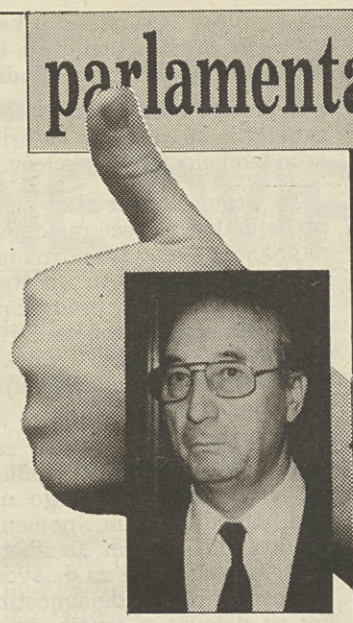

Kot vse kaže, se med državnim svetom in državnim zborom obeta lepa šlamastika. Pokazala bo, ali doma v parlamentu mislita biti kot pes in mačka, kot veliki in mali brat ali pa dopolnjujoča se člena.

Kuha se okrog prispevkov. Potem ko se je državni svet lotil obiranja zakona o spremembah prispevnih stopenj za pokojnine, zdravstvo in zaposlovanje in ga tudi obral do kosti, se je državni zbor požvižgal na dražvni svet in v Uradnem listu objavil nove prispevke za pokojnine in zdravstvo, le prispevek za zaposlovanje je zaenkrat pustil pri miru.

Ker vse skupaj pravno na moč smrdi, bi bilo pričakovati, da bodo gospodje svetniki povzdignili svoj glas modrosti, saj so kar nekaj ur pleteničili, da so omenjeni prispevki previsoki ali pa prenizki, in na koncu sklenili državni zbor poslati na popravni izpit. Zakon o spremembah prispevkov so postavili v out in s tem tudi vse nove prispevke, kar je lepo obrazložil svetnik Gregor Miklič iz svobodnih sindikatov.

Na ta način so državnemu zboru in državnim financam primazali lepo klofuto. Ni čudno, da so Rigelnikovi možje ali dekleta ponoreli od jeze in šli objavit nove prispevke, čeprav stari še vedno veljajo. Vojna med domoma se je torej pričela, če bo seveda državni svet zbral dovolj poguma in branil svoja stališča.

Že ta primer bo pokazal, ali imamo v državnem svetu res modre ljudi, gospode svetnike, ali pa debatni klub, v katerem se jih največ najraje izživlja v zaprtem krogu, ko pa je treba pokazati, da rogov nima samo hudič, se skrijejo ob zapeček. Zaenkrat vse kaže na to drugo, saj se zdi, da so v vodstvu državnega sveta stisnili rep med noge, najbrž preplašeni zaradi kritik, ki jih doživljajo, da se namreč svet hoče spuščati v vse, kar leze in gre v tej deželi.

Zato, gospodje svetniki, pokažite, koliko vas je v hlačah, če že mislite, da ste najmodrejši v državi. Če boste klecnili že pred prvo oviro, sam Bog ve, kdo vas bo še sploh hotel poslušati. To še posebej velja za predsednika dr. Ivana Kristana, ki ima priložnost pokazati, če je res nestrankarski parlamentarec ali pa samo izpostava Drnovškove, Rigelnikove in svoje liberalne demokracije.

Mišice

Državnim financam mora res iti za nohte, da so pri državnem zboru in gospodu Rigelniku izposlovale takojšnjo objavo odlokov o novih prispevkih. Kako tudi ne, ko pa so vsaj pokojninskemu skladu dolžne kupe denarjev še za dve leti nazaj in se mora le-ta reševati z višjimi prispevnimi stopnjami.

Vladi gre pač za denar in ker ima v parlamentu večino, v opoziciji pa take poslance, ki se zadeve ne znajo lotiti na pravem koncu, denar tudi uspeva izposlovati. Seveda z obilno pomočjo vodstva državnega zbora, kar samo potrjuje napovedi, da bo liberalnodemokratska naveza Drnovšek-Rigelnik dobro delovala.

Čeprav zadeve z novimi prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje še zdaleč niso jasne, si je gospod Rigelnik vzel pravico razsodnika. Uzakonil je nove prispevne stopnje, čeprav stare še vedno veljajo. Ker je državni zbor tista firma, ki drugim predpisuje zakone, bi bilo pričakovati, da se bo sam kar se da močno držal zakonitosti oziroma pravnega reda. Pa, kot kaže, iz te moke ne bo kruha. Prvič zato, ker ima vlada ta parlament očitno zato, da bi lahko vladala po svoji in mili volji, in drugič zato, ker državni zbor že mora pokazati državnemu svetu, kdo je gospodar v parlamentarni hiši.

Seveda se gospodom v parlamentu lahko najlepše zahvalimo za tako delo in za zdraharsko tekmovanje na račun delavcev in njihove socialne varnosti. Če ima namreč državni svet prav, ko trdi, da novi prispevki še ne veljajo, potem je državni zbor prava zgaga in aroganca. Njegovo početje lahko pomeni samo eno – da mu bo na prvem mestu vladna politika in šele nato vse drugo, tudi pravna država.

Če si kaj takega privošči parlament, potem državljanu v tej državi v pehanju za pravdo res ne preostane drugega, kot da zakon vzame v svoje roke ali pa se gre pritožit na »tramvajkomando«. Ali ima v tej godlji prav državni zbor ali državni svet, bodo morali povedati pravniki, čeprav ni jasno, kako pravniki v parlamentu sploh uporabljajo svoje strokovno znanje. Če ga že na začetku mandata tako lomijo, bi gospodje v vodstvu parlamenta, najprej gospod Herman Rigelnik, lahko začeli razmišljati o novih službah, po možnosti takih, kjer jim ne bo treba nihati med strankarsko ustrežljivostjo in občutkom za pravno varnost.

Boža Gloda

NA POTEZI SO SINDIKATI

Slovenski politični prostor vse bolj obvladuje moč vlade in moč parlamenta. Zato najprej rahel poduk o moči. Gre za zmožnost, s katero si privoščiš to, da se ne učiš! To je v bistvu oznaka odnosa, ki ga ima kapitalistični razred povsod po svetu do svojega razrednega interesa. Ali preneseno v slovensko okolje in politične razmere: ustavna parlamentarizacija vladne oblasti je spodbudila parlamentarne strankarske voditelje, da se niso spustili v boj za družbeno moč samo po sebi, kar bi pomenilo tudi za moč opozicije, ampak in predvsem v boj za vladno odgovornost in s tem za splošni blagor slovenske družbe na njeni poti v moderno kapitalistično industrijsko družbo.

To pa je seveda »posamezne« parlamentarne stranke, tudi tiste, ki so si že teoretično razdelile oblast, praktično prisililo, da so že na prvih sejah državnega zbora oportunistično taktizirale, da bi si pridobile kar največ parlamentarne in vladne moči, ki so jo povezale neposredno z materialnim položajem in s tem s socialnim statusom in družbenim vplivom poslank in poslancev, vladnih funkcionarjev in sodnikov, torej s statusom vseh treh ključnih vej oblasti. Tako so že na teh prvih sejah z na volitvah pridobljenim bianko pooblastilom za odločanje, ki ni več odvisno od soglasja volivcev, vzpostavile institucionalno pregrado, s katero praktično odbijajo vse ugovore proti vsebini željeno sprejetih odločitev, in s tem seveda sprožile postopek družbenega razslojevanja na Slovenskem.

Elita »krade« pravno in škoduje ekonomsko

Takšen odnos nove oblasti do plebiscitarno izražene volje volivcev vpliva na to, da postaja vsakdanja politična zavest z vsakim novim dnem bolj cinična, tudi na podlagi brezobzirnosti pričakovanj, ki jih o sebi posreduje politika sama.

Pa prestopimo s teoretiziranja k praktičnemu. Gre za pravno, ekonomsko-socialno in moralno sporni sprejem povišanja poslanskih, ministrskih in sodniških plač. Pravno predvsem z vidika zakonske diskriminacije, ki jo nosi s seboj sam zakon o omejenih plačah in ki s tem, ko ureja le plače elitbirokracije, postavlja v neenakopraven položaj vse tiste, ki v hierarhiji omenjenih sistemov bolj ali manj vdano služijo prav tem; ekonomsko z vidika produktivnosti slovenskega gospodarstva in omejenih zmožnosti državnega proračuna ter novega inflacijskega vala, ki bo sledil vsem, ki se bodo na ta sistem želeli nadgrajevati; socialno z vidika socialne dopustnosti takšnega megalomanskega dviga v času neobvladljive in naraščajoče brezposelnosti, grožnje oženja socialnih pravic in socialnega brezpravja, še neobelodanjenega vladnega programa, nesklenjenega socialnega pakta in celo namigovanj o zamrznitvi plač, kar vse lahko pripelje do neobvladljivih socialnih pritiskov in vedno novih valov stavk; in ne nazadnje moralno, glede na to, da so mnogi poslanci v predvolilnem boju celo napadali ta tako imenovani »razpis« za poslance, ki sta mu dala rdečo luč, v sicer navidezno ožjih okvirjih, že prejšnja vlada oziroma parlament.

Bodo sindikati kos umetnemu razslojevanju?

Omenjeno kaže na to, da večina parlamentarnih strank, z izjemo posameznih (redkih) poslancev znotraj njih, z izjemo SNS, ni pripravljena vezati nase političnih in socialnih motivov državljanov in še posebej svojih volivcev, ki so se za njih odločali, ker so z vsako od njih pričakovali »nekaj več«.

Tako se je še enkrat potrdilo, da v politiki ni nič nemogoče in da lahko vlada in parlament hkrati počenjata po svoji naravi nezdružljive stvari. Posledica tega je, da izgubljajo podlago motivi samoomejevanja, zadržanosti, pravičnosti, solidarnosti in prevzemanja lastne odgovornosti, to je ključni motivi nastajanja nove stabilne in gospodarsko uspešne družbe in socialne države, države z »dušo«.

S tem se seveda na novo odpira vprašanje, kateri del vladne koalicije pa tudi opozicije bo v nadaljevanju vladanja sposoben vezati nase motive državljanov, katera stranka bo v meglenosti vladne politike praktično razvidna za same državljane. Stranke Združene liste bodo z vidika njihove strategije vsekakor morale strniti svoje vrste, okrepiti svojo konsistenco in se jasneje usmeriti k cilju. Temeljni problem ZL znotraj vladne politike bo vsekakor to, kako narediti socialdemokratsko politiko v demokratičnem procesu bolj prepoznavno in dojemljivo. ZL bo morala prav zato tako v parlamentu kot v vladi bolje ponazoriti, kakšni temeljni človeški odnosi in katere vrednostne odločitve so ključne za njeno politiko. Dvojna strategija ne bo možna, še manj sprejemljiva, ker bo ljudem onemogočila pravilno dojemanje socialdemokratske politike ZL. ZL bo morala utrjevati zaupanje, svojo privlačno podobo in konsistentnost, hkrati pa seveda glede na to, da je del vladne koalicije, tudi nujno preventivno znižati pretirane predstave svojih članov in volivcev o njej. Na tej točki bo blizu dejanskosti. To pa seveda pomeni, da bi bila za samo ZL pretežka naloga, da bi skušala zanesljivo vezati njihove politične interese in motive samo na odločanje v vladi in parlamentu ali celo kanalizirati procese, ki skupaj predstavljajo državni politični monopol.

Državni politični monopol (na odločitve), tudi na že zgoraj navedene v zvezi s plačami, je zato potrebno zavarovati še z drugimi političnimi silami in družbenimi institucijami, posebno s sindikati. Njihova naloga pri tem je, da zboljšujejo pogoje za socialdemokratsko politiko v preddverju političnega prostora. Na potezi je sedaj nedvomno del koalicijske vlade ZL (njen minister za gospodarske dejavnosti in ministrica za delo, socialo in družino), Gospodarska zbornica in sami sindikati (še posebej Svobodni), ki bi se morali seveda malce bolj poenotiti in s tem izraziti malce več solidarnosti z delavci ter začeti pogajanja o socialnem paktu. Preprečiti bi morali umetno vzpostavljano razslojevanje slovenske družbe, ki zaenkrat nima niti pravne niti ekonomske podlage.

Branka Preželj

LEVICA – KAJ JE TO?

Piše: Martin Ivanič

Ako nas danes kdo povpraša, kaj je pri nas v politiki levica in kaj desnica, se kaj lahko počutimo nebogljeni kakor novopečen rekrut na prvih vojaških vajah, ki se na povelje nikoli ne obrne v pravo smer. Seveda ni krivo naše politično neznanje, temveč velika zmeda in programskopolitično prilagajanje domala vseh strank. Gotovo je k tej zmedi veliko prispevala razumljiva želja po večji politični učinkovitosti, katere pogoj vidijo državljani v prvi vrsti v večji enotnosti slovenske politike. Želja strank, da pridejo do vzvodov izvršne oblasti, in nekakšna kampanja za dejavno enotnost sta povzročili svojevrstno homogenizacijo vidnega dela slovenske politike.

Za volilce pa je takšen razvoj prinesel tudi določeno zagato, saj težko preverjajo, katere stranke nudijo jamstva za izpolnjevanje volilnih obljub, na podlagi katerih so jim izrekli svoje zaupanje. Ni moč kar na slepo trditi, da so leve stranke že same po sebi glasniki interesov delovnih stanov. A po politični tradiciji in glede na pretežne programe levih in levosredinskih strank jih znaten del teh stanov šteje za zastopnike svojih teženj. Glede na zgoraj omenjeno homogenizacijo, ki se je izrazila zlasti v času oblikovanja vlade, pa je ta prepoznavnost zmanjšana. Prav tako sliko zamegljuje – deloma iskreno, deloma pa taktično – ustanavljanje delavskih (prejkone pa tudi nameščenskih) struj ali frakcij pod okriljem pretežno oz. tradicionalno desnih in desnosredinskih strank.

Spričo tega je v sedanjem času skrajno negotovo vsako kategorično zatrjevanje, kdo da so »zavezniki proletariata« in kdo njegovi »sovražniki«. Kakor je težko reči, da so opozicijske stranke eo ipso nasprotnice delavstvu nenaklonjene vladne politike. ***Navadno namreč te stranke svoj odnos do vladne politike spremenijo takoj, ko zaradi morebitne nove kombinatorike pridejo v vladno koalicijo.***

Ker je moč z dokajšnjo gotovostjo trditi, da med skupščinskimi strankami vlada svojevrsten gentlemanski sporazum, tihi seveda, da bodo skušale na oblasti in pri njej ostati ves mandat, saj poslancem in funkcionarjem zakon o njihovem statusu prinaša veliko lagodje, je na moč vprašljivo, koliko volilci iz vrst delovnih stanov sploh lahko računajo na načelno nasprotovanje opozicijskih strank dvomljivi vladni (pa tudi parlamentarni) politiki. Zato velja ponoviti, da je ***edinega resnega oponenta politiki zakonodajne in izvršne oblasti videti v močnih in zrelih sindikatih.***

Vendar je vprašanje, če se sindikati v svojem soočanju z državno oblastjo, ki se bo zagotovo v mnogočem (tudi nenačelno) naslanjala na podjetništvo in kapital, lahko zanašajo le na lastno moč, oprto na številno delavstvo, in svoje profesionalno obnašanje ali pa bodo med političnimi strankami le morali iskati zaveznike. Slednje se mi zdi prejkone neizogibno. Ni pa se po mojem več mogoče zanašati na nekakšno tradicionalno in apriorno zavezništvo sindikatov in politične levice. Zato, ker klasične levice več ni in je nikoli več ne bo. Če je namreč veljalo, da se klasična levica bolj zavzema za socialno obarvano politiko države, desnica pa bolj za gospodarsko učinkovitost – in zato tudi za večjo socialno brezobzirnost – tedaj moramo priznati, da sodobne stranke poskušajo v veliko večji meri doseči ravnovesje obeh prvin.

Razen teh dveh (recimo prevladujočih) komponent morajo vse stranke vedno bolj v svojem delovanju upoštevati še druge vse pomembnejše sestavine sodobnega življenja. Zlasti ekološko komponento in prvine civilnopravne družbe. Konec koncev to od »svojih« strank pričakujemo volilci sami, saj bi sicer le-te naglo drsele na konservativno politično obrobje.

Zato mislim, da bo treba klasično pojmovanje levice in desnice ter »avtomatičnega« delavskega zavezništva kar hitro pozabiti in se prilagoditi – kot se temu reče – novi politični stvarnosti. *To bi torej pomenilo v delu sindikatov več prožnega taktiziranja in (pogojnega) povezovanja ob povsem določnih zadevah. Ker bodo taktizirale tudi stranke same, saj bodo prav tako v konkretnih primerih iskale naklonjenost vplivnih sindikatov, pomeni, da bo treba ta taktična zavezništva izbirati previdno. Sindikat, ki se bo v takih primerih nekajkrat opekel, bo namreč sam kmalu izgubil svojo kredibilnost. Če seveda kdo misli, da se oblast ne bo presneto trudila z vsemi mogočimi zvijačami sindikate razcepiti, kompromitirati in končno oslabiti, se bridko moti. To smo lahko že slikovito opazovali med svajami za plače v državni upravi in še kje. In žal je očitno, kdo je bil doslej bolj zvit.*

Pozabimo torej na zgodbe o proletarski ali delavskokmečki solidarnosti, ki da bi se morala izkazati v vzajemnosti sindikatov in politične levice. Partner sindikatov (lahko rečemo tudi – delavstva) postaja in ostaja država. Jadikovanje o tem, kdo je levica in kaj se z njo dogaja, je bolj ali manj anahronistično.

DRŽAVA NAJDRAŽJA, DELO NAJCENEJŠE

KDO JE KRIV ZA STAVKE?

Stavke pri nas še vedno niso prava demonstracija moči delavstva. Je pa res, da se je na lanskih stavkah bolje slišalo delavce in da so delavci praviloma imeli prav. Ni šlo za nikakršno izsiljevanje, nasprotno! Šlo je za povsem razumne zahteve delavcev, za to, kar jim pripada in kar so s svojim delom zaslužili. Torej je šlo za njihovo dostojanstvo.

Stavkali so v glavnem tam, kjer je delavcem prekipelo, kjer so se naveličali obljub, od katerih se ne da živeti, in stavkali so iz obupa, saj so oziroma bi izgubili plačo, delo, če ne kar podjetja.

Na drugi strani pa se družbeni kapital, ki so ga ti delavci soustvarjali in je povezan s številnimi odrekanji, pridno seli v različne roke in na različne naslove. Ko je delavstvo na takšni razprodaji, se lanskim stavkam in letošnjemu valu le-teh ter napovedanim ni treba čuditi. Zato so neresne ocene nekaterih, ki poskušajo stavkajoče in stavke ocenjevati, češ da gre za poskuse rušenja demokracije ali za nekakšne prevrate. Še večje sprenevedanje pa so trditve, da delavci ne razumejo težav podjetja in države.

V zadnjem času oblastne in delodajalske strukture, namesto da bi skušale razreševati stavkovne zahteve, žugajo in vnaprej grozijo stavkajočim, da jih bodo udarili po prstih, če ne bodo »stavkali« tako, kot napotuje pozitivna zakonodaja oziroma kot si jo oni razlagajo.

Vnaprej jim nalagajo odgovornost za nastalo materialno in drugo škodo, za omajanost ugleda podjetja in za vse druge posledice, ki jih lahko povzroči stavka. Vzroki za stavko jih sploh ne zanimajo.

Večinoma so delavci s stavkami uspeli, res pa je tudi, da ponekod samo na kratek rok. Ta ugotovitev velja še posebej za industrijski del delavstva.

Stavk si delavci ne želijo. Če kdo misli, da delavci radi stavkajo, se moti. To še posebej velja za primere, ko se zaupniki odločijo, da bodo gladovno stavkali. Gladovne stavke za pravice, katerih neizvrševanje bi se moralo sankcionirati in kaznovati, vsekakor ne morejo biti lepo zrcalo socialno pravični državi in državi blaginje. Za to bi morala poskrbeti država, ne pa da morajo uresničevanje teh pravic doseči sindikalni zaupniki z gladovno stavko.

Nad obupom in dejanji teh ljudi, ki se zanje odločajo za ceno svojega zdravja in življenja, smo se dolžni vsi zamisliti. Bojim pa se, da smo vedno bližje temu, da »siti lačnega ne razume«.

Ne nazadnje, ali ne bo za naše politike sila neprijetno vprašanje, ki jim ga bodo postavljali tuji državniki in politiki:

»Ali v vaši državi res sindikalni zaupniki gladovno štrajkajo za delovno mesto, za delo in minimalno plačo?«

Neposluh države in delodajalcev je povzročil ogromno škodo

Svobodni sindikati Slovenije oziroma njihovi stavkovni odbori in zaupniki v boju za temeljne delavske pravice stavke organizirajo in ne le podpirajo. Tako so lansko leto, skladno z zakonom in stavkovnimi pravili sindikatov, organizirali in izpeljali **229 stavk,** v katerih je sodelovalo blizu **90.000 delavcev** oziroma kar 17 odstotkov vseh zaposlenih. V te podatke ni zajeta splošna opozorilna stavka, ki je bila 18. marca lani.

Drugače povedano, v Sloveniji je vsak zaposleni v gospodarstvu v lanskem letu stavkal 3,5 ure ali 860 delavcev ni delalo celo leto. Stavka je trajala povprečno 22 ur.

Če bi lansko leto reševali delavske stiske in probleme pred stavkami, v obliki socialpartnerstva ter z večjo mero soodločanja v podjetjih in bi se sindikati, delodajalci in vlada dogovorili prej, bi lahko podjetja in država na račun izgubljenih delovnih šihtov oziroma delovnih ur prihranili naslednje:

– v stavkah v letu 1992 je bilo porabljenih **1.876.000 delovnih ur,**

– te ure brez povzročene druge škode pomenijo 2,2 milijarde tolarjev izpada dohodka,

– na ta račun bi lahko 47.000 delavcev prejelo eno povprečno mesečno plačo ali 3.900 delavcev celo leto,

– 103.000 delavcev bi prejelo eno zajamčeno plačo ali 8.500 delavcev bi to plačo prejemalo celo leto.

Če k tem izgubljenim delovnim uram prištejemo še ure, ko delavci niso delali med lansko splošno opozorilno stavko, teh pa je bilo 1.000.000, skupaj torej 2.876.000 delovnih ur, potem je slika takšna:

– izgubljene ure pomenijo 3,6 milijarde tolarjev izpada dohodka,

– na ta račun bi lahko 77.000 delavcev prejelo eno povprečno mesečno plačo ali

– 6.400 delavcev bi to plačo prejemalo celo leto,

– 168.000 delavcev bi prejelo eno zajamčeno plačo ali

– 15.900 delavcev bi to plačo prejemalo celo leto.

Z opozorilno splošno stavko vred je torej v Sloveniji lansko leto vsak zaposleni stavkal 5,5 ure. To pomeni, da 1.320 delavcev ni delalo celo leto. Stavka je trajala povprečno 24 ur.

Letos nič bolje

Od oktobra do konca decembra je bilo **veliko stavk predvsem v tistih podjetjih, ki so podpisala pogodbe s Skladom za razvoj Republike Slovenije** in pričakovala takojšnjo finančno pomoč oziroma denar za plače. Zaradi »prevelikih« pričakovanj delavcev pa je bilo v tem odbodju **kar 25 večjih stavk v podjetjih, ki so prišla v upravljanje Sklada.**

Največ stavk je bilo v Podravju, med panogami pa nosi žalostni rekord kovinska in elektroindustrija. Najdaljša neprekinjena stavka je bila v Adrii Caravan v Novem mestu.

Med vzroki za stavke prednjači neizplačilo plač za mesec ali celo za tri, neizpolnjevanje kolektivnih pogodb, sicer pa smo našteli oziroma opredelili 18 vzrokov. Stavke so praviloma sprožali v kombinaciji in ne posamično.

V januarju 1993 smo doslej zabeležili 10 stavk, v katerih je sodelovalo 2.426 delavcev.

Te ocene in številke smo predstavili iz več razlogov, najmanj iz dveh: da spoznamo nekaj za nazaj in to upoštevamo za naprej in predvsem, da to dimenzijo problema vidimo v času pogajanj o kolektivnih pogodbah in sklepanju socialnega pakta.

Tako različnih metrov za plače, kot jih imamo ta trenutek v Sloveniji, že dolgo ni bilo. Ugoditi enim, pomeni ugoditi tudi drugim. In imeti povsem drug meter za delavce v gospodarskih dejavnostih kot za delavce v drugih, ima lahko neslutene posledice.

Na te različne sisteme plač smo Svobodni sindikati Slovenije dovolj resno in pravočasno opozarjali, žal zaman. Od takrat dalje se krepi nezadovoljstvo povsod, tako v gospodarskih dejavnostih kot v negospodarskih.

Pristojni organi sindikatov dejavnosti in svet ZSSS bodo na naslednji seji, ko se bodo odločali o podpisu splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo Slovenije, ocenili doseženo raven pogajanj pri spremembah in dopolnitvah splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo Slovenije in panožnih kolektivnih pogodb. **Na podlagi te ocene bo svet ZSSS ugotovil, ali kolektivne pogodbe dosegajo pričakovanja in zahteve članstva,** ali dajejo primerno oziroma pravično ceno delu in ali varujejo pravice delavcev na ustrezni ravni. Podobno velja tudi za pravice sindikatov.

Če bo zaradi vsebine splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo njen podpis za Svobodne sindikate Slovenije vprašljiv oz. nesprejemljiv in če bo ogrožena sklenitev splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in dalje panožnih kolektivnih pogodb, bo svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije nadaljeval pripravе za stavko oziroma jih pospešil. Prav tako bodo pripravе na stavke nadaljevali sindikati dejavnosti, in sicer tako, da se bodo delavci v podjetjih in zavodih ter drugih oblikah v panogah osebno izjasnjevali:

– prvič, da podpirajo zahteve svojih organov v zvezi s sklepanjem kolektivne pogodbe,

– drugič, da – če te zahteve pri pogajanjih ne bodo uresničene in če ne bo dosežen konsenz, bodo sprejeli stavkovne zahteve in za te zahteve organizirali stavko.

Zahteve (stavke, ki šele PRETI):

- **sklenitev splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in panožnih kolektivnih pogodb,**
- **primerna oziroma pravična izhodiščna plača – cena dela,**
- **ustrezna raven delavskih in sindikalnih pravic,**
- **dosledno spoštovanje in uresničevanje sklenjenih kolektivnih pogodb.**

Na podlagi rezultatov izjasnjevanja v podjetjih, zavodih in panogah bo Zveza svobodnih sindikatov Slovenije skupaj s sindikati dejavnosti oziroma stavkovnimi odbori oklicala stavko. Čas, način in kraj stavk bodo določeni skladno s stavkovnim načrtom, stavkovnimi pravili sindikatov ter zakonom o stavki.

Iz poročila Rajka Lesjaka na torkovi tiskovni konferenci

OSNUTEK ZAKONA O SOUPRAVLJANJU GRE V PARLAMENT

Začasno delovno telo državnega zbora za delo meni, da je osnutek zakona o soupravljanju bistveno boljši od tez in da kljub nekaterim dilemam lahko gre v skupščinsko razpravo. Vprašanja bo mogoče razčistiti v nadaljnjem skupščinskem postopku. Takšno mnenje članov delovnega telesa je posledica stanja v podjetjih in drugih družbah, ki zakon s to vsebino zelo pogrešajo.

Zakon v predlagani obliki podpirajo prav vse stranke, ki sodelujejo v delu posebnega delovnega telesa. Glede konkretnih rešitev pa imajo nekoliko različna stališča. Izstopa Liberalno-demokratska stranka, katere predstavnik Zoran Thaler je zagovarjal zlasti praktične in funkcionalne rešitve. Preostale stranke pa očitno hočejo izpolniti vsaj del svojih predvolilnih obljub delavcem, zato so se predstavniki teh strank zavzemali za več soupravljanja in rešitve, bližje praksi v Nemčiji, kjer je soupravljalski sistem prestal preizkušnjo. Ta hotenja so razumljiva, saj osnutek zakona zaostaja za nemškimi rešitvami, četudi skuša kopirati njen sistem.

Janez Podobnik iz Ljudske stranke-Kmečke zveze je razpravljal o možni koliziji nad svetom kot organom soupravljanja in sindikatom. Zavzel se je za švedski model, po katerem soupravljanje poteka le prek sindikata. **Jože Pučnik**, predstavnik Socialdemokratske stranke Slovenije pa je hotel vedeti, ali so predlagane variante le namig na možnost ali prava pravna norma. Namestnica ministrice za delo **Nataša Belopavlovič** je odgovorila, da so variante napisane zato, ker so tako želeli nekateri sindikati.

To načelno vprašanje se je konkretiziralo pri nekaterih členih, npr. 8., kjer je **Miloš Pavlica**, predstavnik Združene liste nasprotoval osnovni rešitvi in zagovarjal varianto. Gre za odnos med kolektivnimi pogodbami in zakonom o delovnih razmerjih. Belopavlovičeva je pojasnila, da bo treba na podlagi tega zakona spremeniti kolektivne pogodbe, ki so zdaj v fazi spreminjanja. Ministrstvo za delo načrtuje, da bo državni zbor letos sprejel tudi nov zakon o delovnih razmerjih in zakon o kolektivnih pogajanjih. Kolektivne pogodbe v prihodnje ne bodo več obravnavale delovnopravnih vprašanj, ampak le tarife oz. plače. **Jože Pučnik** je menil, da zakon ne sme dajati preširokih pravic, ki ne bi bile uresničljive. **Zoran Thaler** pa je vprašal, ali bo ta zakon veljal tudi v gospodarskih javnih službah. Predstavnica ministrstva je povedala, da bo zakon veljal v gospodarskih družbah in tudi v javnih službah, če posebni zakoni ne bodo določali drugače. Razprava se je dotaknila tudi možnosti, da bi predstavniki podjetja nastopali v volilnih organih za volitve članov soupravnih organov. Prevladalo je večinsko mnenje, da zanje v volilnih komisijah in odborih ni mesta. Pri tem je posebej izstopal **Štefan Kociper**, predstavnik slovenskih krščanskih demokratov, ki je zagovarjal tezo, da morajo zaposleni imeti možnost voliti na nevtralnem terenu. Različna mnenja so bila tudi glede večine, potrebne za odpoklic posameznega člana sveta. Čeprav so nekateri zagovarjali stabilnost sveta, ki bo moral sprejemati tudi nepopularne odločitve, so na koncu odločili, da je zahteva za odpoklic veljavna, če je zanjo deset odstotkov zaposlenih. Tako so v prejšnjih fazah priprave zakona predlagali tudi sindikati.

Na predlog **Miloša Pavlice** je odbor sprejel predlog, da se zakon dopolni tako, da bo določneje uredil pogoje za delo sveta delavcev. **Odbor pa ni sprejel njegovega predloga za večjo zaščito članov sveta, saj je po mnenju Jožice Puhar, ministrice za delo zdaj zaščiteno že preveč delavcev.**

Najdaljša razprava je bila o profesionalnem opravljanju funkcij člana sveta. Začel jo je **Miloš Pavlica** z mnenjem, da naj bi profesionalca imelo že podjetje s 500 zaposlenimi. Predlog je utemeljil s podatkom, da velika večina reorganiziranih podjetij nima več kot toliko delavcev. Čeprav ni uradnih podatkov, je Jožica Puhar potrdila, da v Sloveniji ni več kot 200 podjetij s prek 500 zaposlenimi.

Štefan Kociper in še nekateri člani odbora so nasprotovali idej o poklicnih soupravljalcih, ker so tudi poklicni samoupravljalci niso potrdili. Thaler je celo vprašal, kakšen poklic bo opravljal profesionalni član sveta. **Iz te razprave je nastal predlog, da bi člani sveta praviloma polovično delali na delovnem mestu, polovico pa kot člani sveta.** Odbor se je strinjal tudi s predlogom **Miloša Pavlice**, naj bi se člani sveta na tej podlagi profesionalizirali že v podjetjih s 300 zaposlenimi. Če bo ta predlog sprejet, bo podjetje s 300 do 600 zaposlenimi imelo enega polprofesionalca, podjetje s 600 do 1.000 še enega in podjetje z več kot 1.000 zaposlenimi še enega. Eden od članov sveta je menil, da je ta ideja odlična, saj se tako delavci med mandatom ne bi odtujili od svojega rednega dela.

Miloš Pavlica je imel tudi pomislek zaradi nizkih kazni za prekrške. Predstavnica ministrstva je povedala, da so denarne kazni usklajene z zakonom o prekrških. In zato so blažev žegen, je pripomnil eden od članov odbora.

F. K.

Knjiga z napotki

KAKO POSTATI PODJETNIK in KAKO USPEŠNO POSLOVATI

Sonja Gavez, Viljenka Godina in Marina Letonja

iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA Cena 890,00

Naročila pošljite na naslov:
ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4; Telefon 321-255, 110-033; Fax 311-956

ODPADLE SO ZADNJE MORALNE OVIRE ZA STAVKO

Cveto Zrimšek je predsednik sindikata delavcev železničarskih dejavnosti, ki šteje 6.100 članov in je največji od osmih sindikatov na železnici. Pogovarjala sva se o položaju železnic in zahtevah zaposlenih.

Bolj kot za povišanje plač se železničarji tolčejo za perspektivo sistema, od katerega je odvisna materialna in socialna varnost 16.000 zaposlenih.

DE: Kakšen je položaj slovenskih železnic in zaposlenih delavcev?

– »Po razpadu Jugoslavije se je potniški promet na železnici zmanjšal od 30 do 40 odstotkov, tovorni pa prepolovil. Število zaposlenih smo v dveh letih zmanjšali za več kot 20 odstotkov. Garažirali smo tretjino električnih lokomotiv. Veliko vagonov smo konzervirali. Spalnike bi lahko prodali, vendar zanje dobimo le drobiž. Proga Zidani Most–Dobova je bila pred tremi leti izkoriščena več kot stoodstotno, zdaj pa je le 15-odstotno. Mi mislimo, da je naša bodočnost najbolj odvisna od te povezave. Tako mislijo tudi evropski strokovnjaki, tako pa ne mislijo odgovorni na ministrstvu in v vladi. **Zdi se nam, da je v Sloveniji cestni lobi močnejši od nas, saj so vsi poskusi za preusmeritev tovora s cest na železnico le deklaracije.«**

DE: In kaj vam v tem času pripravlja vlada?

– »Poznamo nov zakon o železnicah, ki bo verjetno še ta teden prišel v parlament. Iz njega vidimo, da bo država pokrila izgubo za nazaj. Za sanacijo bo šlo 10 milijard tolarjev, ne vemo pa, od kod bo denar. Upravni odbor slovenskih železnic je najprej predlagal 18, zatem pa 17 milijard tolarjev. **Če bo sprejeto, kar predlaga vlada, bodo železnice marca 93 ukinile 64 potniških vlakov.** Neuradno smo obveščeni, da je vlada pripravljena dati največ 12 milijard tolarjev. Če se bo to zgodilo, bo potniški promet še bolj okrnjen. Kljub zahtevam iz odročnih krajev vlada očitno noče sofinancirati nerentabilnih potniških prog. Po najbolj črni verziji bo v Sloveniji vozilo le še 270 od 500 vlakov, kolikor jih vozi zdaj.«

DE: So takšne črne perspektive predvidene v novem zakonu?

– »Tega ne morem reči. **Vlada pa očitno ne želi plačevati cene celotnega sistema slovenskih železnic.** Sistem želi razdeliti na več delov in nekaj reorganizacij smo že izvedli. Če vlada ne bo sprejela cene sistema, bo morala ukiniti nekaj njegovih delov. Prav zato je naša glavna zahteva sestanek z vlado in z vsemi ministri, ki vplivajo na položaj železnice. Prejšnji mesec smo se pogovarjali z našim ministrom Igorjem Umkom. Predviden je bil tudi sestanek s predsednikom vlade, ki pa je bil odpovedan takoj po naši odpovedi splošne stavke. Stavko bomo znova odložili le, če bodo pogovori pokazali rešitev položaja slovenskih železnic.«

DE: Je vaš glavni problem stik z vlado oz. njenim prvim ministrom.

– »Naš glavni stavkovni odbor je 28. januarja ugotovil, da pogovori z ministrom za promet in zveze ne dajejo garancij za financiranje sistema slovenskih železnic. Stavkovni odbor zato zahteva nov pogovor z ministrom, ki ni predviden v nam znanih načrtih. Zato vsak dan skušamo dobiti stik z njim. Ker nam to ne uspeva, se pripravljamo na stavko. **Pri plačah smo pripravljeni na kompromise. Po sklepu o plačah šolnikov pa so pri železničarjih odpadle zadnje zavore za stavko.«**

DE: Kakšna je resnica o vaših plačah. Javnost je prepričana, da so 30 odstotkov nad ravnijo gospodarstva, ki plačuje izgubo na železnicah.

– »Obvestili so nas, da je naša izhodiščna plača za januar 20.396 tolarjev in da rast življenjskih stroškov ni upoštevana.

Ta znesek je 16 odstotkov nižji od izhodiščne plače po splošni kolektivni pogodbi za negospodarstvo. Povprečna bruto plača železničarjev je decembra znašala 68.000 tolarjev, to je 12 odstotkov več kot povprečje gospodarstva za mesec november.

Tarifni del kolektivne pogodbe za železnico se načeloma spoštuje, le za enko se pogajamo vsak mesec. **Po naših podatkih skoraj 4.000 železničarjev zasluži manj, kot znaša življenjski minimum.**

Izhodiščna cena delovne sile na železnici je občutno nižja kot v drugih dejavnostih, ki se financirajo iz proračuna. Dodatni problem je dejstvo, da vlada sprejema odločitve o naših plačah brez sindikalnega soglasja.«

DE: Javnost je vsak mesec obveščena o pogovorih. Če vas prav razumemo, se torej o plačah ne dogovorite.

– »Imate prav. Vlada je naše plače začela usklajevati na ta način že meseca avgusta. Za december smo se z upravnim odborom dogovorili za povečanje enke na podlagi rasti življenjskih stroškov in tako, da se izhodiščne plače uskladijo s splošno kolektivno pogodbo za negospodarstvo. Ta predlog, ki je nastal po pogajanjih z upravnim odborom slovenskih železnic, je vlada zavrnila in sama odločila o naših plačah. Ti postopki sindikat odbijajo. **Vlada je sprejela zahteve šolnikov, nas pa uči, da ne razumemo makroekonomskega položaja države. Tega, kar vidimo, ne želimo razumeti. Če se z vlado ne bomo dogovorili, se bomo odločali le o datumu, ne pa o stavki.** Prav zdaj sem zvedel, da je pomočnik ministra Slavko Hanžel naročil, naj naše plače izračunajo na podlagi enake enke kot prejšnji mesec.«

DE: Mislite, da boste stavko uspeli?

– »Če do stavke pride, se bomo pogajali le s predsednikom vlade, ki mu lahko pomagajo le različni svetovalci. Naša glavna zahteva je financiranje sistema slovenskih železnic. Plače so le ozadje. **Pripravljeni smo tudi na dolgo stavko. Gre za prestiž med vlado in železnico.** Vemo, da predsednik vlade trdi, da ne bo popuščal nikomur, niti izsiljevalcem. Naši odgovori na njihove pobude, na katere smo vedno odgovarjali, pa so naleteli na gluha ušesa. Nasprotujemo zakonu o plačah, ki ga pripravlja vlada, in vztrajamo pri kolektivni pogodbi.«

DE: Če smo prav obveščeni, želi vlada s tem zakonom izenačiti položaj delavcev, ki so deloma ali v celoti plačani iz proračuna. Slišali smo tudi za velike razlike med plačami delavcem in uslužbencev slovenskih železnic.

– »Naš vlakovni odpravnik dobi z vsemi dodatki po 65.000 tolarjev neto. Enako dobi strojevodja. Ti profili so najbolje plačani, ker delavci na teh mestih dobijo vse dodatke, ki znašajo tudi 35 odstotkov. Teh ljudi je 5.500. **Najslabše so plačane snažilke, ki dobijo neto po 20 tisočakov.** Podobno nizko plačo imajo tudi priučeni vzdrževalci prog. Povprečje naših plač je nižje kot pri električarjih. Tudi prometna panoga je pred nami.«

DE: Kako gledate na vodstvo slovenskih železnic. Se strinjate, da bi močnejše vodstvo lažje pomagalo zaposlenim?

– »Vlada vsaj posredno imenuje naše vodstvo in je odgovorna za kadrovsko politiko na železnicah. Sindikat od vlade zahteva le funkcioniranje železniškega sistema. **Izbor kadrov ni naša stvar. Tudi če poslovodni delavci delajo napake, naj vlada ne pričakuje, da bomo mi zahtevali njihove odstope.** Tako bomo delali, dokler bom jaz predsednik. Vemo pa, da lahko dobimo politično močnejšo osebo, ki bi pridobila nekaj denarja. Nismo pa prepričani, da bi to bilo v korist funkcioniranja sistema slovenskih železnic. **Sistem je odvisen od nacionalne prometne politike, ki je na žalost nimamo.** Upamo, da bo do tega kmalu prišlo, saj mora železnica delovati po pravilnikih, ki so skladni z mednarodnimi normami.

F. K.

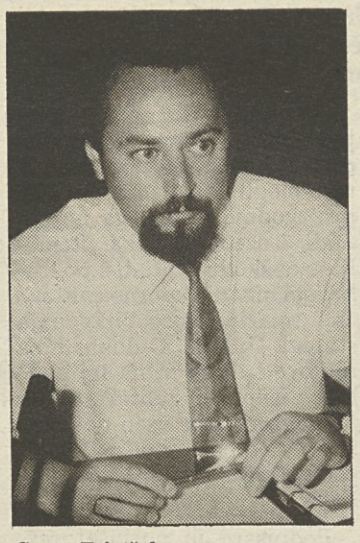

Cveto Zrimšek

DE: Kaj menite o tolikšnem številu sindikatov na železnici in kako ocenjujete vašo uspešnost?

– »Tudi sam se sprašujem, kaj pomeni tolikšno število sindikatov. Prepričan sem, da razdeljenost sindikatov na železnici ni v korist zaposlenim. Moramo se dogovoriti za boljšo obliko sodelovanja. Prva takšna oblika je glavni stavkovni odbor. Mislim, da je zdaj prišel čas sodelovanja in da je za združevanje še prezgodaj. Kadrovske spremembe v vodstvih sindikatov lahko pripeljejo tudi do drugačnih organizacijskih rešitev. Na železnici bi lahko bila le dva sindikata. V letu in pol, kar sem predsednik, smo v našem sindikatu opravili veliko delo, ki se kaže v naši samostojnosti. Na žalost pa kar dve tretjini časa namenimo boju za plače.«

DE: V preteklosti so bili železničarji gospodje zaradi različnih dodatkov in pravic, ki jih drugi delavci niso imeli. Kako je zdaj?

– »Vsi delavci imajo brezplačne karte za domače proge, člani družin pa imajo režijske karte. Za karto na mednarodnih vlakih morajo doplačati. Železničarji nimajo nobenih drugih ugodnosti, razen pravice do aktivnega in preventivnega oddiha. Imamo pa velike počitniške kapacitete, ki so na žalost v tujini. Gre za domove v Splitu, na Hvaru, Cresu, v Savudriji. Železničarji upamo, da nam bo zunanje ministrstvo pomagalo, da bomo te kapacitete lahko uporabljali.«

Sindikati na slovenskih železnicah:

- **Sindikat delavcev železniških dejavnosti s 6.100 člani**
- **Sindikat strojevodij s 1.500 člani**
- **Sindikat vlakovnih odpravnikov z 900 člani**
- **Svobodni in neodvisni sindikat delavcev v železniškem prometu s 1.500 člani**
- **Sindikat vlakospremnega in postajnega osebja s 500 člani**
- **Sindikat transportnih delavcev s 1.500 člani**
- **Sindikat vzdrževalcev s 1.000 člani in**
- **Sindikat strokovnih delavcev z 200 člani.**

Svobodni Sindikati Slovenije

ZAKON O REPREZENTATIVNOSTI SINDIKATOV JE PRIPRAVLJEN

Začasni odbor državnega zbora za delo meni, da je zakon o reprezentativnosti sindikatov, ki nastaja že dve leti, zrel za odločanje. To je soglasno stališče članov odbora za delo kljub mnenjem, da je zakon treba vrniti v fazo osnutka. Takšno pisno stališče je zavzel npr. Policijski sindikat.

Nataša Belopavlovič, namestnica ministrice za delo je razlog za takojšnje odločanje o zakonu utemeljila z nezmožnostjo usklajevanja z vsemi sindikati, ki imajo o zakonu vsak svoje mnenje. Zakonodajalec pa vsem ne more ustreči, je dejala. Reprezentativnost je treba urediti tudi zato, ker leto zahtevajo nekateri drugi zakoni. Zakon pa v ničemer ne omejuje sindikalne svobode.

Jože Pučnik meni, da bo zakon pozitivno vplival na oblikovanje sindikalne scene, saj bo vplival na povezovanje in združevanje sindikatov. Pučnik misli, da večje in močnejše sindikate tudi potrebujemo.

Zala Bitenc-Rakovec z ministrstva za delo, ki je operativno vodila priprave tega zakona, pa je ugotovila, da v dveh letih njegovega nastajanja ni bilo nobenega napredka pri pogovorih s sindikati. Svobodni sidnikati so ta zakon vseskozi zavračali, češ da omejuje svobodo sindikalnega organiziranja. Prav Svobodni sindikati pa imajo po njenem mnenju „zatečeno pravico", da nastopajo kot reprezentativni sindikat. Zaradi nekaterih pomislekov se je ministrstvo za delo posvetovalo tudi z Mednarodno organizacijo dela in dobilo pozitivno mnenje o vseh spornih rešitvah.

Zoran Thaler, predstavnik Liberalno-demokratske stranke je povedal, da je kljub temu, da je zakon v interesu delavcev, mogoče ugotoviti, da ni ne v interesu sindikatov in ne delodajalcev. **Thaler misli, da mnogi sindikati niso reprezentativni in da nasprotujejo zakonu, ker bodo morali delovati drugače.** Delodajalcem pa zakon ni pogodu, ker raje delajo s tako šibkimi sindikati, kot so zdaj.

Janez Potočnik iz Ljudske stranke-Kmečke zveze je po tej razpravi ugotovil, da sprejem takšnega zakona lahko pripelje do novega začasnega veta nanj, saj ne bo pogodu kar dvema delegacijama, ki sestavljata državni svet. **Štefan Kociper** predstavnik slovenskih krščanski demokratov je k temu dodal, da bi takšen rezultat pokazal absurdnost ustavne možnosti, da državni svet zahteva ponovno odločanje o že sprejetih zakonih.

Zoran Thaler je tudi predlagal, naj bi z zakonom določili, da lahko vsak sindikat, ki se vpiše v evidenco, uporablja le eno ime, kratico in znak. Evidenca naj bi bila centralizirana.

Daljša razprava se je razvila o predlogu, da je pogoj za reprezentativnost sindikata njegovo 6-mesečno nepretrgano delovanje. Odbor je soglašal s predlogom Miloša Pavlice, naj sindikati, ki so že zdaj pravne osebe, pridobijo reprezentativnost, če izpolnjujejo druge kriterije iz zakona in če v 30 dneh po uveljavitvi zakona vložijo svoj statut.

Razpravo je povzročil tudi drugi predlog Zorana Thalerja, da bi zakon določil način dokazovanja števila članstva sindikatov, ki zahtevajo status reprezentativnosti. Predlagatelji zakona z ministrstva za delo so se sklicevali na diskrecijsko pravico, da ministrstvo odloča o reprezentativnosti. Zdi se, da bo Thalerjev predlog prevladal, in lahko pričakujemo, da bo zakon s takšno dopolnitvijo sprejet kljub nasprotovanju nekaterih sindikatov. V razpravi smo slišali, da je tisto, kar je fizično dokazljivo, treba tudi dokazovati, ne pa prepuščati ministrstvu ocenjevanje na podlagi subjektivnih kriterijev.

F. K.

NOVO – PRED IZIDOM – NOVO – PRED

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij in sindikati

Avtor obrazložitve je Gregor Miklič.

Cena 490 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: 321-255, 110-033, 313-942 in 311-956. Telefaks 061-311-956.

IZIDOM – NOVO – PRED IZDOM – NOVO

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne: ....

Žig Podpis naročnika

STAVKA NA ZATOŽNI KLOPI

Na sodišču v Kranju teče sodni postopek, v katerem podjetje Eleko kot tožeča stranka uveljavlja odškodnino od delavcev, ki so pred dvema letoma s stavko uveljavljali pravico do neizplačanih osebnih dohodkov. Tožeča stranka, ki jo zastopa odvetnik France Jamnik, toži devet strank, med njimi sedem delavcev članov stavkovnega odbora, svet kranjskih sindikatov in Republiko Slovenijo. V najnovejši vlogi so tožitelji izvzeli Iskro-Unitel iz Blejske Dobrave, ker je v stečaju in ker mislijo, da mrtveca ne moreš tožiti. V pripravljalni vlogi so tožitelji izračunali, da jim morajo toženci solidarnostno plačati nekaj več kot 82 milijonov tolarjev za povračilo škode, ki jo je podjetje Eleko utrpelo zaradi teden dni trajajoče stavke.

Člani stavkovnega odbora Jernej Udir, Zdravko Lokar, Rudolf Knez, Pavel Sršen, Nada Brun, Bogdan Jereb in Milan Hafner so med toženimi zato, ker so s stavko v Unitelu onemogočili delo v podjetju Eleko. Svet kranjskih sindikatov jih je menda k takšni stavki usmerjal. Republika Slovenija pa je odgovorna, ker njeni miličniki in drugi organi stavke niso preprečili.

Zaradi večje razumljivosti moramo bralcem pojasniti dogajanja pred stavko, med njo in po njej. Stavka je trajala od 14. do 21.novembra 1990. Iskra-Unitel v Blejski Dobravi je do 2. 4. 90 poslovala kot samostojno podjetje, p.o. Takrat se je Unitel priključil Iskri-Telekomu in nanj prenesel ves poslovni sklad. Le-tega pa je Telekom vložil ponovno v Unitel, ki je medtem postal p.o.o. toda prenesel je le 12 odstotkov vrednosti premoženja. Tudi zaradi takšnih transakcij se je izguba v Unitelu povečevala in je v devetih mesecih dosegla 57 odstotkov vrednosti trajnega kapitala. Tako piše v informaciji SDK.

Unitel je ostal brez premoženja

ZP Iskra Telekom je 16. oktobra 90 na lokaciji Unitela ustanovila novo podjetje Eleko, d.d., ki je dobilo Unitelove proizvodne prostore in pisarne. Svet kranjskih sindikatov pravi, da je novo podjetje v bistvu Unitelov novorojenček. Deset dni kasneje je upravni odbor Telekoma potrdil pogodbo, po kateri se je Unitelovo premoženje preneslo na Eleko, in tako je Unitel praktično ostal brez premoženja. Eleko je začel poslovati 1. novembra 90 in za začetek vzel 80 delavcev iz Unitela.

Unitel pa je bil prepuščen stečaju. Gre za takoimenovano programirano obliko, pravijo kranjski sindikalisti. Delavci so le dokončevali proizvodnjo za nemškega naročnika, sto pa jih je čakalo na delo doma. Vsem tem zaposlenim je bilo povedano, da zanje v Unitelu več ne bo kruha, da ne bo plače in da lahko upajo le na čimprejšnji stečaj. Takrat so se delavci začeli zavedati položaja, v katerega so jih pahnili načrtovalci programiranega stečaja. Izvršni odbor sindikata Unitela je 7. novembra 90 oblikoval prve zahteve in jih poslal vršilcu dolžnosti direktorja **Igorju Matjašiču,** ki je bil na to mesto imenovan po izločitvi Eleka in je bil objektivno le Unitelov pogrebnik. Dva dni kasneje je izvršni odbor sindikata napovedal stavko, če zahteve ne bodo izpolnjene. 13. novembra je omenjeni vršilec dolžnosti direktorja dal negativne odgovore na zahteve sindikata.

Tega dne so se člani izvršnega odbora, ki so se do takrat povezovali v SKEI, odpravili na svet kranjskih sindikatov, da bi dobili strokovno pomoč. Po teh pogovorih so se na izvršnem odboru odločili za prestop v svet kranjskih sindikatov. Na zboru delavcev, ki je bil istega dne, so dopolnili stavkovne zahteve in sklenili, da naslednjega dne začnejo stavkati. Dodali so zlasti »sporno« zahtevo, da je treba proučiti in razčistiti statusne spremembe v Unitelu, ker so privedle do programiranega stečaja. Vse te navedbe povzemamo iz kronološkega pregleda dogodkov v Unitelu, ki ga je za informiranost javnosti pripravil svet kranjskih sindikatov.

Kršitev neobstoječega zakona

Odškodninsko tožbo vodstvo podjetja Eleko utemeljuje zlasti s trditvijo, da je stavka segla čez zakonite okvire. V tožbeni zahtevek so zapisali, da je stavka nezakonita, ker delavci niso stavkali le zaradi pravic, ki jim jih dolguje delodajalec. V pripravljalnem zahtevku trdijo, da s stavko ni mogoče terjati niti človekovih pravic in svoboščin, niti premoženjskih pravic, niti pravic iz javnega prava. Vse to je po mnenju tožiteljev mogoče uveljaviti le v zakonitih postopkih pri ustreznih organih. **Zakoniti okvir je bil po mnenju tožiteljev presežen, ker so stavkajoči zahtevali tudi revizijo in razveljavitev reorganizacije bivšega Unitela.** Škodljive posledice takšnega sklepa pa so nastale, ker so delavci zasegli vse imetje starega Unitela in delavcem ter šefom Eleka niso omogočili vstopa v tovarno. Vse to povzemamo iz pripravljalne vloge tožeče stranke za razpravo na kranjskem sodišču.

Svet kranjskih sindikatov je do tožbe zavzel odklonilno stališče in jo javno obsoja. **V stališča so med drugim zapisali, da skupina managerjev toži državo, ker zoper stavkajoče ni ukrepala s policijo, pendreki in solzivcem. Zapisali so tudi, da tožijo tisti, ki so delavcem Unitela z nezakonitimi transakcijami odvzeli premoženje, češ da so zasedli tuje nepremičnine in škodovali tujemu podjetju.**

Svet kranjskih sindikatov razglaša tožbo za noro in jo označuje za smešenje države, sodstva in delavcev. V času stavke bivša Jugoslavija in tudi Slovenija ni imela nobenega zakona o stavkah. Svet kranjskih sindikatov trdi, da delavci med stavko niso zasedli tujega premoženja, ker so se bojevali le za svoje ekonomske pravice, ki so bile prizadete zaradi reorganizacije Unitela. Tožena stranka tudi trdi, da v času stavke Unitel in Eleko nista bili poslovno in finančno ločeni podjetji.

Takšne je treba obesiti

Bistvo odškodninskega spora je trditev, da so stavkajoči delavci po nasvetu kranjskih sindikatov zasegli vso tovarno starega Unitela, torej tudi poslovne prostore novega Eleka in s tem tožeči stranki povzročili gmotno škodo. Trdijo, da njeni šefi in delavci niso mogli delati in dokončati proizvodnje za tujega naročnika. Tožeča stranka utemeljuje odškodnino tudi s po njihovem mnenju sporno zahtevo za revizijo preoblikovanja starega Unitela. O dokazih za njihove trditve in na tej podlagi zasnovane zahteve bo na podlagi izvedbe vseh dokazov moralo odločiti sodišče, ki mu predseduje sodnica **Senka Šifkovič.**

Podpisani je poslušal razpravo in obravnavo na sodišču v četrtek, 5. februarja. Med vožnjo v Kranj je slišal tudi oddajo Radia Slovenija »Izjava tedna«, v katero so se poslušalci vključevali z obsodbami nesposobne oblasti in zahtevami za obešenje direktorjev Eleka in njim podobnih.

Sodna razprava se je po opozorilu sodnice, da nihče ni na zatožni klopi, začela z izjavo tožiteljev, da kljub ugovorom nasprotne strani ostajajo pri vseh obtožbenih navedbah. Tožene stranke (to so delavci Unitela in svet kranjskih sindikatov) pa so zahtevale, da sodišče ne upošteva dokaza, ki ima v sodnem spisu oznako A9. Gre za nepodpisano obvestilo stavkovnega odbora, naslovljeno vodstvu Eleka, v katerem piše: *»Stavkovni odbor se je odločil, da prekine kompletno sodelovanje s firmo Eleko. Do nadaljnjega zaseda vse premoženje starega Unitela. Ta ukrep začne veljati 12 ur po sprejetju obvestila.«* Na obvestilu je datum 13. 11. 90 ob 14. uri, spodaj piše stavkovni odbor. Na vprašanje sodnice in odvetnika tožeče stranke je predsednik stavkovnega odbora **Jernej Udir** dejal, da ta papir vidi prvič in da stavkovni odbor nikoli ni sprejel takšnega sklepa. Priča tožeče stranke pa je dejala, da bi lahko dokazali, da je obvestilo zapisano z istim strojem kot druga obvestila stavkovnega odbora. Ker mora pristnost listine dokazati tisti, ki toži, bo treba na dokaze počakati.

V Unitelu se dela tudi ročno

Druga sporna zadeva, o kateri so govorili zaslišanci, se je nanašala na možnost, da bi delavci Eleka delali kljub stavki delavcev Unitela. Jernej Udir je potrdil, da so stavkajoči odklopili elektriko in kurilnico ter telefonsko centralo. Zavrnil pa je tezo, da delavci zaradi njihove stavke niso mogli delati, saj se v tovarni dela tudi ročno. Stavkovni odbor je štirinajstim vodstvenim delavcem začasno prepovedal vstop v tovarno, vendar je prepoved po dveh urah preklical. Predstavniki in priči tožeče stranke **Igor Matjašič in Viktor Pavlič** pa so trdili, da proizvodnja ni bila mogoča, ker delavci dlje časa ne morejo delati brez šefov. Za razjasnitev teze, da so delavci neupravičeno zasegli tuje premoženje in onemogočili delo tuje firme, je pomemben tudi podatek, da je bila dražba za stroje oz. delovna sredstva bivšega Unitela, ki so prešla v Eleko, šele po stavki.

Stavkajoči delavci so kljub začetni nepripravljenosti Igorja Matjašiča, ki je stavko podaljšala, uveljavili svoje gmotne zahteve o plačah in nadomestilih. Večino denarja so dobili od Elekoma iz Kranja, v okviru katerega so potekale uvodoma omenjene reorganizacije. Posebna komisija, oblikovana pri izvršnem svetu skupščine občine Jesenice, je potrdila utemeljenost sumov, da je bila reorganizacija Unitela potrebna zaradi stečaja, s katerim bi se Unitel otresel odvečnih delavcev. To mnenje je potrdila tudi informacija SDK.

Kavčičev podpis velja toliko kot nič

Po tem uspehu v korist delavcev je svet kranjskih sindikatov predlagal direktorju Telekoma Blažu Kavčiču gentlemanski sporazum. Obe strani sta podpisali pogodbo in se z njo odpovedali dejanjem, s katerimi bi škodovali ugledu in poslovanju partnerja.

Ker je Eleko, ki sodi v sestav Elekoma, kljub temu vložil tožbo in ker pri njej vztraja, Kavčičev podpis očitno velja toliko kot nič. Svet kranjskih sindikatov se je zato odločil, da bo tudi sam tožil tiste, ki so oškodovali delavce. **Tožil bo Blaža Kavčiča, Sreča Vengerja in Igorja Matjašiča zaradi namerne povzročitve stečaja. Tožil bo tudi zato, da bi se zadolžnice, ki so jih delavci bivšega Unitela dobili od Telekoma, spremenile v delnice podjetij Eleko in Toros, ki zdaj delujeta na Unitelovem pogorišču.**

Kot nam je po razpravi na sodišču povedal Jože Antolin, so sindikalisti k temu prisiljeni ker Blaž Kavčič v Gorenjskem glasu oznanja, da proti kapitalski organizaciji Iskre delujejo mračne sile iz prejšnjega sistema. Svet kranjskih sindikatov je k temu prisiljen tako zaradi izigravanja delavcev kot tudi zaradi resne grožnje za njegov obstoj.

Tako kot republika, ki jo zastopa javno pravobranilstvo, se tudi svet kranjskih sindikatov in obtoženi delavci sklicujejo na pasivno legitimacijo, kar pomeni, da niso pravi naslov za razsodbo v korist tožiteljev. Ker sodišče na pripravljalnem sestanku in ob prvi obravnavi tega argumenta ni upoštevalo, je očitno, da hoče sodnica preizkusiti vse dokaze ene in druge strani.

Obravnava in negativna sodba lahko oteži delo sindikata in številnim delavcem enkrat za vselej ubije v glavo da stavke niso dovoljene, čeprav še vedno delajo z družbenim premoženjem. Tako je bilo v bivšem Unitelu. V njem delavci niso zasegli tuje tovarne, stavkali so le v svoji tovarni in s tem pravzaprav onemogočili delo Eleku, ki je njihov ne le zato, ker je na njihovem dvorišču.

F. K.

Svobodni Sindikati Slovenije

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:
KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI
Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 700,00 SIT

● več avtorjev:
MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU
Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele
STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM
Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjen in primeri praktične uporabe njegovih določil
Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič
DELAVCI IN UPRAVLJANJE
Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.
Cena 350,00 SIT

● Gregor Miklič
NOVA DELOVNA ZAKONODAJA
Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.
Cena 520,00 SIT

● Stane Uhan:
PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI
Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače
Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko
NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA
Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. **Cena 500 SIT**

● Emil Rojc
KARIERA KOT SPREMINJANJE
Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev
SOCIALNA DRŽAVA
Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko
ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM
Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov
Cena 480,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti
..... izv. ● Moje pravice na
..... izv. ● Stanov. razmerja
..... izv. ● Delavci in uprav.
..... izv. ● Nova del. zakon.
..... izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Nova ureditev...
..... izv. ● Kariera kot .....
..... izv. ● Socialna država ...
..... izv. ● Zdrav. zav. .....

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov: .....

Ulica, poštna št. in kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:..... Žig ..... Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

ZELENA LUČ LE ZA PRAVILNO DEKLARIRANE IZDELKE

Republiška tržna inšpekcija je pripravila skupaj z občinskimi inšpektorji akcijo pregledovanja deklariranja in označevanja živil. Nadzor bo še posebej močan v prihodnjih mesecih. Po doslej zbranih podatkih, razvidnih iz prvih poročil inšpektorjev, so konec leta izločili iz prodaje 13.341 kilogramov živil ter 4.382 kosov posameznih izdelkov, ki so bili v prodaji brez deklaracij ali z nepopolnimi deklaracijami, v pretežni večini pa z deklaracijami v tujem jeziku.

Vendar, pravi glavni republiški tržni inšpektor Roman Kladošek, te številke ne povedo prav veliko. Na splošno inšpektorji opažajo, da je pravilno označeno čedalje več uvoženih izdelkov, da trgovina oziroma uvozniki že v veliki meri upoštevajo navodila, da pa na njihovem inšpektoratu kar naprej brnijo telefoni, ker da so navodila za označevanje posameznih vrst izdelkov nepopolna in nejasna. V ta namen so izdelali priročnik z naslovom Deklariranje in označevanje blaga.

Blago, ki prihaja iz uvoza, mora biti pravilno deklarirano, označeno in pakirano. To določata dva stara zakona, namreč zakon o standardizaciji in zakon o zunanjetrgovinskem poslovanju. Novo pri tem pa je nemara tržne inšpekcije, da bo poostrila nadzor nad izvajanjem treh predpisov – kot prelomnico je postavila začetek letošnjega leta – in tako skušala ustvariti red na trgu ter zavarovati interese potrošnikov. Čeprav je pri označevanju tega blaga še vrsta nejasnosti, inšpektorji pravijo, da gre le na bolje.

Izdelek je pravilno deklariran, če so na originalni embalaži ali na nalepljeni etiketi vtisnjeni ustrezni podatki o izdelku, proizvajalcu, izvozniku, odvisno od tega, za kakšen izdelek gre. Za tehnično blago je denimo potreben tudi atest, navodila za uporabo in podobno. Inšpekcijke službe so še posebej pozorne na to, da so vse informacije napisane v slovenskem jeziku. Gre za obsežno delo, saj število uvoženih izdelkov v naših trgovinah izjemno narašča. V to skupino sodijo tudi izdelki iz republik nekdanje Jugoslavije, tudi teh ni več mogoče prodajati brez deklaracije v slovenščini.

Največ dela s tem imajo uvozniki in trgovci. Prva kontrola je že na meji, kjer mora uvoznik na zahtevo carinika predložiti ustrezne etikete. Nadzor nad izvajanjem zakona je v maloprodaji, opravlja pa ga tržna inšpekcija. Lepljenje deklaracij na izdelke je lahko delo uvoznika ali trgovca, kakor se pač med seboj dogovorita. Najustrezneje bi seveda bilo, če bi zahtevane podatke v slovenščini odtisnil na izdelek že proizvajalec. Vendar bi slovenski uvozniki to najbrž težko dosegli, saj je naša država majhen trg.

Medtem ko je deklariranje živil ter tekstilnih in usnjenih izdelkov dokaj dobro opredeljeno, le pobrskati je treba po ustrezni literaturi, je pri tehničnih izdelkih več nejasnosti, razlagajo trgovci. Nedavno je tudi Združenje trgovine pri GZS postavilo inšpekciji nekaj konkretnih vprašanj, na primer: kako deklarirati nekatere posebne vrste blaga, kot so sadje in zelenjava, rezano cvetje, znamke, vžigalice, sveže meso, žive živali...

B. K.

V tej državi postane človek človek šele kot minister. Kakor je bil v Avstriji državljan človek šele od okrajnega glavarja navzgor, tako danes ne moreš živeti človeško, če nisi minister.

Miroslav Krleža
(Prvi dnevi apokalipse)

Če me prevaraš enkrat, si kriv ti. Če me prevaraš še drugič, sem kriv sam.

Arabski pregovor

Vsem pri koritu sporočam, da bo treba na pomije še počakati, ker banket sestradanih še ni končan.

Matija Logar

CENE GOR, STABILIZACIJA DOL

Statistični zavod je sporočil, da so se januarja letos cene na drobno povečale za 3,7 odstotka. Ta enomesečni dvig cen je najvišji po lanskem juniju. V primerjavi z lanskim januarjem pa imamo sedaj kar za 71,7 odstotka bolj zabeljene cene.

Predstavniki vlade so decembra dejali, da je »stabilizacijo inflacije moč voditi še naprej tako, da bo nižja od treh odstotkov, kar mora biti, če želimo v naslednjih dveh letih stabilizacijo gospodarstva.« Glede na te trditve je januarski skok cen vsekakor zaskrbljujoč, saj močno prebija mesečno mejo treh odstotkov. Še posebej zato, ker je vse več primerov, ko cene administrativno tiščimo k tlom in pri tem dobro vemo, da to ne gre v nedogled.

Statistiki pravijo, da je k alarmantnim podražitvam, namreč kar s 83,5-odstotnim deležem, največ pripomogla podražitev kilovatne ure električne energije za gospodinjstva. Nove cene elektrike so sedaj za polovico višje v primerjavi z enakim obdobjem lani.

In kaj se je januarja še podražilo? Kar veliko stvari. Živež, denimo, za 2,4 odstotka, tobačni izdelki za dobrih 5 odstotkov, pijače za odstotek, industrijski neživilski izdelki za skoraj 5 odstotkov, itd. Tudi cene storitev niso več takšne, kot so bile ob lanskem božiču. Večje so za 2,6 odstotka. Še najbolj so se podražile obrtne storitve, in sicer kar za 6,5 odstotka. Stanovanjsko komunalne storitve pa so po novem dražje za 5,9 odstotka. Še in še bi lahko naštevali. Omenili bi lahko, na primer še to, da so pristali svoj lonček tudi televizijci. Kajpak, kot vedno. Program prava mizerija, cena zanj pa, da te kap.

Ja, majhna država veliko stane. Vendar, da ne bo pomote, to drži v glavnem in predvsem le za Slovenijo. Ne gredo se povsod tako kot pri nas. Ste kdaj, denimo, že poškilili v Liechtenstein, Monako, Luksenburg, San Marino, Gibraltar? Prepričajte se, če mora biti državica, ki je veliko manjša od svojih sosed, samo zato ker je majhna, tudi draga kot žafran.

A. U.

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije
Območna organizacija Domžale

ČLANI!

samo za vas

UGODEN NAKUP

8% popusta pri vsakem nakupu
enomesečni odlog plačila in 3% popusta
nakup na 2 mesečna obroka brez obresti

KJE?

V Arcaliji in Mesarstvu Kmetič Trzin

KAKO?

Z nakupovalno kartico zaupanja, ki jo dobite pri vašem poverjeniku!

Mesarstvo Kmetič in trgovina Arcalia vam nudita širok izbor kvalitetnega svežega mesa, sekomesarskih izdelkov in drugo prehrambene artikle po konkurenčnih cenah.
Pripričajte se!
Mengeška 31, Trzin.

Popusti za člane ZSSS

Svobodni sindikati iz Domžal so sklenili z MESARSTVOM KMETIČ in ARCALIO d.o.o. iz Trzina posebno pogodbo o prodaji in nakupovanju blaga. S to pogodbo sta se MESARSTVO KMETIČ in ARCALIA d.o.o. obvezala, da bosta članom Območne organizacije ZSSS Domžale nudila pri nakupu blaga posebne plačilne pogoje. Pri uveljavljanju ugodnosti bodo morali kupci – člani Zveze svobodnih sindikatov Slovenije – predložiti posebno izkaznico, ki jo bodo prejeli pri predstavniku svoje sindikalne organizacije.

Jelko Petrnelj

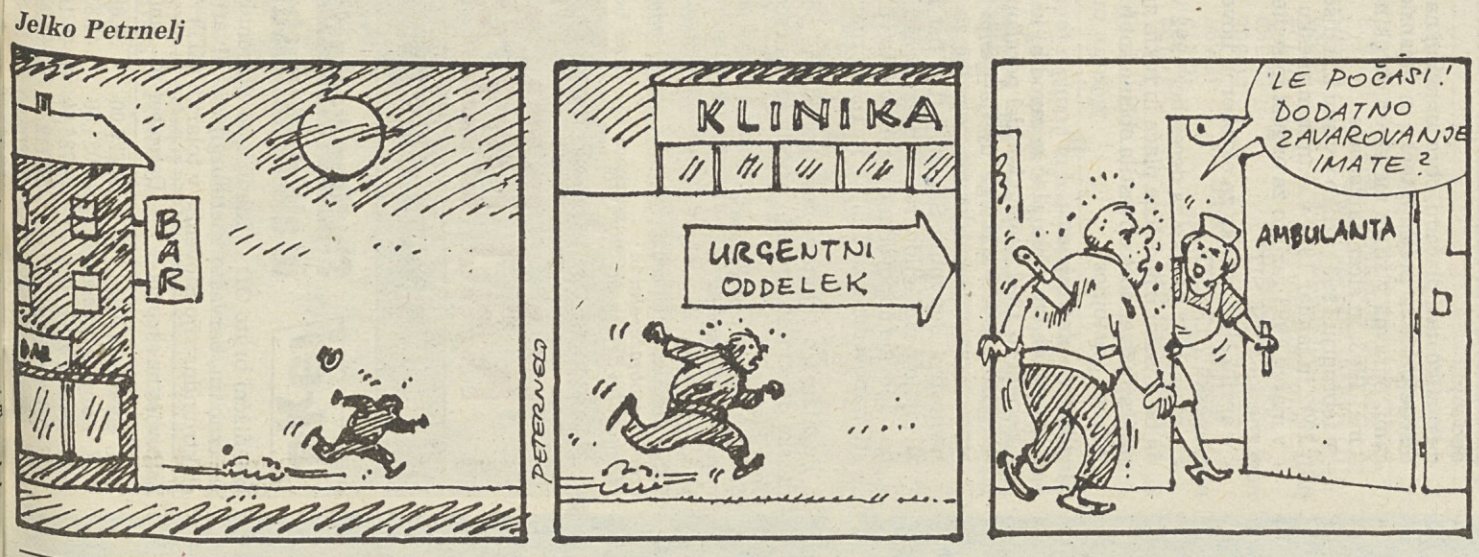

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 **nudi od 1. 2. 1993** naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revalorizacijska stopnja za februar 1993 znaša 3,7% mesečno, preračunano na letni nivo 61%

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLARSKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	2,22%–2,40%	33,13%–36,22%
– vezava sredstev nad 1 mesec	3,77%–4,08%	64,22%–69,05%
– vezava sredstev nad 2 meseca	4,08%–4,23%	69,05%–72,27%
– vezava sredstev nad 3 mesece	4,23%–4,31%	72,27%–73,88%
– vezava sredstev nad 6 mesecev	4,31%–4,45%	73,88%–77,10%
– vezava sredstev nad 12 mesecev	4,45%–4,60%	77,10%–80,32%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:	MESEČNE	LETNE:
– do 10.000,00 SIT	4,15%	70,66%
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	4,23%	72,27%
– nad 50.001,00 SIT	4,31%	73,88%

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.
NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE!
NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 6

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. **Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.**

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Počitniška hišica v Bohinju – opremljena za 6 oseb, tri spalnice, kopalnica, WC, dnevni prostor, kuhinja, ograjen vrt, garaža. Cena 45 DEM. Najmanj 3-dnevni termini. Občasno je možno najeti dve hišici.

2. Apartma na Pokljuki – za 4 osebe, v celoti opremljen. Cena 35 DEM na dan v tolarski protivrednosti. Termini v marcu.

3. Garsonjera v Kranjski Gori – v celoti opremljena za 4 osebe, termini po 15. februarju. Cena 32 DEM na dan.

4. Apartmaji na Rogli – opremljeni za 4 osebe: bivalni prostor, kuhinja, kopalnica, predprostor. Cena 42 DEM. Termini v marcu.

5. Apartmaji na Kopah – opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 32 DEM.

6. Hišice na Veliki planini – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije. Cena 44 DEM v tolarski protivrednosti.

7. Apartmaji Kaninska vas – za 4 osebe, v celoti opremljeni. Cena 35 DEM v tolarski protivrednosti.

8. Apartmaji na Pokljuki – dvoposteljni in štiriposteljni z opremljeno kuhinjo, kopalnico, dnevnim prostorom. Prosti sedemdnevni termini v marcu. Cene v sezoni 24 oz. 40 DEM, zunaj sezone pa 18 oz. 30 DEM v tolarski protivrednosti. Pokličite (061) 211-415, g. Ivan Dremelj.

9. Počitniški dom v Kranjski Gori – za 20 oseb, dve- in triposteljne sobe, cena polpenziona 19 DEM. Pokličite (064) 883-067.

10. Počitniški dom v Bohinjski Bistrici – tri- ali štiriposteljne sobe, etažni TWC, neposredno ob smučišču Kobla. Cene polnega penziona 31 DEM, polpenziona 26 DEM, otroci do 12. leta imajo 30% popusta. Posebna ponudba za šole v naravi – možno do 40 oseb.

Zdravilišča

1. Hišica v Termah Čatež – opremljena za 5 oseb: spalnica, dnevni prostor s kuhinjsko nišo, kopalnica. Cena 42 DEM, vključuje kopališke karte. Termini v drugi polovici februarja.

2. Aparma v Atomskih Toplicah – opremljen za 4 osebe. Cena 42 DEM – vključuje kopališke karte.

Morje

1. Trisobno stanovanje v Novigradu. Cena 27 DEM na dan.

2. Enosobno stanovanje v Barbarigi – termini po dogovoru. Cena 21 DEM na dan.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije zahtevamo takojšnje plačilo celotnega zneska. Pri odpovedi nad 10 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 10 dni pred začetkom potovanja.**

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

Sporazum

med

Vlado Republike Slovenije, ki jo zastopata dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo in šport in Jožica Puhar, ministrica za delo, družino in socialne zadeve

in

Sindikatom vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije, ki ga zastopa Tone Pfajfar

Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije – Sindikatom delavcev v vzgoji, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije, ki ga zastopa Franc Klepej

Konfederacijo sindikatov Slovenije 90, ki jo zastopa Jože Žemer

o rešitvi spora v zvezi z osnovo za določitev plač v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih.

I.

Vlada Republike Slovenije se obvezuje:

1. da izhodiščno plačo za I. tarifni razred po kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v obdobju junij 1992 – januar 1993, ki se uporablja kot osnova za določitev plač v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih, uskladi z osnovo za obračun plač delavcev in funkcionarjev v državnih organih v istem obdobju;
2. da razliko med plačami, obračunanimi na osnovi višine izhodiščne plače iz prejšnje točke in dejansko izplačanimi plačami, poravna v štirih mesečnih obrokih v obdobju februar – maj 1993, in sicer najkasneje:
   – v februarju 1993 razliko v višini izhodiščne plače za junij in julij 1992 in januar 1993 v skupnem znesku 7.932 SIT
   – v marcu 1993 razliko za avgust in september 1992 v skupnem znesku 9.958 SIT
   – v aprilu 1992 razliko za oktober in november 1992 v skupnem znesku 7.177 SIT
   – v maju 1992 razliko za december 1992 v znesku 7.021 SIT
3. da bo o višini izhodiščne plače in rokih za izplačilo razlik iz prejšnjih dveh točk obvestila občine kot financerje zavodov iz njihove pristojnosti.

II.

Sindikati se obvezujejo:

1. da dodatna izplačila plač v zavodih, ki so bila opravljena v decembru 1992, štejejo kot del poračuna iz I. točke;
2. da odstopijo od sodnega uveljavljanja zahtev za 100-odstotno izvajanje kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Ur. list RS, št. 18/91) in se strinjajo z izplačilom razlik brez obresti;
3. da odpovejo napovedano stavko v šolstvu in vzgojni dejavnosti, napovedano za 10., 11. in 12. februar 1993.

III.

Pogajanja o sklenitvi nove kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti se bodo pričela še v mesecu februarju 1993.

Tone Pfajfar *Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije*	*dr. Slavko Gaber* *minister za šolstvo in šport*
Franc Klepej *ZSSS-Sindikat delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije*	*Jožica Puhar* *ministrica za delo, družino in socialne zadeve*

KAJ DELAJO

v republiških odborih

skei

Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije

Izhodiščni bruto OD v skladu z 58. členom Kolektivne pogodbe za črno in barvasto metalurgijo in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije v tolarjih (SIT)

Zahtevnostna skupina	December '92	Januar '93	Februar '93
I. enostavna dela	36.629,00	36.885,00	38.287,00
II. manj zaht. dela	41.024,00	41.311,00	42.881,00
III. srednje zaht. dela	45.786,00	46.106,00	47.859,00
IV. zahtevna dela	53.112,00	53.483,00	55.516,00
V. bolj zaht. dela	58.606,00	59.016,00	61.259,00
VIII. najbolj zaht. dela	[illegible]	[illegible]	[illegible]
IX. izjemno pomembna najbolj zaht. dela	113.550,00	114.344,00	118.690,00
Upoštevana eskalacijska klavzula	3,5 %	0,7 %	3,8 %

Regres za prehrano za mesec januar je 5.248 tolarjev.
Regres za prehrano za mesec februar je 5.447 tolarjev.

Vladimir Bizovičar, sekretar

Kdaj bodo plače? Večno neizpeta slovenska pesem…

Sklic izredne konference

Zaradi neuresničevanja panožne kolektivne pogodbe, odpuščanja delavcev, kršenja zakona o delovnih razmerjih ter neenakopravnega obravnavanja delavcev v gospodarstvu in negospodarstvu, bo sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije sklical 22. februarja 1993 – IZREDNO KONFERENCO.

Neposredni povod za sklic konference je ugoditev zahtevam delavcem v javnem sektorju glede izplačevanja OD v skladu z njihovo kolektivno pogodbo.

Na izredno konferenco bodo vabljeni tudi predstavniki vlade Republike Slovenije in Sklada Republike Slovenije za razvoj.

Albert Vodovnik, predsednik

Sindikat kmetijstva in živilske industrije

Izhodiščni osebni dohodki v skladu s 17. in 18. členom kolektivne pogodbe za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije

Zahtevnostna skupina	Mesečni bruto OD v SIT januar '93	februar '93
I. enostavna dela	37.154	38.566
II. manj zahtevna dela	40.875	42.428
III. srednje zahtevna dela	45.697	47.433
IV. zahtevna dela	50.908	52.843
V. bolj zahtevna dela	57.599	59.788
VI. zelo zahtevna dela	68.754	71.367
VII. visoko zahtevna dela	78.046	81.012
VIII. najbolj zahtevna dela	92.905	96.453
IX. izjemno pomembna dela	111.523	115.761
Upoštevana eskalacijska klavzula	0,7 %	3,8 %

Sindikat lesarstva

Razdelili solidarnostne pomoči in kredite

Sindikat lesarstva Slovenije in ZSSS – Območna organizacija Koroške sta prejšnji teden v Tovarni meril LES razdelila enkratno solidarnostno pomoč najbolj ogroženim delavcem, članom Sindikata lesarstva Slovenije. Skupaj 200.000 tolarjev so razdelili 37 delavcem, ki so bila najeta kot kredit v Delavski hranilnici, vračali jih bosta obe omenjeni organizaciji. To je še dokaz več, kako nujno potrebujemo poseben sklad za takšne primere. Uresničiti pa ga bo mogoče le po solidarnostnem načelu.

S posredovanjem Sindikata lesarstva Slovenije je v mesecu februarju 300 njegovih članov najelo kredite od 10.000 do 30.000 tolarjev. Teh 300 članov je iz 18 podjetij lesarstva. Skupna vsota vseh podeljenih kreditov presega 8,5 milijona tolarjev. Zaradi limitiranega obsega sredstev, namenjenih za kredite, in zaradi velikega zanimanja zanje bodo mnogi morali počakati na ponovne razpise. Ker v bližnji prihodnosti ne kaže na bolje, bo takšna oblika pomoči postajala vse pomembnejša. Zato je Sindikat lesarstva Slovenije že pričel akcijo za dvig članarine, ki bi ga uporabili izključno za povečanje obsega sredstev za ugodno kreditiranje članstva in dajanje solidarnostnih pomoči.

Po čem smo (pre)živeli?

Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine – januar 1993

Skupina dobrin iz košarice	tričlanska delavska družina: poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški	štiričlanska delovska družina: poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški	indeks ce življenjskih potrebščin I.93 / XI.92
1. Hrana	30166.54	23158.01	23158.01	38214.91	28382.71	28382.71	103.40
2. Pijača	3771.40	1401.27	1401.27	3793.23	1410.63	1410.63	101.50
3. Kajenje	2255.45	1219.16	1219.16	2255.45	1219.16	1219.16	105.10
4. Obleka	16117.13	10112.92	398.95	19941.94	12522.72	440.02	104.00
5. Obutev	3535.62	2711.73	0.00	4176.95	3025.20	0.00	101.50
6. Stanovanje	7766.44	5570.66	4268.21	9496.88	6716.64	5140.00	105.90
7. Ogrevanje, razsvetljava	15111.09	10661.66	8865.06	18634.13	12640.72	10483.01	126.70
8. Gospodinjska oprema	9619.79	5037.98	0.00	11359.08	5816.96	0.00	105.00
9. Higiena, zdravstvena nega	6241.91	5059.50	4647.09	7367.87	5942.91	5504.37	102.80
10. Izobr., kultura, razvedrilo	13900.28	5859.80	3039.75	16266.61	6848.85	3131.45	104.40
11. Prometna sr. in storitve	16232.68	4541.93	1036.22	20344.11	6510.47	1368.24	101.90
12. Razni predmeti in storitve	1748.11	1053.04	0.00	2170.29	1187.33	0.00	104.60
13. Drugi izdatki	12480.78	2722.83	2248.88	13699.53	2858.25	2248.88	104.60
SKUPAJ (v SIT)	138947.23	78110.49	50282.60	167720.98	95062.56	58328.45	
stopnja rasti I.93 / XI.92	5.78	6.32	7.10	5.81	6.26	7.10	

Struktura življenjskih stroškov
Mesec: JANUAR 1993

1. Hrana	21.7	29.3	46.1	22.8	29.9	47.8
2. Pijača	2.7	1.8	2.8	2.3	1.5	2.4
3. Kajenje	1.6	1.5	2.4	1.3	1.3	2.1
4. Obleka	11.6	12.8	0.8	11.9	13.2	0.7
5. Obutev	2.5	3.4	0.0	2.5	3.2	0.0
6. Stanovanje	5.6	7.0	8.5	5.7	7.1	8.7
7. Ogrevanje, razsvetljava	10.9	13.5	17.6	11.1	13.3	17.7
8. Gospodinjska oprema	6.9	6.4	0.0	6.8	6.1	0.0
9. Higiena, zdravstvena nega	4.5	6.4	8.2	4.4	6.3	9.3
10. Izobr., kultura, razvedrilo	10.0	7.4	6.0	9.7	7.2	5.3
11. Prometna sr. in storitve	11.7	5.7	2.1	12.1	6.8	2.3
12. Razni predmeti in storitve	1.3	1.3	0.0	1.3	1.2	0.0
13. Drugi izdatki	9.0	3.4	4.5	8.2	3.0	3.8
SKUPAJ:	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir: Zavod Republike Slovenije za statistiko — Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

KOMENTAR: V januarju 1993 je znašala mesečna inflacija kar 3,7 % (v decembru 1992 le 1,1 %). Cene življenjskih stroškov so v januarju 1993 rasle nekoliko višje od stopnje inflacije, to je 3,8 %. Na dvig cen življenjskih stroškov v januarju je v največji meri vplival skok cen energije (ogrevanje in razsvetljava), to je za 26,6 %. Precej se je podražila tudi hrana. Ta se je v decembru pocenila za 1,4 %. V januarju 1993 pa se je zato podražila za 4,8 %.

Minimalni mesečni stroški, ki jih mora 3-članska delavska družina poravnati vsak mesec sproti, so znašali v januarju 1993 50.282,60 SIT. Od tega je bilo treba za hrano odšteti 23.158 SIT. Zajamčeni osebni dohodek je že od 1. septembra 1992 dalje bruto 21.330 SIT oziroma neto 13.500 SIT.

ODMEVI

Prokšelj versus Brejc

V zadnjih nekaj tednih se je v slovenskem tisku pojavilo več člankov in intervju z direktorjem Varnostno-informativne službe dr. Miho Brejcem, v katerem je omenjena možnost, da naj bi dr. Janez Drnovšek dosedanjega direktorja VIS zamenjal s »svojim človekom« Nikolo Prokšeljem. Dokler je šlo le za novinarska ugibanja in namigovanja (Mladina, Delavska enotnost, Delo in še nekateri drugi časniki), se mi zadeva ni zdela sporna in nenavadna, kljub občasno zbadljivi ali celo žaljivi konotaciji. Povsem drugačen pomen pa ima kratka, vendar zgovorna izjava dr. Mihe Brejca v intervjuju z novinarko Darko Zvonar, ki je bil objavljen v mariborskem Večeru in 7D dne 27. 1. 1993. V njem gospod Brejc na vprašanje novinarke: »Veliko se je govorilo o tem, da naj bi vas Janez Drnovšek zamenjal z Nikolo Prokšelom, človekom, ki je v Beogradu skrbel za njegovo varnost« odgovoril zelo kratko: »Ne bi želel odgovarjati za govorice z ulice. Gospod Prokšla osebno ne poznam, vem samo to, da se je upokojil kot nekdanji delavec SDV.«

Kolikor mi je znano, je dr. Drnovšek še pred objavo intervjuja z dr. Brejcem na tiskovni konferenci ob imenovanju članov vlade ter isti dan v radijski oddaji »Studio ob sedemnajstih« na novinarska vprašanja o tem podal ustrezna pojasnila. Kljub temu čutim potrebo, da bralce omenjenih časnikov popolneje informiram o izkrivljenih ali neresničnih navedbah o meni, med katere sodi zlasti izjava dr. Brejca v omenjenem intervjuju.

Moja zadnja zaposlitev v SDV se je končala z decembrom leta 1989, ko sem odšel na delo v Beograd, v Predsedstvo nekdanje SFRJ. Najprej sem bil uradno svetovalec Predsedstva SFRJ, kasneje pa načelnik uprave v Zveznem sekretariatu za notranje zadeve. V tem obdobju sem imel 14 mesecev delovne prostore v kabinetu člana Predsedstva SFRJ iz Republike Slovenije in sem tudi zato večkrat prihajal v stik z dr. Janezom Drnovškom. Iz Beograda sem se vrnil v Slovenijo dne 27. junija 1991, takoj po napadu bivše JLA na Slovenijo, tako kot skoraj vsi predstavniki Slovenije v organih tedanje federacije, ter bil razporejen v Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, vendar izven SDV oz. VIS. Zgolj toliko v kontekst vseh špekulacij o mojem bivanju v Beogradu in zvezah z dr. Drnovškom. Sedaj pa še na kratko o izjavi dr. Mihe Brejca.

Ne vem, zakaj gospod Brejc zanika osebno poznanstvo z menoj. Lahko razumem, da si ga ne šteje v posebno čast, kot si ga tudi sam ne štejem. Kolikor želi dr. Brejc tudi na ta način dokazati, da med VIS in nekdanjo SDV ni nikakršne kontinuitete, je tudi ta argument sila jalov.

Resnici na ljubo sva se osebno spoznala nekako ob koncu leta 1990, v njegovi pisarni na takratni Kidričevi 2 v Ljubljani, kjer sva se pogovarjala približno četrt ure, kasnejša slučajna srečanja pa so bila vedno bežna in brez medsebojnega pogovora. Kolikor je gospoda Brejca zapustil spomin na to srečanje, meni pa ne verjame, naj se prepriča pri svojih takratnih sodelavcih v kabinetu. V skrajnem primeru pa lahko dr. Brejcu priskrbim pričo, ki bo potrdila, da je o meni tudi drugače poizvedoval. Tako se je tudi on kompromitiral z udbovskim sindromom, kljub temu, da mu to ni všeč in sedaj skuša zatajiti.

Prav tako čudna in dvoumna je Brejčeva trditev, da sem se upokojil kot nekdanji delavec SDV. Kolikor me je želel kompromitirati s tem, da me je označil za nekdanjega delavca SDV, mu to ni uspelo, saj si štejem v čast, da sem pošteno, vestno, strokovno in uspešno opravljal najrazličnejša, tudi zelo odgovorna dela, predvsem iz kontraobveščevalnega in protiterorističnega delokroga bivše SDV. Na tradicijah takratne SDV in na rezultatih našega takratnega dela temelji in vegetira tudi današnje delovanje VIS na mnogih področjih. Dejansko pa se nisem upokojil le kot nekdanji delavec SDV, ampak ob upokojitvi kot delavec Ministrstva za notranje zadeve, vendar izven SDV oziroma VIS.

Tako je evidentno, da je gospod Brejc v enem samem kratkem stavku povedal dve trditvi, od katerih je ena povsem neresnična, druga pa le delno resnična. O njegovih možnih motivih ne želim obširneje razpravljati, ker mi niso znani, v vsakem primeru pa bi bilo dobro, da bi se zaustavil že pri prvem stavku svojega odgovora, t. j. da vprašanja ne želi komentirati, pa tudi pri tem bi lahko izpustil namig na govorice z ulice, saj so te govorice bile in so še, zelo razširjene tudi znotraj njegove VIS. Bog si ga vedi, ali zato, ker je on tako dober direktor ter se delavci VIS bojijo, da ga ne bi izgubili, ali pa zato, ker jim je znano, kako (ne)uspešen in (ne) [illegible] sam ter jih je »strah« eventualnega mojega prihoda na čelo VIS. Prav gotovo mu bom hvaležen, če se bo v bodoče izognil kakršnih koli izjav in komentarjev o meni.

Vsekakor pa je dr. Brejc v nečem neprekosljiv, najuspešnejši, največji in najbolj frfotajoč. Kolikor mi je znano iz več kot dvajsetletnega spremljanja delovanja tajnih služb, menim, da je imel v svojem komaj dobri dve leti trajajočem mandatu v medijih objavljenih več intervjujev, fotografij in drugih javnih predstavitev, kot vsi šefi tajnih služb v bivši Jugoslaviji skupaj. Prav tako je nedvomno rekorder med vsemi šefi takšnih služb v svetu in bi ga kazalo zapisati vsaj v Ginnesovo knjigo rekordov. V tem smislu mu nista kos niti legendarni Gehle niti slavni Edgar Hoover iz ameriškega FBI, kljub temu, da sta bila več desetletij na čelu dveh v svetu najuglednejših služb te vrste. O vsem drugem naj gospodu Brejcu sodi [illegible] državno vodstvo, sam mu le zagotavljam, da si nisem prizadeval za kandidaturo na njegov položaj.

Kolikor dr. Drnovšek namerava zamenjati sedanjega direktorja VIS, ne glede na mojo domnevno kandidaturo, pa njegovo namero brez dvoma podpiram, ker pričakujem, da bi to bilo za VIS koristno, in prav tako ne dvomim, da bo na to mesto izbral pravo osebo. Medtem se bom sam z zadovoljstvom še naprej ukvarjal z, prepričan sem, uspešnim vodenjem zasebne agencije za poizvedbe, varnost in zaščito »DETEKTIV« d.o.o.« iz Ljubljane, ki svojim naročnikom, ne glede na ideološki ali politični predznak s svojimi izbranimi sodelavci nudi, poleg vseh vrst detektivskih uslug in varovanja, tudi celoten varnostni inženiring in v zadnjem času aktualne izterjave dolgov ter druge storitve na tem področju.

Nikola Prokšelj

– DE KANAL

Gore in ljudje

Februarja praznujejo slovenski planinci pomembno obletnico – 100 let od ustanovitve Slovenskega planinskega društva, ki je bilo predhodnik Planinske zveze Slovenije.

Stoletnica organiziranega nepretrganega delovanja planinske organizacije ni kar tako, zato se jo bodo na nekoliko svojevrsten način spomnili tudi oblikovalci oddaje Gore in ljudje. Simbol PZS je Jalovec, gora, za katero mnogi pravijo, da ni le najlepša pri nas, ampak sodi med najlepše nasploh, saj ima obliko kristala in se z izpostavljenimi stenami drzno dviga nad dolinami. Jalovec bo glavni »junak« februarske oddaje Gore in ljudje. S pomočjo domačinov, alpinistov in gorskih reševalcev iz Rateč in Kranjske Gore bodo oživili prvi zimski pristop na vrh te zahtevne gore, ki so ga za božič leta 1900 opravili dr. Julius Kugy, tržaška trgovca Kramer in Bolaffio ter domača slovenska vodnika Ojcinger in Jože Komac-Paver. S kamero so zabeležili tudi današnji utrip zimskega Jalovca, ki ga obiskujejo turni smučarji in alpinisti, spomnili pa se bodo tudi zanimivega alpinističnega filma o plezanju po razu Jalovca, ki sta ga 1958. leta posnela snemalec Viki Pogačar in režiser Boris Režek.

Oddaja Gore in ljudje bo na sporedu v ponedeljek, 15. t.m. ob 20.30 na 1. programu TV Slovenija.

Rojstvo Evrope

Vrh Matterhorna, ene najvišjih gora na svetu, je v bistvu del afriške celine, in prenekatera gora v Alpah se je izoblikovala pod morsko gladino. Ko se je pred 180 milijoni let evropska celina ločila od ameriških in je nastal Atlantski ocean, je Afrika trčila ob južno Evropo in izrinila skalovje na morskem dnu v vrh Evrope, rob celine pa je stisnila tako, da so se izoblikovale Alpe. To gorovje ni pomenilo le naravne fizične in vremenske zapreke za starodavna ljudstva, temveč tudi vir bogastva rudnin, ki so omogočile prehod človeštva iz kamene v bronasto dobo.

Tu je povezava med trgovanjem s kovinami, vzponom in zatonom minojske civilizacije in njenim širjenjem v Mikene in globlje v notranjost Grčije ter odgovor na vprašanje, zakaj so Mikene zdrsnile v mračni vek Grčije. Povod za to je bila nemara neka druga eksplozija daleč proč – na Islandu.

Drugi del angleške dokumentarne serije Rojstvo Evrope pod naslovom »Trk celin – bronasta doba« bo na sporedu v soboto, 13. t.m. ob 20.05 na drugem programu TV Slovenija.

Sindikalna lista

(prvi del) — februar 1993

	SIT
1. Dnevnice	
– cela dnevnica (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	2.414
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.240
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	891
2. Kilometrina	16,60
3. Ločeno življenje	24.607
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila prenočišča v višini	862
5. Regres za prehrano	5.120

Strokovna služba

KAJ DELAJO

v območnih organizacijah

Dolenjska

Posojila za hudo silo

Tudi na Dolenjskem je vse več zaposlenih prisiljenih prositi sindikate za socialno pomoč.

Pri območni organizaciji svobodnih sindikatov za Dolenjsko že dve leti deluje sklad za materialno pomoč članom. V tem času so prosilcem v Novem mestu razdelili 16 milijonov tolarjev te pomoči – z obveznostjo vračila z ugodnimi pogoji, v Trebnjem pa 4 milijone tolarjev. Pomoč je doslej v omenjenih občinah prejelo 2800 članov svobodnih sindikatov.

Največji znesek materialne pomoči je 15 tisočakov, čas vračila pa je odvisen od povprečne plače prosilca v zadnjih treh mesecih. Doslej je veljalo, da morajo tisti s povprečno plačo 16.000 tolarjev vrniti pomoč v 6 mesecih, tisti, ki imajo nad 24 tisočakov plače, pa v 3 mesecih. Ob koncu lanskega leta pa so – zaradi vse večjih življenjskih stroškov – sprejeli sklep, naj najvišji znesek pomoči ostane 15 tisočakov, čas vračila pa je podaljšan na pol leta za tiste, ki imajo povprečno plačo v zadnjih treh mesecih 25.000 tolarjev; v 5 mesecih morajo pomoč vrniti tisti, ki imajo plačo od 25 do 30 tisočakov; v štirih tisti, ki zaslužijo od 30 do 35 tisoč tolarjev na mesec, in v 3 mesecih tisti, ki imajo več kot 35 tisočakov plače na mesec.

Zaostanka pri dodelitvi te pomoči ni, vse prošnje rešijo v največ 14 dneh.

V. K.

Naval na službo pravne pomoči

V pisarni pravne pomoči pri Območni organizaciji ZSSS za Dolenjsko so imeli v lanskem letu 916 obiskov: dali so 95 vlog za sodišče združenega dela in 76 vlog za obravnavo pred organi upravljanja podjetij, 37-krat pa so pravniki zastopali sindikalno članstvo.

V samostojnih sindikatih

PERGAM — Konfederacija sindikatov

Grafičarji proslavili visok jubilej

V torek, 9. februarja ob 17. uri je minilo natanko 125 let od ustanovitve Društva grafičnih delavcev Slovenije, prvega slovenskega strokovnega združenja, ki je spoznalo, »da je delavsko vprašanje velika civilizacijska ideja«. Med svečano obeležitvijo tega visokega jubileja, ki jo je pripravila Konfederacija Pergam in se je je udeležil tudi predsednik republike Milan Kučan, je tek za prihodnost. »Prav je, da se s sindikalnimi metodami borite za socialno pravičnost,« je v pozdravnem nagovoru menil Milan Kučan, »vaša skrb pa mora biti posvečena tudi usodi slovenske papirne in grafične industrije.«

V kulturnem programu so sodelovali moški pevski zbor Grafika pod vodstvom Jožeta Jesenovca (na sliki), ki letos slavi 70-letnico delovanja, Tomaž in Alenka Lorenz ter dramska igralka Nadja Strajnar-Zadnik, ki je z umetniško besedo povezovala program (D. K., slika: Sašo Bernardi)

Obvestilo za javnost

Na osnovi informacij v sredstvih javnega obveščanja (DELO, 10. 2. 1993) o mahinacijah v zvezi z VIDMOM, ki lahko ogrozijo obstoj VIDMA in s tem tudi papirne industrije ter nacionalne interese Republike Slovenije, hkrati pa lahko delavce dokončno pahnejo na cesto – Konfederacija sindikatov Slovenije PERGAM zahteva, da sklad R Slovenije za razvoj, Upravni odbor in Skupščina VIDMA, Konfederaciji PERGAM nemudoma posredujejo oz. dajo na vpogled vse verodostojne dokumente in sklepe pristojnih organov VIDMA, na katere se sklicuje članek novinarja Vinka Vasleta v DELU dne 10. 2. 1993, z namenom, da PERGAM preveri resničnost novinarjevih trditev. Vkolikor bodo dokumenti potrdili resničnost navedb v omenjenem članku, bo PERGAM zaradi utemeljenega suma, da gre s strani Sklada in organov upravljanja VIDMA za kaznivo zlorabo položaja, o tem seznanil Vlado R Slovenije in pristojna javna tožilstva in zahteval njihovo takojšnje ukrepanje.

Po vsem tem in tudi zaradi dejstva, da je več kot očitno, da sklad R Slovenije ni sposoben speljati sanacije VIDMA, pri čemer je čedalje bolj utemeljen sum, da gre za poskuse razprodaje papirnih podjetij v Sloveniji tujim investitorjem, Konfederacija PERGAM zahteva od Vlade R Slovenije, da nemudoma sprejme ukrepe zavarovanja nacionalnih interesov in, da prevzame odgovornost za sanacijo VIDMA. Hkrati zahtevamo postavitev novega Upravnega odbora VIDMA, sestavljenega tudi od predstavnikov vlade in zamenjavo neučinkovitega poslovodstva.

PERGAM, ki je Vlado R Slovenije že obvestil z odprtim pismom o problematiki VIDMA in načinu za reševanja, pričakuje takojšen odgovor Vlade, tudi zaradi zadnjih dogodkov. Vkolikor Vlada ne bo ustrezno reagirala, česar pa si po mnenju PERGAMA ne more dovoliti nobena vlada, saj gre več kot očitno, ne samo za regijski, temveč tudi za nacionalni interes in kar je s stališča sindikata najpomembneje – za ogrožanje materialnega in socialnega položaja večjega števila delavcev, bo Konfederacija PERGAM najavila splošno stavko v papirni dejavnosti Slovenije.

Vodstvo Konfederacije Pergam

DE časopis slovenskih delavcev
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana
tel.: (061) 313-942
311-956
110-033
116-163

Družbeno soglasje in odprava gospodarske krize

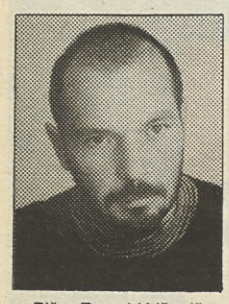

Piše: Franci Križanič

Prejšnja Drnovškova vlada in Banka Slovenije sta z usklajeno stabilizacijsko politiko umirila inflacijo (kolikor je bilo to možno ob njeni inertni, t.j. južnoameriški značilnosti, povezani s sistemom indeksacije plač, obresti in cen za stopnjo inflacije v prejšnjih mesecih) ter povrnila gospodarsko rast. Pri tem se je povečal standard zaposlenih (realni osebni dohodki so bili novembra 1992 že 19% nad primerljivo ravnijo leto poprej), medtem ko sta se donosnost produkcije in zaposlenost še poslabšali.

Pri presoji zaslug preteklih, sedanjih in prihodnjih garnitur slovenske ekonomske politike je pomembno vedeti, da gospodarska kriza na Slovenskem nima svojega naravnega toka, ki bi jo vodil navzdol do neizogibnega dna in se potem, sam po sebi obrnil navzgor. Dno krize, doseženo v lanskem poletju, ni bilo naravno, pač pa je bila zaustavitev poslabševanja gospodarske dejavnosti posledica vodenja konsistentne stabilizacijske politike (vendar še vedno v svojstvenem gospodarskem sistemu, v katerem je bil nekdanji samoupravni, t.i. »ilirski« socializem zamenjan z direktorskim, t.i. »panonskim«, in v katerem smo povrhu vsega imeli še omenjeno južnoameriško, t.i. »inertno« inflacijo). **Upoštevati je treba, da je v danih razmerah k uspešni stabilizaciji pripomogla tudi dejanska podpora sindikatov, zadružnih združenj in gospodarske zbornice.** En sam krepak konflikt v obliki teden ali dva trajajočega »kolektivnega štrajka« bi mimogrede opravil s pozitivnimi rezultati aktivne tečajne politike, znižanja obrestnih mer, omejevanja rasti cen monopolnih izdelkov ter neinflacijskega povečanja porabe (prebivalstva, države in izvoza).

Vprašanje družbenega soglasja oziroma tega, koliko smo Slovenci sposobni »držati skupaj«, da enkrat za vselej opravimo z gospodarskim zastojem in si povrnemo blaginjo, je najbolj povezano z znižanjem visoke stopnje brezposelnosti (ki jo povzroča indeksacija) ter reševanje dolžniške krize (ki jo dodatno zapleta nacionalizacija).

Taylor je v leta 1988 objavljenem spisu (»Realne plače, output in inflacija v semi-industrializiranem svetu«) prikazal, da devalvacija domače valute vpliva na povečevanje gospodarske dejavnosti (ter zaposlenosti) v gospodarstvu, kjer rast plač zavira gospodarsko aktivnost, in obratno. Prva značilnost velja ravno za majhno odprto gospodarstvo, kot je slovensko. Slovenska gospodarska politika bo uspešno pospeševala gospodarsko rast (in z njo povrnila povečevanje zaposlenosti), če bo zagotovila znižanje vrednosti plač v markah. Če pa bo, v pretirani želji po čimvečji vrednosti tolarja, prišlo do realnega upada plač (hitrejše inflacije od rasti osebnih dohodkov delavcev) skupaj z enakim realnim upadom vrednosti konvertibilnih valut, bo gospodarska dejavnost stagnirala na ravni približno tretjino pod v preteklosti že doseženim obsegom. Pri tem se utegne zaposlenost, zaradi cenejšega dela, vendarle povečati. Nastali položaj lahko imenujemo nižje od obeh možnih ravnotežij in bo to slovenska varianta gospodarske politike prve Jugoslavije ter njej podobnih držav (na primer Portugalska za časa diktature).

Smiseln cilj slovenske gospodarske politike je seveda zgornje ravnotežje pri bistveno višji ravni gospodarske dejavnosti in blaginje kot v spodnjem. Poleg tega je zgornje ravnotežje, za razliko od statičnega spodnjega, dinamično, kar pomeni, da se z rastjo gospodarskih zmogljivosti stalno spreminja oziroma premika navzgor. V tem ravnotežju so značilni rastoči donosi (dodatna enota dela in/ali kapitala dosega večji dohodek od prejšnje, ker se stroški na enoto produkcije, ob večanju obsega, zmanjšujejo). Zgornje ravnotežje je v Sloveniji dosegljivo v primeru deindeksacije in aktivne tečajne politike.

Pri reševanju dolžniške krize na Slovenskem je poseben problem že izvedeno popolno podržavljenje stotine podjetij v izgubah. Če ne z drugim, imamo pri tem opraviti vsaj z napačnim poimenovanjem. Novega lastnika teh podjetij namreč ne bi smeli imenovati »Sklad za razvoj«, pač pa »Sklad za krčenje«, pri čemer je približno enako uspešen kot njegov vzornik nemški Treuhand. Možnosti za kolikor toliko učinkovito odpravo dolžniške krize v teh podjetjih sta dve:

- zakonska sprememba terjatev upnikov v lastniške deleže (po začetku sanacije bank takšen ukrep ne bo usodno prizadel likvidnosti bank in s tem interesov varčevalcev);
- delavski odkup prezadolženih podjetij, povezan z že tako ali tako sprejetimi davčnimi olajšavami, delnim odpisom terjatev (prilagoditev za odkup dolžnega zneska dejanski vrednosti podjetja, ki jo lahko z obrestmi napihnjen dolg krepko presega) in državno garancijo za preostali del.

Tako kot lahko odprava indeksacije, rešitev dolžniške krize, ustrezno izvedena privatizacija ter prav tako ustrezno izpeljan (z dovolj nizkim tečajem tolarja, da bo slovensko gospodarstvo primerno konkurenčno ob vzajemni odpravi uvoznih omejitev in carin) vstop v mednarodne gospodarske integracije, skupaj z usklajeno stabilizacijsko in razvojno politiko, vplivajo na nadaljevanje in pospešitev gospodarske rasti na Slovenskem, lahko zaostritev družbenih konfliktov in spor med delavci, državo in podjetji še tisto majhno izboljšanje, doseženo v drugi polovici leta 1992, zlahka odpravi. Kriza se lahko poglobi tudi precej pod raven, doseženo v lanskem juniju in avgustu.

V OSPREDJE STOPA DR. DAVORIN KRAČUN

Če že v ničemer drugem, smo Slovenci zagotovo evropski prvaki v počasnosti urejanja odnosov v parlamentarni demokraciji. Tako smo na novo vlado čakali kar petdeset dni po volitvah. Vendar to sedaj ni več glavni problem.

Težava je v tem, da pravzaprav državljani še vedno ne vemo, kakšna koalicija nam bo v naslednjem obdobju vladala ter koliko bo katera od strank odgovorna za to, kar nam bo sedanja vlada naredila dobrega in hudega. To pa je v parlamentarni demokraciji resen problem.

Ker ni povsem jasno, v kakšnih razmerjih moči med strankami je bila sestavljena nova vlada, se postavlja tudi vprašanje, ali so bili pri sestavi vlade v ospredju politični ali strokovni kriteriji.

Očitno v koalicijskih pogajanjih in v merjenju moči med strankami za vsa ministrska mesta niso bili upoštevani isti kriteriji. Tako denimo v vladi ni političnih »liderjev« Liberalno demokratske stranke, po katerih je le-ta razpoznavna v javnosti, pač pa je stranka očitno predlagala v vlado strokovnjake iz svojega najširšega članstva. Tudi vodilni politiki Združene liste niso v vladi, medtem ko so v vladi »prvaki« krščanskih demokratov, in to na najbolj pomembnih državotvornih ministrskih področjih. Očitno so bili pri sestavi vlade poleg strokovnih močno upoštevani tudi politični kriteriji, na enem področju bolj, na drugem manj. Vendarle pa je vlada dr. Drnovška predvsem strokovna. Kakor kaže, pa je osrednji človek v njej dr. Davorin Kračun, minister za ekonomske odnose in razvoj, ki je bil še pred letom dni profesor na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru. Ko se je prvič pridružil vladni ekipi dr. Drnovška, še sploh ni bil član Liberalno demokratske stranke, pač pa ga je Drnovšek v vlado povabil kot strokovnjaka.

Doktor Davorin Kračun, ki je rojen istega leta kot dr. Janez Drnovšek (oba pa sta, mimogrede povedano, mlajša od Billa Clintona in od Beatlesov), bo tvorec nove sistemske gospodarske zakonodaje. On bo torej »spiritus agens«, gibalna sila pri reševanju temeljnih problemov postsocialističnega obdobja na gospodarskem področju. Ker je dr. Drnovšek že tolikokrat povedal, da bo njegova vlada posvetila največ pozornosti vprašanjem gospodarstva, ni nobenega dvoma več – na operaciji bo moral težkega bolnika, to naše gospodarstvo, prvi »zarezati« dr. Davorin Kračun. Njemu in nam lahko ob tem zaželimo samo srečo, saj se operacija reševanja našega gospodarstva začenja zagotovo z več kot desetletno zamudo. Operacija bo sedaj veliko težja in za veliko večje število ljudi boleča...

Tomaž Kšela

S PODJETNIŠTVOM NAD NEZAPOSLENOST

Kriza v mariborskem gospodarskem bazenu ne pojenja, ampak se še stopnjuje. V Podravju je 21 podjetij sklenilo pogodbo z Republiškim skladom za razvoj, ki je tako postal lastnik teh organizacij, hkrati pa se že ve, da je v njih 3500 delovnih mest preveč. Šestindvajset tisoč brezposelnim delavcem v Podravju naj bi se do konca tega leta pridružilo novih osem tisoč, torej naj bi bilo brez dela in sredstev za preživljanje že 34 tisoč ljudi. Kakšne socialne strese bi to povzročilo, si lahko le mislimo.

Kako bi bilo moč vsaj delno omiliti nenehno odpuščanje delavcev? O tem smo se pogovarjali z **Vinkom Lapuhom**, direktorjem Območne gospodarske zbornice Maribor. Po njegovih besedah si tako zbornica, Zavod za zaposlovanje kot občinski izvršni svet že lep čas prizadevajo reševati to problematiko po dveh poteh. Ene aktivnosti potekajo za ohranitev delovnih mest, druge pa za aktivno zaposlovalno politiko. Tako zastavljeni programi so tudi delno umirili naraščanje števila brezposelnih, vse pa kaže, da so v samih podjetjih storili premalo za produktivno zaposlovanje. Podjetja bi se morala hitreje prilagajati novim razmeram, v katerih se je znašlo slovensko gospodarstvo z osamosvojitvijo in ločitvijo od nekdanje Jugoslavije. To pomeni prizadevanje za pridobitev novih naročil, preusmeritev proizvodnih programov, izboljšanje kakovosti in zlasti nova tržišča v tujini. Redka so slovenska podjetja, ki bi se lahko preživljala samo z domačim tržiščem, zato pa bo morala tako republiška vlada kot gospodarska zbornica veliko več storiti za promocijo naših podjetij v tujini. Morebiti se bo v prihodnje na tem področju le še kaj premaknilo, zlasti še zato, ker si je tudi nova slovenska vlada zastavila oživljanje gospodarstva in ohranjanje delovnih mest za enega svojih poglavitnih ciljev.

Drugi del reševanja problematike brezposelnosti vidijo v Podravju v spodbujanju podjetništva. S širitvijo zasebnega podjetništva in obrti na vseh področjih, ne samo v trgovini, temveč tudi v proizvodnji, bi se odprlo tudi precej novih delovnih mest. Seveda se ne pozna veliko, če kdo ustanovi podjetje, v katerem je zaposlen le lastnik, ki je hkrati direktor, delavec, nabavni referent, kurir in kar vse je pač v podjetju potrebno. Zato bi morala priskočiti na pomoč država. Najprej tako, kot so stvar zastavili v Podravju, to je z izobraževanjem zlasti mlajših delavcev – gre za preusposabljanje in dousposabljanje za to, da bi se ljudje tudi sami lažje odločali za podjetništvo. Iluzij o velikem številu tako pridobljenih novih delovnih mest si sicer ne kaže delati, moč pa bi bilo storiti še več, kot je že bilo narejeno, saj je med nami še vedno dovolj ambicioznih ljudi, ki si upajo tvegati tudi zato, ker so nenadoma ostali brez službe in morda edinega vira za preživljanje sebe in svoje družine.

Po besedah direktorja Območne zbornice Maribor Vinka Lapuha pa bo moral industrijski Maribor postati tudi bolj odprt in dostopen za tuja vlaganja. Nekaj tujih vlagateljev v mariborskih podjetjih je že, Henkl v Zlatorogu denimo, Iveco v Tamu itd., vsekakor pa je v mestu še dovolj za tujce zanimivih podjetij in njihovih proizvodnih programov. Le nekaterih predsodkov se bo treba znebiti in se bolj smelo lotiti posla! Realno razmišljajoči si veliko obetajo od razvojnega projekta Maribor jutri, ki predvideva ustanovitev mariborske razvojne agencije. Največji nasprotnik sprememb na bolje pa je brez dvoma čas – mnoga podjetja so se lotila svoje prenove šele potem, ko jim je že začela teči voda v grlo, zato se je nekaterim sicer uspelo obdržati nad vodo, druga pa je nazadnje moral pobrati republiški razvojni sklad. Očitno pa so si delavci v teh podjetjih tudi povsem drugače predstavljali patronat sklada, najbrž predvsem kot takojšnjo finančno injekcijo. Ker ni tako, se dogaja, kar se je pred kratkim v koprskem Slavniku.

Vinko Lapuh

Naslednji meseci bodo za Maribor ali za celotno Podravje gotovo prelomni, zato bo treba najprej zgladiti strankarske zdrahe in doseči konsenz o izvajanju programa gospodarske prenove. Območna gospodarska zbornica Maribor že nekaj let tesno sodeluje z zbornico v avstrijskem Gradcu. To sodelovanje je po oceni Vinka Lapuha izjemno koristno, saj si oba foruma predvsem prizadevata za neposredno navezovanje poslovnih stikov slovenskih podjetij z avstrijskimi. Zlasti pri manjših podjetjih je za takšno sodelovanje precejšen interes, zato so pred kratkim uvedli tudi tako imenovane govorilne ure. Prvič je bilo takšno srečanje predstavnikov zbornic Gradca in Maribora s podjetniki v Mariboru, v kratkem pa bo v Gradcu. Avstrijske izkušnje pa prenašajo na slovenska tla tudi z izobraževalnimi seminarji menedžmenta. Takšnih seminarjev je bilo že več kot trideset, rezultati pa so vidni zlasti v vse večji odprtosti naših podjetij za sodelovanje s tujimi; pa tudi predstaviti se znajo naša podjetja bolje kot kdaj poprej.

Na koncu naj omenimo ponovno obujeno sejemsko dejavnost v Mariboru, saj bodo tudi sejmi, kot so sejem orodjarstva, vzdrževanja in še kateri z mednarodno udeležbo, gotovo precej pripomogli k promociji Slovenije v tujini.

Blaž Grča

Donit – čakanje na ministrico

Vsaj tako nestrpno kot sindikat Donita smo tudi mi čakali na najavljeni in enkrat že odpovedani pogovor tega sindikata z ministrico za delo Jožico Puhar. Najraje bi šli kar zraven. Toda glej šmenta, oziroma polne roke dela gospe ministrice. Ponovno se je zgodilo, da kljub trdno določenemu datumu pogovorov ni imela časa. Zato o prizadevanjih Donitovega sindikata za delavske pravice nasproti lastniku podjetja, Skladu za razvoj, tokrat nimamo kaj poročati. Toda ker je ministrica obljubila, da bo prvi prosti termin izkoristila za pogovor s sindikatom Donita, se bo to zgodilo morda že med tem, ko prebirate naš časopis. V tem primeru bomo najavljeni pogovor z Gorazdom Balto, predsednikom sindikata v Donitu, o njihovih metodah boja za pravice delavcev, opravili in objavili v najkrajšem času.

B. R.

Dr. Emil Rojc

Kariera kot spreminjanje

Podjetništvo in razvoj kadrov

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.
Cena priročnika je 850 SIT.

Pogovor z Ivanom Koželjem

PLUTAL HOČE SANACIJO, KORŽETOV SKLAD PONUJA ŠPEKULACIJO

Pred 13 leti, se spominja direktor Plutala Ivan Koželj, je bila le baraka, brez vode, kanalizacije, ceste. Vodilne ekipe so menjali po večkrat na leto. Infrastrukturo so zgradili potem iz dobička; zgolj z lastnimi sredstvi, brez posojil, so postavili na noge firmo svetovnega formata.

To je bila do posla z Irakom. Ta je propadel po krivdi prejšnje verolomne države in zdaj nove, slovenske, ki vsaj na tem področju še ne zna biti država.

Plutal je zabredel v dolgove in zaradi tega v kremplje Sklada.

DE – Je res kriv le Irak?

Ivan Koželj: Res! Leta 1991 bi morali začeti prihajati prilivi od glavnice 7 milijonov dolarjev in z obrestmi bi moralo do zdaj priti na Plutalov račun 10 milijonov dolarjev. Če upoštevamo naše obrestne mere, je tega denarja več kot je vreden Plutal in Sklad seveda vse te podatke ima. Dokazali smo mu jih, pa vendar Uroš Korže operira z za lase privlečeno številko, da je Plutal vreden 20 milijonov mark. Ne vem, kje jo je snel a za to, ker jo zlorablja, bo odgovarjal!«

DE – Vas seveda številke še kako zanimajo, nas pa bolj očitki na rovaš Sklada. Če se ima za lastnika, zakaj bi škodoval?

Ivan Koželj: »Celo če bi dajal v javnost točne podatke, bi odgovarjal za kršitev poslovne tajnosti, za rušenje Plutalove konkurenčnosti in celo narodno gospodarskega interesa. Za povrh gre še za gole laži. Ob pošastni monetarni politiki, ki sovpada s Peterletovo vlado, kurzu, ki je ob domači inflaciji čista kraja izvoznikom, kreditu v višini milijon mark, ki hitro zraste na 7 milijonov mark... Potem pa še taka »pomoč«?!«

DE – Prav, a kje je Skladov interes?

Ivan Koželj: »Kljub norostim Sklada smo se z 80 odsotkov upnikov dogovorili za reprogram, ustanovili upniški odbor v vlogi bodočega upravnega odbora toda Sklad ignorira tako nas kot upnike. Zavrnil je prav vse naše predloge, nesporne strokovnjake in si sam privoščil, milo rečeno, čudaške kadrovske poteze. Povsem despotsko.

Plutal ni sporen ne tehnološko, ne kakovostno, ne tržno, povsod je v svetovnem vrhu. Tekoče posluje z dobičkom, del dolga je rešil sam z reprogramom.

Potreboval je le zagonski kapital za optimalno proizvodnjo in poslovanje, Sklad pa ni iskal rešitev ampak krivce. Krivce za nekaj, kar je na dlani...«

DE – Še sprašujemo, tokrat povsem naravnost. So v Skladu popolni nesposobneži, skoraj že na robu norosti ali pa imajo morda skrite cilje. Sicer tu ni logike?

Ivan Koželj: »Cilj sploh ni skrit, kar je dodatna tragedija. Sklad hoče Plutal enostavno prodati, za vsako ceno. To je edini cilj a za kaj takega Plutal Sklada ne potrebuje.

Kuharič, skladov človek v našem upravnem odboru, je to kljub izmotavanju potrdil z vsako potezo. Če bi menedžment na to igro pristal, prav, sicer je treba z njim obračunati.«

DE – Govorite o Skladu, reprezentantu države, ki ji je do delovnih mest, dobrih podjetij, dobička, čim manj socialnih problemov...

Ivan Koželj: »Nak, govorim o Korže tovem skladu, ki hoče pokasirati, kar pač kapne, s težavami pa naj se ubada nekdo, ki mu bodo podtaknili lastništvo.

Ne vem, ali je to vladna ali Skladova strategija, je pa dokazljiva. Ob vsem blatu, ki so ga vrgli na Plutalov menedžment in name osebno, mi Kuharič ponuja firmo za 100.000 mark?!

Verjeli ali ne, k nam še ni bilo niti enega člana upravnega odbora, niti poznamo jih ne. Če pošljejo kakšno »neodvisno firmo«, so to le Korže tovi prijatelji, kar mu lahko dokažem!

Na 30 dopisov še niso izvolili niti odgovoriti, češ, naj se Koželj cvre, ga bodo pač zrušili delavci in upniki.

Ob tem pa spletka na spletko. Slišim, da namesto nas iščejo in hočejo poslati v Plutal celo ekipe, ki so v njem že pogorele. Ti ljudje že dajejo nov naslov in številko, da jih potem začno klicati v Plutal.

Potemtakem ni čudno, da so upniki 100 odstotno podprli naš izstop iz Sklada. Izstop pa je Korže tu kot biku rdeča cunja. Po vsem, kar govoriči o nas, bi moral biti te poteze le vesel. Užaljena nevesta ali podrti skriti računi, kaj vem. Saj se v vsej arogantnosti niti toliko ni potrudil, da bi ustanovil in registriral novo firmo Plutal, s katero bi Sklad res lahko razpolagal.

Kuharič je meni, takšnemu »nekredibilnežu«, pred novim letom celo ponudil, naj ustanovim privatno firmo in potem mi da vso Plutalovo zunanjo trgovino. Torej Plutal. Sledila je ponudba za nakup za omenjenih 100.000 mark, kar po telefonu a k sreči so ga poslušale priče in tudi posnetega imamo. Potem je šel na Sklad sindikat in spet je bilo vse, kar so slišali, diskreditiranje vodstva z grdimi insinuacijami. Kuharič jim je lepo povedal, da oni nimajo kaj odločati, »Koželju bomo pa Plutal že prodali pa čeprav za eno marko«.

Skratka, to kar ponuja Sklad, bi bil zanimiv posel – a le za mafioza. Potem bi lastniki kar brž postali neugotovljivi, upniki izigrani, delavci pa verjetno še bolj.

Mi smo šli na Sklad trkat za sanacijo, ponudili nam niso drugega kot špekulacijo!«

Ciril Brajer

GZS: ALI IMA VLADA SAMOOHRANITVENI NAGON?

Gospodarska zbornica vladi svetuje, naj izbere takšno ekonomsko politiko, ki bo spodbudila gospodarsko rast. Drugačna vodi k vedno nezadovoljeni javni porabi, k večji brezposelnosti, k nižjim plačam... Tako je na pogovoru o stališčih in predlogih zbornice za ekonomsko politiko Slovenije, ki sta ga pred dnevi organizirala gospodarski forum Socialdemokratske unije in novi gospodarski forum SDP Slovenije, dejal predsednik GZS Dagmar Šuster. Pogovor je končal z besedami: »Sem optimist. Zasuki se bodo zgodili. Vprašanje je le, ali stihijsko ali usmerjeno. Pri tem pa upam, da ima vlada dovolj samoohranitvenega nagona...«

Zakaj je po mnenju prvega človeka Gospodarske zbornice potrebna drugačna ekonomska politika od te, ki jo je doslej vodila Drnovškova (stara) vlada? Zato, ker je tudi po zaslugi te politike (čeprav ji ne gre odrekati nekaterih zaslug, da položaj ni še slabši) gospodarski položaj na začetku leta 1993 »ekstremno kritičen«. Pa tudi zato, ker bi vse probleme radi reševali tako, kakor da ne bi hoteli upoštevati izredno negativnih gospodarskih gibanj v zadnjih treh, štirih letih (padca obsega proizvodnje za 30 % v zadnjih treh letih, izgube 200.000 delovnih mest v zadnjih štirih letih).

»Ali velikanske izgube trgov, ki jih nismo nadomestili z drugimi, pa je gospodarstvo zato zmanjševalo obseg proizvodnje,« je Šusterja v razpravi dopolnil mag. Janez Kocjančič. »Zato je javna poraba postala predraga.«

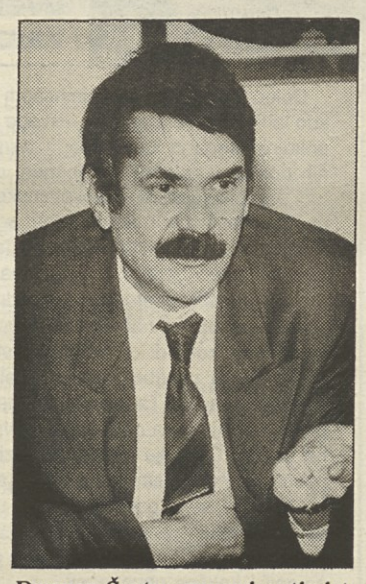

Dagmar Šuster, zmerni optimist: z ekonomsko politiko, kot jo predlagamo, bi bilo mogoče že letos negativna gibanja zasukati, v nekaj letih pa bi že nadoknadili izgubljeno.

»Pri javni porabi in pri politiki plač se obnašamo tako, kot da imamo še vedno nekdanji družbeni proizvod. Tako ne gre!« je pribil Dagmar Šuster.

Zato ni mogoče vztrajati pri restriktivni monetarni politiki, tiščati inflacijo navzdol in razmišljati o konvertibilnosti tolarja (kar menda vlada kar resno počne), čeprav je mogoče nanizati vrsto razlogov v prid takšni ekonomski politiki. Toda vsaj toliko jih je mogoče nanizati tudi za politiko, ki jo predlaga gospodarska zbornica (tako meni Šuster). Ta je v zadnjem času šla v široko akcijo prepričevanja poslancev in strank. Šuster je povedal, da so se doslej odzvale tri stranke in v kratkem bodo stekli pogovori o predlogih zbornice.

Šuster je menil, da je preobrat v gospodarskih gibanjih potreben in tudi možen, če bo vlada seveda sprejela in izpeljala nekatere nujne ukrepe, od kratkoročnih do sistemskih. Kajti že lani bi bili rezultati boljši, če bi bila gospodarska politika ustreznejša!

Zbornica opira svoj predlog na tri temeljne kamne: na agresivno vodenje tržnih aktivnosti na vseh ravneh, od državnih organov do podjetij, na pospešeno sprejemanje sistemskih sprememb ter na ustrezno makroekonomsko politiko. Šuster meni, da bi bilo možno lanskoletni izvoz podvojiti ali celo potrojiti ob ustreznejši tržni aktivnosti, s tem da je velika rezerva bivši jugoslovanski trg, potem ko bo zavladal mir. Manjka nam tudi še kup zakonov: zakon o gospodarskih družbah, zakon o trgovini, zakon o računovodstvu in tako naprej. Pospešeno moramo zaokrožiti sistem lastnine, sprejeti izvedbene predpise...

Makroekonomska politika pa bi po Dagmarju Šusterju morala biti naravnana v uresničevanje osmih, po mnenju zbornice ključnih »ukrepov«, ki bi spodbudili preobrat v gospodarskih gibanjih. Zlasti trije med njimi so izjemno pomembni: spodbujanje izvoza z vsem gospodarskim in političnim »scenarijem« ter tudi z realno nižjim tečajem tolarja; odpiranje delovnih mest brez kakršnihkoli predsodkov; če pri tem pomagajo oprostitve davkov, meni Šuster, naj jih država oprosti podjetnikom. V sivi ekonomiji ta princip »špila«. V Kopru je zasebna firma brez enega samega zaposlenega, ima pa 18 tovornjakov in vsi vozijo... Prav tako je brez kakršnih koli »tabujev« treba podpirati tudi naložbe. Treba je spodbuditi ljudi, ki imajo denar »v nogavicah«, da ga vložijo v posle!

Ob tem bi vlada morala bistveno znižati prispevke in davke. Ker javne porabe ni mogoče radikalno znižati, bi bilo treba selektivno zmanjšati napajanje javne porabe pri posamičnih virih. Se pravi, pri gospodarstvu najprej. Šuster: »Če bi napajanje javne porabe iz gospodarstva znižali za 40 odstotkov, bi se poraba morala zmanjšati samo za desetino!«

Zbornica se že dlje časa zavzema za omejevanje plač. Po njenem naj bi letos plače v gospodarstvu ne smele preseči realne celoletne lani dosežene ravni, plače v negospodarstvu pa bi morale ostati na realni ravni iz leta 1991. Ob tem bi bilo treba izhodiščno plačo zmanjšati za petino. In če to ne bi bilo moč doseči s socialnim paktom, ima vlada na voljo še drugo pot: administrativno, že tolikokrat v pretekli zgodovini uporabljeno metodo. Gospodarstvo pa potrebuje še več podpore: realne obresti bi bilo treba znižati, saj gospodarstvo v povprečju uporablja pri poslovanju 70 odstotkov izposojenih sredstev. To se da doseči, če bi banke razbremenili slabih posojil, če bi banke znižale ceno lastnega dela in če bi ob sanaciji bank uporabili še nekatere ukrepe. Da bi bilo treba še naprej obvladovati cene v javnih in monopolnih sektorjih, in monetarno politiko uskladiti s temi cilji, je jasno.

Skratka, če bi vlada sprejela takšnole ekonomsko politiko – Šuster je poudaril, da so njihovi predlogi plod večmesečnega spremljanja in analiziranja gospodarskih tokov – bi bilo mogoče negativna gospodarska gibanja že letos zasukati. V nekaj naslednjih letih pa bi potem že nadoknadili v zadnjih treh, štirih letih izgubljeno gospodarsko rast, standard...

Vlada bo, kot je na pogovoru povedal minister za znanost in tehnologijo dr. Rado Bohinc, te dni predstavila državnemu zboru nekatere ukrepe gospodarske in socialne politike. Primerjava bo zanimiva!

Boris Rugelj

Sindikat poriva ljudi na cesto

Sindikati so tudi na tem pogovoru »odigrali« vlogo črne ovce v družbi. Eden od razpravljalcev je organizatorjem pogovora resno svetoval, naj bi sindikatom poslali »provokativno pisemce«. V njem naj bi jim razložili, da trmasto vztrajanje pri nerealno visokih plačah poriva ljudi na cesto, in jim svetovali, naj bi združili sile za pritisk na odločujoče dejavnike za zmanjšanje javne porabe. Sindikati so hkrati dobili še en nasvet: zaključni računi, ki so pred durmi, so lepa priložnost, da se malo pogleda za kulise procesa lastninjenja in delavcem da koristne nasvete...

Svobodni Sindikati Slovenije

Jože Smole: **PRED USODNIMI ODLOČITVAMI**

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra 1992 izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat in predsednik SZDL Slovenije razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

GLAVNI KUPCI – DRUŽINSKI ČLANI

V reviji Oglasnik in še kje je te dni pod rubriko »Kupim« moč prebrati tudi povabila »imetnikom stanovanjske pravice vojaških stanovanj«, naj jih za dobro nagrado prodajo – ne le takšna povabila najemnikom »navadnih« družbenih stanovanj, kar je bilo doslej v modi. A to pomeni, da cveti tudi že trgovina z vojaškimi stanovanji. In kdo jih lahko odkupi?

Pravico do odkupa vojaškega stanovanja lahko uveljavljajo le bivši častniki JLA ter njihovi družinski člani in svojci – vendar je odkup možen tudi, če imetnik stanovanjske pravice ni slovenski državljan.

Tujci, ki so zapustili Slovenijo ali jim je celo prepovedana vrnitev v našo državo, torej z overjenim soglasjem lahko omogočijo nakup vojaškega stanovanja svojcem ali družinskim članom. Od skupaj nad 8.300 vojaških stanovanj pa jih bo kar dve tretjini namenjenih za odkup. Nič čudnega, če je med kupci zaradi izredno ugodnih pogojev in širokosrčnosti stanovanjskega zakona kar polovico svojcev ali družinskih članov častnikov JLA.

Največ vojaških stanovanj je naprodaj v Ljubljani; od skupaj 4.880 vojaških stanovanj jih je 4.500 namenjenih za odkup. Doslej so upravičenci do nakupa vložili 2.200 zahtevkov. V drugih slovenskih občinah je zahtevkov manj. Tako je bilo v Mariboru, ki ima 700 vojaških stanovanj in 439 stanovanj za odkup, vloženih le 100 zahtevkov, v občini Brežice, ki ima 500 stanovanj in 300 vojaških stanovanj za odkup, pa le 49. In zakaj tolikšno zanimanje za odkup stanovanj v Ljubljani? Zaradi izobrazbene sestave nekdanjih vojaških starešin. Nižji častniki so bili namreč zaposleni v manjših regionalnih centrih, medtem ko so višji častniki (z večjo kupno močjo) živeli predvsem v Ljubljani.

Zanimivo je tudi razmerje med številom vojaških stanovanj in možnostmi za odkup. V Ljubljani je ta razlika zelo majhna, povsem drugače pa je v nekaterih drugih občinah. Morda je najbolj zanimiv primer Ilirske Bistrice, kjer je od skupaj 200 vojaških stanovanj le 67 namenjenih za odkup. Podobno je tudi v Postojni, kjer je od 440 vojaških stanovanj namenjenih za odkup le 151.

V nekaterih občinah pa je prišlo tudi do nasilnih vselitev v stanovanja, ki so se izpraznila z odhodom JLA. V Črnomlju je bilo takšnih vselitev 12, novi stanovalci pa so postali begunci. Do nasilnih vselitev je prišlo tudi v občinah Radovljica, Slovenska Bistrica, Ilirska Bistrica, Koper ter Ajdovščina. Težave pri prodaji stanovanj pa povzročajo tudi nezakonite vselitve na podlagi odločb, ki so bile izdane po 6. januarju 1991. Samo v Celju je bilo izdanih več kot 60 nezakonitih odločb, v Ptuju in Ajdovščini pa več kot 35. Ponekod so se stanovalci že izselili, v večini primerov pa bo imelo (moralo izreči) zadnjo besedo sodišče.

V. O.

Vrsta za nakup vojaškega stanovanja v Ljubljani. Slika Sašo Bernardi

Stanovanjska enota	št. vojaških stanovanj	možen odkup	zahtevki	pogodbe
Koper	—	131	74	10
Ajdovščina	230	90	30	30
Ilirska Bistrica	200	67	10	—
Murska Sobota	48	32	7	7
Celje	250	170	8	—
Brežice	500	300	49	49
Tolmin	102	42	30	24
Logatec	—			
Dravograd	—			
Slovenska Bistrica	56	26	2	—
Sežana	51	20	6	—
Črnomelj	78	30	8	4
Ptuj	96	49	2	—
Trebnje	3	—	—	—
Radovljica	81	50	24	24
Maribor	700	439	100	78
Postojna	440	151	17	11
Kranj	220	156	96	82
Ljubljana	4880	4500	2200	600
Kibača	86	32	5	5
Jesenice	9	9	4	2
Vrhnika	179	74	42	34
Škofja Loka	49	29	18	—
Nova Gorica	107	95	50	14
skupaj	8365	6492	2782	974

PIJEM, TOREJ SEM

Knjiga PIJEM, TOREJ SEM goriškega zdravnika dr. Antona Prijatelja, izšla je lani, je dragocen prispevek k vsesplošnemu osveščanju, kaj alkohol napravi iz človeka. Poznati bi jo morali v slehernem podjetju, da bi lahko pravočasno pomagali delavcem, ki zaidejo na pota alkoholizma. Iz knjie objavljamo nekaj odlomkov.

Še najbolj me boli, kadar pride na invalidsko komisijo alkoholik, tisti v zadnji fazi, tisti, za katerega do takrat niso skoraj nič naredili, ko pa je postal »razvalina življenja«, kot imam navado reči, takrat pa vsi zahtevajo, naj ga upokojimo in mu s tem damo vstopnico za oni svet. Znano je namreč, da naši alkoholiki po upokojitvi sila hitro umirajo. Prej pa so jih skrivali, nihče se ni z njimi ukvarjal, dajali so jim potuho. Ko pridejo predstavniki delovnih organizacij na invalidsko komisijo, sem včasih grd in nesramen ter jih vprašam, kje so bili doslej, ali res niso ugotovili, da bi morali človeku pomagati...

Kronični alkoholik, ki je bil na zdravljenju, ali pa tisti, ki se hoče ozdraviti odvisnosti od alkohola, mora popolnoma prenehati piti kakršnekoli alkoholne pijače, tudi pivo. Nekateri zdravljeni alkoholiki se bojijo celo čokoladnega bombona, ki vsebuje alkohol. Pri zdravljenju velja pravilo vse ali nič (mnogi alkoholiki bi radi videli, da bi po zdravljenju postali zmerni pivci, žal pa je pri njih za to prepozno).

Tisti zdravljeni alkoholiki, ki vedo, da je nevarnost recidiva velika, tudi povedo, da niso popolnoma ozdravljeni, saj je nevarnost, da ponovno začnejo piti, velika. Prav zato, da bi bila ta nevarnost manjša, se zdravljeni alkoholiki združujejo v klubih. Zdravljeni alkoholik je izgubil svoje pivske prijatelje. Stare »klape« ni več, družbe, s katero bi posedal v gostilnah, ne sme imeti, zato se zbira s sebi enakimi v klubu. Tu se pomenijo, opišejo svoje težave, pomagajo drug drugemu pri vzdrževanju abstinence.

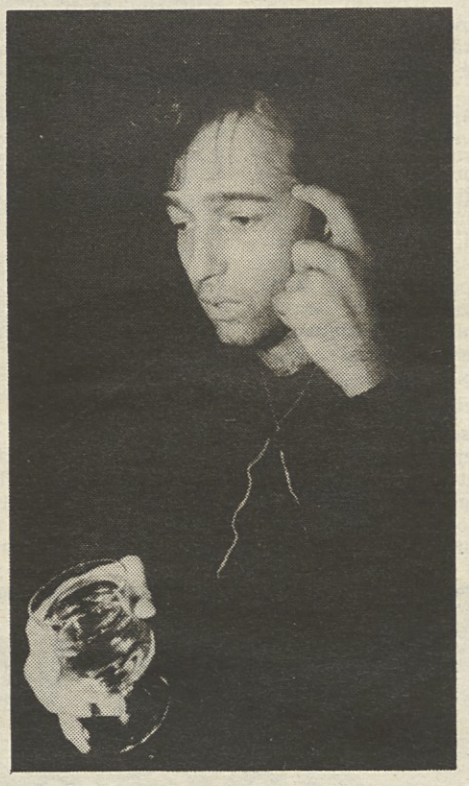

Poudariti velja, da delavec potrebuje pomoč svojih sodelavcev, socialne službe, svoje delovne organizacije že pred začetkom. Takrat gre na zdravljenje bolj zgrda kot zlepa. Izredno pomembno je ne samo sodelovanje strokovnih služb med zdravljenjem in po njem, pač pa vsakega posameznega sodelavca. Huda preizkušnja je, če zdravljenemu alkoholiku vsak neznanec – ali pa še huje, znanec – kar naprej ponuja alkoholne pijače. Namesto da bi pomagali pri njegovi abstinenci, mu včasih nalašč, včasih pa iz nevednosti nagajajo.

Kultura v naših delovnih organizacijah oziroma med delavci bo zrasla tudi takrat, kadar bo vsak posameznik pomagal zdravljenemu alkoholiku, da ne bo zabredel v recidiv. Zavedati se moramo, da alkoholizem družbo zelo veliko stane (izostanki z dela, slab delovni učinek, veliko bolniške odsotnosti, bolezni, draga zdravila), da je tudi zdravljenje drago (tri mesece bolnišnice, stalne kontrole), včasih pa je vse to zaman zaradi kozarca vina. Zdravljenemu alkoholiku moramo vsi pomagati, da se »pobere« in postane polnopraven član družbe.

SOCIALNA DRŽAVA – ZBORNIK RAZPRAV

Vsi čutimo, kako nas tepe, ker je nimamo. Vse bolj jo bomo potrebovali – **reformirano SOCIALNO DRŽAVO,** brez katere si ni moč predstavljati niti najmanjšega razvojnega koraka slovenske države.
Ni utopija, vsi problemi so rešljivi. O tem ambiciozno piše deset avtorjev zbornika, sodelujočih pri projektu SOCIALNA DRŽAVA.

REVŠČINA V SLOVENIJI NI ZLA USODA, KI BI JI NE MOGLI UTEČI, JE SLABA STROKOVNA IN NAPAČNA POLITIČNA ODLOČITEV!

Zbornik razprav o socialni državi na 134 straneh izpod peresa Željka Ciglerja, Andreje Črnak Meglič, Leva Krefta, Francija Pivca, Sonje Pirher, Jožice Puhar, Cirila Ribičiča, Rajka Šugmana, Martina Totha in Maje Vojnovič lahko za 600 tolarjev naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) ..... izv. knjige SOCIALNA DRŽAVA. Naročeno mi/nam pošljite na

naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Naročeno dne: ....
Žig Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

ŽIVLJENJE TEČE ...

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Postopek za uveljavljanje in varstvo pravic (VIII)

Določbe zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju o tem, kdo lahko začne postopek – uvede postopek za uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, se razlikujejo od podobnih določb v zakonu o splošnem upravnem postopku. Prav zato jih tudi predpisuje zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, saj gre za specifične in samo v tem postopku uporabne določbe.

Upravni postopek se lahko uvede na pobudo organa, ki je pristojen za odločanje v upravni stvari, ali na pobudo stranke. V prvem primeru gre za uvedbo postopka po uradni dolžnosti in velja za uvedbo in vodenje postopka načelo oficialnosti, v drugem primeru pa velja tako za pričetek kot tudi za vodenje postopka načelo dispozitivnosti. V primeru, če za uvedbo postopka velja načelo oficialnosti, ni potrebna zahteva stranke. Ta sicer tudi v tem primeru lahko zahteva uvedbo postopka, nima pa nobenega pravnega sredstva, če organ postopka ne uvede. Če velja načelo dispozitivnosti, pa organ ne more uvesti postopka, če ni ustrezne zahteve stranke.

Običajno se v postopku, ki je uveden po uradni dolžnosti ščitijo javne koristi, v postopku, ki je uveden na pobudo stranke, pa se odloča o priznanju kakšne pravice stranki ali o tem, da se ji oprosti ali zmanjša kakšne obveznosti.

Kdaj naj se postopek uvede po uradni dolžnosti oziroma na zahtevo stranke, je največkrat določeno v zakonu ali drugem predpisu, ki ureja posamezno področje.

Postopek za uveljavljanje pavic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se začne na zahtevo zavarovanca, postopek za uveljavljanje pravice do družinske pokojnine pa na zahtevo družinskega člana ali zakonitega zastopnika. Postopek za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja lahko poleg zavarovanca zahtevata tudi lečeči zdravnik ali zdravniška komisija.

Postopek za uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja je uveden, ko zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje prejme ustrezno zahtevo. Pri postopku za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja pa mora biti zahtevek tudi že opremljen s popolno medicinsko dokumentacijo o zdravstvenem stanju zavarovanca in njegovi delovni zmožnosti.

Zahtevek za uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se vloži pisno ali ustno na zapisnik. To velja tako za postopek uveljavljanja kot tudi varstva pavic. Zahtevek se lahko vloži pri katerikoli enoti zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. V primeru, da je zahtevek vložen pri enoti, ki ni pristojna za reševanje, mora ta zahtevek takoj posredovati pristojnemu organu.

Za reševanje zahtev je vedno pristojna enota, pri kateri je bil zavarovanec nazadnje zavarovan.

Če je postopek uveden na predlog zdravnika ali zdravniške komisije, ne more niti zavarovanec sam niti kdo drug v njegovem imenu predlagati umika predloga oziroma ustavitve postopka. Postopka prav tako ni mogoče ustaviti, če zdravnik ali zdravniška komisija umakneta svoj predlog, zavarovanec pa se ne strinja z ustavitvijo postopka.

(Se nadaljuje)

ZAKON PREOZEK ZA ŽIVLJENJE

»Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije mi je kot invalidu tretje kategorije odvzel pravico do nadomestila za čas čakanja na ustrezno delo, čeprav v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju nima za tako ravnanje nobene podlage,« je v pismu našemu uredništvu napisala Mira Paulin iz Prezida na Hrvaškem, kamor se je pred kratkim preselila z možem. »ZPIZ me je spravil v brezupen položaj, saj drugih sredstev za preživetje nimam, mož pa ima le skromno invalidsko pokojnino. Menim, da gre za hudo kršitev pravic invalida – državljana Slovenije,« je še dodala Paulinova.

kričeč primer

Zaradi neurejenega stanovanjskega vprašanja se je Mira Paulin-Legvard lani preselila v Prezid na Hrvaškem, vendar kot sama pravi, le začasno, dokler ne bi dobila ustreznega stanovanja v Ložu, tostran meje. A za njo je prišla odločba celjske območne delovne enote zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, da se ji s prvim septembrom 1992 ustavi izplačilo nadomestila za čas čakanja na ustrezno zaposlitev.

»Odločba je nezakonita, ker zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v 201. členu prenos dajatev omejuje le na tujce,« poudarja Paulinova. »Iz priloženega potrdila občine Hrastnik pa je razvidno, da sem državljanka Slovenije in me torej takšne omejitve ne bi smele doleteti.«

Pravica do nadomestila ji je bila devetega februarja lani, ko je že prebivala na Hrvaškem, tudi priznana, a kasneje istega leta odvzeta. Denarno nadomestilo je dobivala za čas čakanja na primerno psihično nezahtevno delo vse do lanskega 30. septembra, in sicer okoli 21.500 tolarjev kot zadnjo akontacijo, potem pa nič več. Pritožila se je zoper odločbo. A strokovna služba zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Ljubljani ji je pritožbo zavrnila. Ostala je praznih rok. Medtem se ji je zdravstveno stanje še poslabšalo, tako da je zdaj v teku postopek za ponovno oceno invalidnosti oziroma za invalida prve kategorije. A tudi zdravit se nima več pravice v Sloveniji.

Zdaj jo preživlja mož s svojo invalidsko pokojnino, ki si jo je prislužil kot vodja računovodstva v Kovinoplastiki Lož, po narodnosti pa je Hrvat. Upokojen je bil leta 1989. Želita se čimprej preseliti v Slovenijo in čakata na zamenjavo stanovanja Prezid–Lož.

Vendar se zakonski mlini ne menijo za njune težave. Pritožbo so ji namreč zavrnili z utemeljitvijo, da v veljavnih predpisih ni pravne podlage za nikakršno izplačilo nadomestila tistim invalidom, ki stalno prebivajo v eni izmed drugih republik bivše SFRJ, ne glede na to, ali so državljani Republike Slovenije ali ne.

Zakone si je bilo vedno moč razlagati tako ali drugače, še posebej v primerih, ko ne morejo zajemati pestrosti in raznolikosti posameznikovega življenja. Je res mogoče, da slovenski državljan, ki naj bi užival pravice iz socialnega in zdravstvenega zavarovanja, te pravice nima, ker začasno živi na drugi strani meje – na Hrvaškem?

Marija Frančeškin

Telefonska demokracija

Že dvakrat zapored se je zgodilo, da je predsednik začasne skupščine Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije sklical korespondenčno sejo preprosto tako, da je poslal telegram na naslove članov skupščine in jih pozval, naj izrečejo svoje mnenje o predlaganih sklepih. Morda ti sklepi niso tako usodni, vsekakor pa je usoden odnos, ki ga je v teh primerih čutiti do demokratične pravice članov skupščine, da v odprti razpravi slišijo različna mnenja in izrazijo svoja.

Tako pa se člani zdravstvene skupščine spreminjajo v čisto formalna telesa birokratskega stroja, ki jih potrebujejo kot kuliso za svoje odločitve. Vprašanje je, kam bo pripeljala takšna telefonska demokracija. Navsezadnje bodo na drugi strani lahko montirali kar avtomatične tajnice.

M. F.

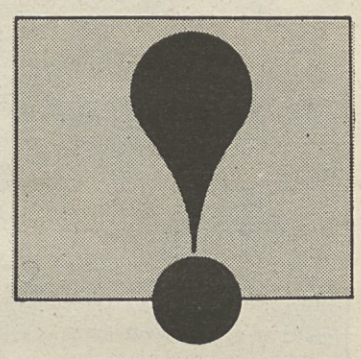

OŠKODOVANIH 60.000 BREZPOSELNIH

Zdaj je že jasno: vlada si je po svoje (in v korist republiškega proračuna) napačno razlagala novi zakon o zaposlovanju in zavarovanju za brezposelnost, ki je začel veljati v začetku leta 1991. Nadomestilo za brezposelne je odmerjala (ministrstvo za delo) po svojem preudarku, kakor ji je pač proračun dopuščal, ne glede na to, da so jo Svobodni sindikati Slovenije že sredi leta 1991 opozorili, da bi bilo treba nadomestila usklajevati z rastjo osebnih dohodkov mesečno, to je podobno kot (velja za) pokojnine.

Lepa beseda ni zalegla, pa je predsedstvo ZSSS, kot vemo, ob koncu lanskega februarja pri ustavnem sodišču sprožilo pobudo za oceno ustavnosti in zakonitosti takšne vladne prakse, hkrati z navedbo, kateri členi zakona vse nasprotujejo tej skopuški proračunski avtomatiki, in še, da je takšno početje v nasprotju s 50. členom ustave, ki govori o pravici do socialne varnosti.

Ob koncu lanskega decembra je ustavno sodišče odločalo in v celoti podprlo stališče sindikatov, nasilno »varčevanje« denarja v škodo nezaposlenih in v korist proračuna pa razglasilo za protizakonito in ga razveljavilo. Sklep je bil objavljen v Uradnem listu 4. decembra 1992.

Pa je kmalu zatem zasedel upravni odbor Republiškega zavoda za zaposlovanje (ki mu predseduje ministrica za delo Jožica Puhar), obravnaval odločbo ustavnega sodišča in, jasno, ugotovil, da bo treba razliko »vrniti«. Iz razumljivih razlogov pa so tudi sklenili, da »zadeve« ne bodo obešali na veliki zvon, da torej ne bodo objavili posebnega poziva morebitnim oškodovancem. Morda v trhlem upanju, da bi (bo) za to možnost izvedelo kar najmanj ljudi. Proračun pač ni računal še z eno nepredvideno luknjo.

In kaj storiti, da bi (nezaposleni) oškodovanci prišli do dodatka k socialni podpori, do katerega so bili upravičeni? Na Republiškem zavodu za zaposlovanje so se odločili, da bo moral ***vsakdo sam vložiti*** *zahtevek za poravnavo premalo izplačanega nadomestila. Posluh za ljudi v stiski, ni kaj!*

In koliko bo za katerega tega dodatnega denarja?

Razlike so (bodo) odvisne od višine že prejetih nadomestil. Tisti, ki so prejemali najnižja, v višini zajamčenega osebnega dohodka, ne bodo dobili nič, občutnejše zneske pa tisti z najvišjimi nadomestili. Zavod čaka zaradi tega (bojijo se tega) ogromno dela, oškodovanci pa bodo seveda tudi razburjeni. V zavodu računajo, da bi utegnilo biti upravičencev okoli 60 tisoč, v ta namen pa bi (bo) šlo blizu 3 milijarde tolarjev.

Rok za vlogo prijav teče od 4. decembra in velja šest mesecev, rešene pa bodo morale biti v 60 dneh. Tehnično bodo to izpeljali v enotah zavoda.

In kaj nam pove ta primer?

Če nič drugega to, da imamo zakone, ki jih je mogoče brati tako ali drugače.

Prav tako ni prvič, da si je vlada drugače razložila zakon kot ustavno sodišče.

In še: da je ustavno sodišče res neodvisno in zato tudi delavci lahko računajo nanj.

Upajmo, da se bo tudi Jožica Puhar, ministrica za delo, kot članica vlade, katere kandidaturo je podprla (omogočila) Združena lista (tudi Delavska stranka Slovenije kot sopodpisnica te liste), v prihodnje bolj uspešno zavzemala za interese nezaposlenih, kot se je doslej, ko so bili tudi po njeni »zaslugi« materialno oškodovani.

Vinko Blatnik

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Nezavestnega so našli ob cesti

Tak naslov pogosto beremo v časopisih, največkrat v črnih kronikah, kjer opisujejo poškodbe, nesreče in kriminalna dejanja.

Kadar na reševalni postaji zdravstvenega doma zazvoni telefon in sporočijo, da so našli nezavestnega človeka, gredo reševalci največkrat z zdravnikom na pomoč, kajti nezavest ni bolezen, ampak samo znak mnogih bolezni ali pa poškodb.

Kaj je nezavest? Najbolj enostaven odgovor je, da je nasprotje zavesti. Zavest je doživljanje okolice. Vemo, da smo, lahko opazujemo in primerno odgovarjamo zunanjim dražljajem in dogodkom. Definicij in oznak nezavesti je nešteto. Človek v nezavesti se ne zaveda ne sebe ne okolice ne dogodkov.

Vzrokov nezavesti je izredno mnogo in v tem prispevku ne bomo mogli vseh našteti. Našteli bomo nevarnosti ob nezavesti, komplikacije in temu primerno prvo pomoč. Če vidimo na cesti ležati človeka, bomo kaj hitro pomislili, da se je preveč napil. Res je: hudo pijan človek je nezavesten. Lahko pa je nezavesten tudi, če pade in se udari v glavo, nezavesten je lahko tudi sladkorni bolnik v komi (zato morajo sladkorni bolniki nositi ali značko ali imeti vedno pri sebi tako imenovano izkaznico sladkornega bolnika). Dr. Derganc v svoji knjigi OSNOVE PRVE POMOČI ZA VSAKOGAR našteva, na kaj moramo pomisliti, kadar najdemo nezavestnega človeka. Vzrok nezavesti je lahko: omedlevica, poškodba glave, pijanost, božjast ali padavica, histerični napad, možganska kap, zastrupitev ali huda bolezen.

Ker je nezavesten bolnik brez refleksov, se lahko zaduši, ker mu je jezik padel nazaj, ali pa se lahko zaduši z izbljuvki, slino ali krvjo. Bruhanje je znak nekaterih bolezni ali še pogosteje poškodb (pretres možganov).

Zato je temu primerna prva pomoč: bolnik ali ponesrečenec mora ležati na boku, z zgornjo nogo upognjeno v boku in kolenu, z glavo postrani in navzdol, tako da če bruha ali krvavi, gredo izbljuvki ali kri iz ust.

Nezavesten bolnik nikoli ne sme ležati na hrbtu, ker je v tem primeru njegovo življenje v nevarnosti.

Nezavestnega človeka moramo takoj prepeljati v zdravstveno ustanovo, kjer bodo poskušali ugotoviti vzrok nezavesti in temu primerno ukrepali. Prva pomoč pa mora biti taka, da človeka ohrani pri življenju, da se mu zdravstveno stanje ne poslabša. Pri ugotovitvi vzroka nezavesti nam mnogo pomagajo svojci ali priče dogodka ter morda bolniški izvidi, ki jih ima bolnik pri sebi.

Če bolnik ne diha, mu moramo dajati umetno dihanje. Poudariti pa moram, da nezavestni bolnik lahko diha popolnoma normalno in njegovo srce tudi bije normalno. Če nezavestni bolnik normalno diha in če mu srce bije normalno, ni potrebno niti umetno dihanje niti masaža srca.

Pač pa je potreben primeren prevoz do zdravstvene ustanove. Ne smemo podleči pritisku množice, ki zahteva takojšen prevoz do bolnišnice, pa čeprav v osebnem avtu! Pokličimo in počakajmo rešilni avtomobil.

ZAKON O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU S KOMENTARJEM

v brošuri

mag. Alekseja Cvetka

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Cena 480,00 SIT. Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255, 110-033.

BEDA V SLIKI

BEGUNSKI VSAKDAN – Slika: Sašo Bernardi

MATERINSKI DOM

PRISPEVAJTE ZA MATERINSKI DOM!

Odbor za materinski dom pri reviji Otrok in družina, Miklošičeva 16, Lj., tel.: (061) 311 658

Prispevke lahko nakažete na žiro račun ZPMS, Miklošičeva 16, Lj., štev. 50101-678-45223 s pripisom »za materinski dom«. Hvala!

Podelili
Prešernove nagrade

Pisatelj

Drago Jančar

za pripovedna, dramska in esejistična dela

Drago Jančar ustvarja že od leta 1971: piše črtice, novele, romane, drame, eseje, filmske scenarije

Zanj ima literatura smisel le, kadar pripoveduje o temeljnih človekovih vprašanjih, predvsem o spopadu med vladajočo družbeno-zgodovinsko močjo in posameznikom, ki nosi svojo trmasto individualno voljo in misel in ki ne more, noče, ali ne sme pristati na totalizacijo ali omejitev, čeprav se zaveda, da so njegove možnosti skromne in omejene. Ustvaril je zbirko človekovih tragičnih spopadov z neznanim in temnim, ki leži prav na dnu zavesti kot nekakšen »metafizični« presežek njegove zgodovine, a tudi njegove individualne pameti ali norosti. Njegova s slogovno briljanco in izvirnim zanosom pisana esejistika je odigrala važno vlogo v osvobodilnih dogajanjih Slovenije zadnjega pol desetletja. O literarni izjemnosti njegovega pisanja priča dejstvo, da je naš najbolj prevajani avtor.

Igralka

Milena Zupančič

za vloge, odigrane v slovenskih gledališčih in filmih

Milena Zupančič združuje žlahtno igralsko umetnost z občutljivostjo sodobnika.

Njen igralski razpon je osupljiv; enako vplivna in prepričevalna je, ko izreka krhko hrepenenje po neizrekljivem, ko z vso notranjo silovitostjo izpoveduje krutost bivanja v svetu telesnega in duševnega nasilja, ki posega v nedoumno tragične razsežnosti nezadoščenosti in tesnobe ter katastrofičnosti sveta, ko odkriva svet prvinske čutnosti ter mraz in jalovost moderne civilizacije in ko oblikuje pretresljive lirizme nežnosti in mehkobe in trpko ljubezensko resignacijo.

Z vsem omenjenim se bojuje za polnost življenja in smisel bivanja. Vse to uresničuje z mojstrskim razčlenjevanjem vloge, s skoraj že glasbenim preigravanjem nasprotujočih si psiholoških stanj, s slikovitimi dialoškimi amplitudami, z natančno odmerjeno uporabo gibov, s sijajno govorno razlago.

Nagrade Prešernovega sklada

Nagrade Prešernovega sklada so prejeli: oblikovalec **Edi Berk** za oblikovanje vidnih sporočil; pisatelj **Evald Flisar** za dela Popotnik v kraljestvu senc, Kaj pa Leonardo?, Jutri bo lepše; režiser **Janez Pipan** za predstave Zmagoslavje ljubezni, Stella, Domači učitelj, Gloria; pisatelj **Zorko Simčič** za roman Človek na obeh straneh stene; slikar **Andraž Šalamun** za razstavo v Obalnih galerijah; jazzovski trobentač **Petar Ugrin** za solistične nastope doma in v tujini.

PREŠERNOVA DRUŽBA VAS VABI Z DRAGOCENIMI KNJIGAMI

PREŠERNOVA DRUŽBA * LJUBLJANA *

Pri Prešernovi družbi vemo, da je knjiga najdragocenejše darilo.

Zato obiščite najbližjo knjigarno!
Zato dobre volje odprite vrata poverjeniku Prešernove družbe!
Zato sporočite svoje želje na telefonske številke (061) 218-909, 219-889 in 218-950!

ČAKA VAS KNJIŽNO DARILO, KI GA SKRIVA FORMULA: 2 + 1.

PRAZNUJTE – Z BRANJEM DOBRIH, KORISTNIH IN LEPIH KNJIG – 40-LETNICO PREŠERNOVE DRUŽBE IN NJENEGA PLEMENITEGA DELOVANJA V SLOVENSKI KULTURI.

IZBERITE SI SVOJE KNJIGE TUDI MED NASLEDNJIMI USPEŠNICAMI Prešernove družbe:

	prodajna cena	članska cena
REDNA LETNA ZBIRKA 1994 (Zbirka izide 3. decembra 1993)	**7.000,00**	**4.900,00**
PREŠERNOV KOLEDAR 1994		
KI JO JE MEGLA PRINESLA, Feri Lainšček		
NA RANČU VERANDA, Vitan Mal		
STO SLOVENSKIH LJUBEZENSKIH PODOB, dr. Ivan Sedej		
POT DO SREČE IN ZDRAVJA, dr. Tanja Poberaj		
ZA TAKOJŠNJE BRANJE IMAMO NA VOLJO NASLEDNJE KNJIGE:		
DONATA, Ivo Zorman	625,00	500,00
NAMESTO KOGA ROŽA CVETI, Feri Lainšček	1.250,00	1.000,00
PODMORSKI SVET IN MI, Mate Dolenc in drugi	2.500,00	2.000,00
STO SLOVENSKIH VRHOV, Stanko Klinar	3.014,00	2.500,00
ZAPISKI ODPOSLANCA ZEMLJE, Miha Remec	625,00	500,00
TA NORI SVET, Vladimir Janežič	1.250,00	1.000,00
KAKO SE JE NAŠA DOLINA PRIVADILA SVOBODI, Miloš Mikeln	1.250,00	1.000,00
RINGO POTEPUH, Branko Hofman	625,00	500,00
STO ZNAMENITIH RASTLIN NA SLOVENSKEM, dr. Tone Wraber	2.220,00	2.000,00
LETA ZA PET DRUGIH, dr. Janez Milčinski	1.250,00	1.000,00
PESNIK IN POLICISTKA, Vladimir Kavčič	1.250,00	1.000,00
ČAS ZA ROPARICE, Polona Škrinjar	1.250,00	1.000,00
DETEKTIVI V ZELENI KATRI, Brane Dolinar	625,00	500,00
GRAD KRALJA MATJAŽA, Janez Stanič	625,00	500,00
KAVE, KAVICE, KOFETKI, Peter Stopar	1.250,00	1.000,00
NADA, VRNI SE, Ferdo Godina	1.250,00	1.000,00
STO NARAVNIH ZNAMENITOSTI SLOVENIJE, Peter Skoberne	2.500,00	2.000,00
VRT IN LETNI ČASI, Izidor Golob	1.860,00	1.500,00
DROBTINICE, Miha Mazzini	1.250,00	1.000,00
MEDENI TEDEN, Pavle Zidar	625,00	500,00
DOHTAR, TI JEZIČNI DOHTAR, France Prešeren	625,00	500,00
LENORA, dr. France Prešeren	970,00	800,00
ZDRAVILO LJUBEZNI, dr. France Prešeren	625,00	500,00
IVAN O., Ivan Mrak	1.310,00	1.040,00
NEWYORŠKI RAZGLEDNIK, Ana Krasna-Praček	1.560,00	1.250,00
SKOZI LUČI IN SENCE, Ruda Jurčec	3.060,00	2.340,00
LOV ZA KOMETOVIM REPOM, Pavel Šimac	1.250,00	1.000,00
NJEN MODRI DEŽNI PLAŠČ, Mate Dolenc	1.250,00	1.000,00
DRUGOD IN TUKAJ, Ignac Golob	2.400,00	1.900,00
DUŠA IMENA, Jože Felc	1.875,00	1.450,00
LIPA IN HRAST, Janko Messner	1.250,00	1.000,00
MAJENCA, Boris Pangerc	1.200,00	980,00
SLOVENSKA KMEČKA POVEST, Miran Hladnik	1.250,00	1.000,00
SLOVENSKA MODROSLOVNA PAMET, Frane Jerman	625,00	500,00
TESNOBA, Ivan Potrč	870,00	630,00
PRAVLJIČAR, Polde Bibič	3.800,00	2.950,00

NAROČILA po pošti sprejema **PREŠERNOVA DRUŽBA, Opekarska 4a, 61115 LJUBLJANA**

Vam ne stoji več?!

– Seveda, vsi politiki so spolno nezadovoljeni in problematični tički, večina med njimi pa ima težave s potenco, je rekel znanec, ki se polprofesionalno ukvarja s psihoanalizo. In nadaljeval:

– Seveda, to je teorija suspenza, zato je v politiki tako malo žensk, te pa bi bile rade posiljene, mislim v hipotetičnem smislu.

Komaj, da sem ga razumel, on pa ni odnehal:

– Seveda pa se radikalni preobrat zgodi takrat, ko zasedejo oblast in začutijo moč manipulacije, takrat imajo težave s prezgodnjim izlivom.

– Torej, jim stoji ali ne? sem bil radikalno preprost.

– Hm, seveda, te problematične osebnosti so bile travmatično zaznamovane že v otroštvu, sublimacija posedovanja pa je v njih povzročila transfer.

– Ko bi te človek razumel, kaj je torej s politiki?

– Gre za pozicijo volje do moči.

– In?!

– Torej, če hočeš posplošen odgovor, politikom v principu ne stoji, v položaju žrtve, stoji pa jim, ko so oni v superiornem položaju, a kratek čas.

– Človek božji, časi volitev so.

– Saj, za to gre, na vse konce in kraje me kličejo, naj jim pomagam, ves spekter barv, ob črnih, zelenih, do rumenoplavih bi radi nasvete.

– A glede impotence?

– Kje pa, zanima jih, če bi me lahko vpisali v njihovo kandidacijsko volilno listo.

– Pa boš sprejel?

– Si znorel, mene politika zanima v strogo psihološko-medicinskem smislu!

– Oprosti, ker sem vprašal.

– Nič hudega, te morda zanima teorija politično izključujočega jaza pri politikih, ki so jim v zgodnjem otroštvu odtegnili dojko?!

– O, ne, ne, dovolj je bilo! in mu poskušam ubežati. On pa govori naprej:

– Vsem politikom, ki so jim prezgodaj odtegnili dojko, pomeni mikrofon očetov falus, strah pred Ojdipovim kompleksom.

Vem pa, da je znanec častihlepen in da bo kandidiral za poslanca. To bo veselo v parlamentu ob razglabljanju o odtegnjenih dojkah, o tem, komu od politikov še stoji in komu ne in še in še.

Samo katera stranka ga bo kandidirala?

Morda marsovsko pingvinska zaveza!

Franjo F. Frankenstin

Praznik!?

Doživeli in preživeli smo praznik. Tokrat je bil zares pravi in na ljubljanskem Prešernovem trgu je bil velik žur. Več si želeti ne moremo in ne smemo, saj prav to žuriranje jasno govori, da smo kulturni praznik posvojili.

V tem tednu si uvodničarji niso upali zapisati, da si ga je takšnega, kot je nastal in še nastaja, zamislil Josip Vidmar že leta 1944 sredi vojne vihre. Ofenziva že izgubljenih Nemcev ni dovolila slavja na 3. december, dan pesnikovega rojstva, in potem ko se je polegla, je prišel prav tudi 8. februar, kot dan pesnikove smrti. Izvirna misel pravi, da je treba ta dan slaviti in povsod po Sloveniji nagrajevati kulturnike in znanstvenike. Od tega je ostalo predvsem to, da se dandanašnji celo nagrada za gospodarstvenike usklajuje z višino Prešernove nagrade, ki je tako ohranila primat brez vsake tovrstne zakonske opredelitve.

Letos je slavljenki in slavljencu prinesla vsakemu okroglo milijon tolarjev. V nedeljo, ko sem se potepal po hribih, mi je nekdo rekel, da slavimo največjega slovenskega pijanca in kurbirja, ampak da si je Ribičev France to zares zaslužil. Pa ne zgolj to. Je eden redkih mož, ki je nekdanjemu Marijinemu trgu v začetku tega stoletja uspel nadeti svoje ime. Nasploh je z njim povezanih mnogo štorij in zato ni čudno, da je trdi del Demosa po zmagoviti poti na oblast hotel potisniti na smetišče zgodovine tudi kulturni praznik in namesto tega uveljaviti prezrto, preganjano in zatirano umetnost, kot je dejal takratni kulturni minister. In zagotovo ravno zaradi demokracije še danes nočejo prazniku priznati korenin v narodnosvobodilni vojni. Ker si je njegovo ime nadela brigada, je France posmrtno postal rdečkarski boljševik in kot takšen menda strup za demokracijo. Seveda bo pesnik s svojim delom preživel tudi ta trivializem sodobne kulturniške begavosti, ki bi rada štiriletni boj za golo preživetje izrezala iz narodovega telesa in spomina in slavila kolaboracijo v imenu domoljubja in skrbi za narodovo preživetje.

Vi pa si vzemite čas in tu pa tam le pokukajte v pesnikove misli. Sprostilo vas bo in vam pokazalo globine človekove duše. Zagotovo boste našli tudi odgovor na kakšno vaših intimnih vprašanj, kajti v pesmi prelita pesnikova bol in njegovo neskončno hrepenenje nista zgolj praznik, ampak predvsem njegov in naš vsakdan.

Zato vas ne bo zanimalo, ali ima kulturniško ministrstvo že svojega državnega sekretarja ali sekretarko (to naj bi bila namreč oseba, odgovorna za strokovnost dela službe ministrstva) ali ne. Morda vas bo zanimalo, kaj bo z vašo lokalno pihalno godbo, če je občina z izdajo obveznic porabila denar za kulturo in za še kaj drugega za leta vnaprej. Morda boste pritrdili, da je svinjarija plačevati enak davek na knjige, plenice in pasjo ter mačjo hrano. Ne jezite se. V tem, drago plačanem poslanskem sistemu ni treba brati, to počnejo izvoljeni ljudje po službeni dolžnosti, le-ti imajo po angleškem vzoru tudi pse in mačke, Pedigre Pal in Wiskas hrana pa sta draga, a ne sodita v luksuz. Zato je to tako pri davkih.

Nikar pa tega ne povejte ljudem, ki dnevno prihajajo na Poljansko ali pred cerkvena vrata, da bi dobili kaj za preživetje do naslednjega dne. Tudi za njihovo hrano je davčna stopnja povsem enaka. Vidite, davki so odsev kulture in vrednot sodobnega sveta, zato pri nas še nimamo pravega davka za novoustvarjeno vrednost, mnogi pa vam hitro v brk povedo, da so oni kupili hišo in stanovanje, vi pa ste svoje zafrčkali, zajedli in zapili. Naš France in današnji Franceti, Janezi in Micke s svojim potratnim ravnanjem pridno polnijo državne jasli, podjetni pa terjajo za svoje kredite subvencioniranje previsokih obresti. Seveda iz državnega proračuna!

V starih gnilih časih smo rekli, da je kultura način življenja, in takrat so z ljubljanskega gradu zadonele fanfare, po Čopovi so zaplesale mažoretke in celo policijska godba je imela promenadni koncert. Danes so tradicijo ohranili predvsem gledališčniki, ki jim je umetniška beseda kruh. Na praznik so se razdajali in nato slavili. Šolniki so nam po prazniku napovedovali stavko in povem, da je v tem imenu odpadla vrsta kulturnih prireditev, namenjena mladim. Ja, po počitnicah in po kulturnem prazniku. Pa nihče ne bo napravil tazaresne inventure, skomignil bo z rameni in čakal nov kulturni praznik.

Milan Bratec

Zveza kulturnih organizacij Slovenije

razpisuje

NATEČAJ

za udeležbo na 21. srečanju mladih pesnikov in pisateljev Slovenije.

Pogoji:

- Sodelujejo lahko avtorji, ki svojega dela še niso izdali (razen v samozaložbi) v knjižni obliki in še niso bili uvrščeni med najboljše v dosedanjih republiških srečanjih mladih pesnikov in pisateljev, in to s prozo, poezijo in dramskimi deli.
- Prispevki morajo biti napisani s pisalnim strojem in poslani v treh izvodih, označeni pa morajo biti s šifro. Prispevkom pa naj avtorji priložijo še zapečateno ovojnico s podatki: ime in priimek, naslov, izobrazba, poklic, starost in šifra.
- Dvočlanske žirije in republiški selektor bodo med pravočasno prispelimi prispevki s svojega območja izbrale najboljše avtorje za nastop na območnem in republiškem srečanju.
- Vse poslane prispevke odstopijo avtorji za morebitno objavo brezplačno. Organizatorji bodo objavili dela izbranih avtorjev na način in v obsegu, ki bo ustrezal njihovim finančnim možnostim.

Rokopisov ne vračamo.

- Prispevke je treba poslati do **25. februarja 1993 na naslov:**

Zveza kulturnih organizacij Slovenije, (za 21. srečanje), Štefanova 5, p.p. 136, 61001 Ljubljana

Območna srečanja bodo potekala v Radovljici, Ilirski Bistrici, Grosupljem, Lendavi, Slovenj Gradcu in Krškem od marca do konca maja 93, republiško srečanje pa septembra 1993 v občini Radovljica.

Dodatne informacije dobite po telefonu: (061) 151-028, int. 44 (Dragica Breskvar).

Embargo na trgovino z orožjem

JANŠA IMA PRAV

Šli smo preverit, ali drži trditev našega ministra za obrambo Janeza Janše, da embargo obvezuje tistega, ki prodaja orožje, in ne tistega, ki ga kupuje, se pravi, da gre za prepoved izvoza orožja, ne pa prepoved uvoza. »Po tej isti Janševi analogiji naj bi torej embargo kršila država, ki prodaja orožje, in ne tista, ki ga kupuje.« In preden vam povemo vso zgodbo, lahko čisto na kratko rečemo, da besede ministra Janše držijo kot pribite. No, vsaj v tistem praktičnem delu, ki se nanaša na našo akcijo »uvoza streliva«, če sam embargo in njegove normativne interpretacije prepustimo mladcem na Mladini.

Naša zgodba se začne v neki trgovini z lovskim orožjem in strelivom v Borovljah na avstrijskem Koroškem. Prijazni prodajalci so nas postregli z vso pazljivostjo in trgovsko spretnostjo. Takole, na oči so hitro presodili naše kupne zmožnosti in nam namesto drage avstrijske in nemške municije (4 DEM za komad) ponudili polovico cenejšo češko, ki je narejena po neki zahodni licenci. V njihovo veliko razočaranje, ki pa so ga ustrežljivi trgovci znali dobro prikriti, smo kupili eno samo škatlico (20 nabojev). O kakšnem embargu za razliko od naših trgovcev v Borovljah nismo slišali niti ene samcate besede. Verjamemo lahko tudi, da v množici besed in ob obilni prijaznosti normalen kupec iz Slovenije niti opazil ne bi, da mu vselej pedantni Avstrijci za plačano blago niso izdali računa. No, bolje obveščenemu kupcu pa ta malenkost ne more uiti, saj mu mora biti jasno, da na meji ne bo mogel uveljaviti zahtevka za povrnitev v trgovini plačanega davka. To je edini znak, da »s stvarjo nekaj ne štima« oziroma da ni več tako, kot je bilo pred uvedbo embarga. Avstrijski trgovci se preprosto delajo Francoze in računov za orožje in strelivo ne izdajajo, drugo pa je vaš problem. Kaj to pomeni?

Predvsem to, da na avstrijski strani meje o kakšnem orožju ali strelivu ne smeš niti črhniti, kajti v nasprotnem primeru ti ga mora carinik zapleniti. Posebej tedaj, če ga na to opozoriš. Če pa ga pri pregledu avtomobila carinik opazi sam, se po pripovedovanju lovskih kolegov zgodi, da ga zvečine »ne opazi« in se ob njem vede, kot da bi šlo za kavo ali čokolado. Za razliko od naših pač avstrijski cariniki takole med brati vedo, kaj je interes gospodarstva in trgovine.

Mi avstrijskega carinika nismo »posebej opozarjali«, da imamo kakšno strelivo, kar pomeni, da smo mejo prešli po samo zamahu z roko. Popolnoma drugače je bilo seveda na naši strani.

Policaj nas je spustil mimo brez besed. Najbrž bi enako ravnal tudi carinik, če mu ne bi na vprašanje, ali imamo kaj prijaviti, povedali, da imamo strelivo. Reagiral je, kot bi ga pičila čebela. Takoj nas je pobaral: »Ste ga prijavili policistu?« Da ne, je bil naš odgovor, kar je hkrati že pomenilo, da je treba avto zapeljati »na stran« in se podati v policijsko pisarno, kjer nas utegne čakati zanimiva procedura. In res!

Resnici na ljubo velja povedati, da so se policaji na mejnem prehodu Ljubelj do nas vedli zelo korektno, če ne celo ustrežljivo. Iz oči moža postave, ki je vodil postopek prijave streliva, je bilo jasno vidno njegovo pomilovanje, če ne celo zmrdovanje, češ: Kaj pa ti je bilo treba blebetati, da imaš teh nekaj patronov. Tiho bi bil in zdaj bi se že veselo peljal tja proti Ljubljani. Tako pa, kreten...

»Ali imate orožni list?« se je glasilo prvo njegovo vprašanje. Ko smo mu ga pomolili pred nos, si ga je najprej pozorno ogledal, potem zapisal potrebne podatke, potem pa... No, potem se je stvar začela zapletati natanko tako, kot v nekdanji Jugoslaviji. »Ali imate nabavno dovoljenje za uvoz streliva?« je mirno nadaljeval policist. Ko smo mu predočili, da ga pač nimamo, in se zraven celo delali, kot da bi zanj prvič slišali, je prav mirno skomignil z rameni, rekoč: »Strelivo mora ostati tu. Vi pa ste dolžni v osmih dneh priti ponj z nabavnim dovoljenjem, ki ga dobite na referatu na vaši občini. Če vas v tem roku ne bo, bomo strelivo poslali, na vaše stroške seveda, na Mestni sekretariat za notranje zadeve v Ljubljani. Tu imate še potrdilo o deponiranem strelivu in lep pozdrav!«

In kaj zdaj? Nič, vzeli smo papir, se vljudno poslovili od korektnih policajev na Ljubelju, zdaj pa bo pač treba lepo na občino, kjer nam bodo izdali nabavno dovoljenje in potem lepo spet na Ljubelj, kjer nam bodo izročili naše strelivo.

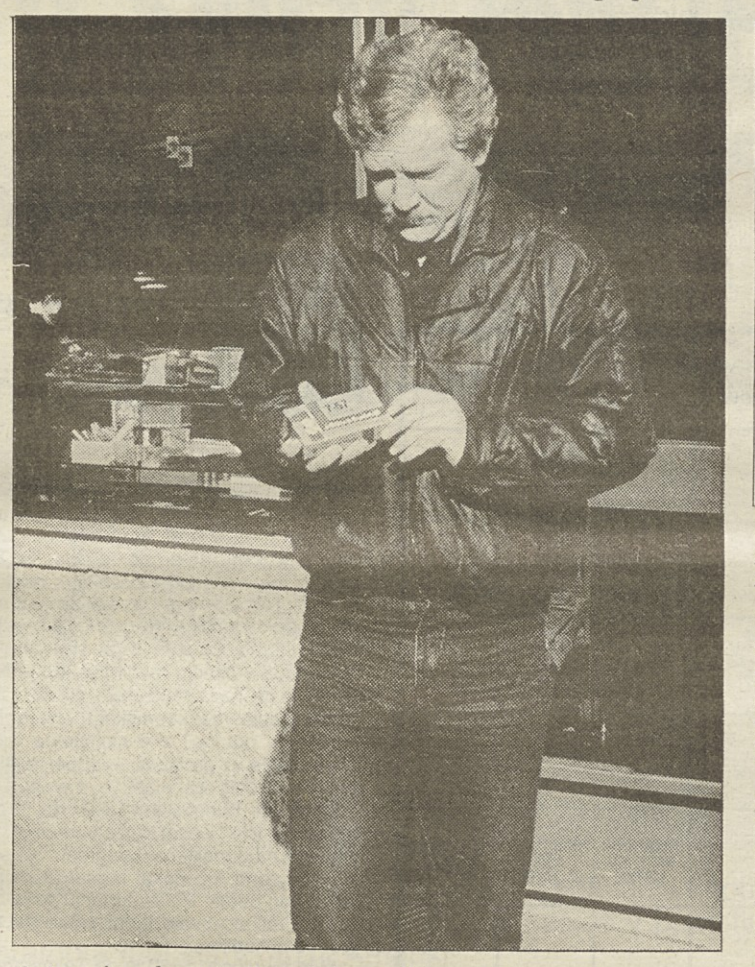

Avtor prispevka s strelivom iz boroveljske trgovine.

Na slovenski carini smo strelivo prijavili brez kakršnegakoli zapleta.

Kaj nam to pove? Najprej predvsem to, da o kakšnem spoštovanju embarga, ki naj bi po Mladininih interpretacijah veljal tudi za Slovenijo, v naši zgodbi ni bilo ne sluha ne duha. Bilo je natanko tako, kot je dejal minister Janša, in sicer, da embargo obvezuje državo izvoznico, ne pa tudi uvoznika. Vsaj uradno je bilo tako, saj nam avstrijski prodajalec ni izdal računa, kar pomeni, da nam v primeru zapletov tudi »ni prodal« streliva, medtem ko bi nam ga carinik zaplenil ali nas v najboljšem primeru napotil, da ga vrnemo prodajalcu, če bi mu seveda povedali, da vozimo strelivo. Kako potem to stvar avstrijski trgovci urejajo s svojo davkarijo, je kajpak že druga zgodba, ki nas ne zanima. Skratka, Avstrijci, v tem primeru država izvoznica, se dela, kot da spoštuje embargo, a zraven še kako pazi, da zaradi njega ne bi preveč trpele njene gospodarske koristi.

Kaj pa mi? Mi se pač vedemo, kot da kakšnega embarga na izvoz orožja in streliva v bivše republike nekdanje Jugoslavije ne bi nikoli bilo. Celo več, za državljane Republike Slovenije velja pri nabavi in uvozu orožja in streliva natanko ista zakonodaja, kot je veljala v Jugoslaviji, kajpak z vsemi njenimi (nekdanjimi) nesmisli vred, kar nam zelo nazorno potrjuje zahtevano nabavno dovoljenje za uvoz streliva. Zakaj je treba za strelivo, ki ga v naši trgovini dobiš na orožni list, pri uvozu imeti še posebno uvozno dovoljenje, so že vedeli nekdanji snovalci te zakonodaje. Bolj na mestu je vprašanje, zakaj ta zakonodaja in ti nesmisli veljajo še danes. Seveda pa so to že stvari, ki niso prav nič povezane z embargom, temveč zadevajo naše interne peripetije oziroma hitrost resničnega odklapljanja od države, ki jo je že zdavnaj vzel hudič.

Minister Janša ima torej prav, ko pravi, da embargo na trgovino z orožjem velja predvsem za države izvoznice, saj v praksi je nedvomno tako. Druga stvar pa je, kako na embargo gledamo na načelni normativni ravni. Resnica je samo ena, in sicer, da nas prav nihče ne sili, da s kričečimi primeri iz lastne prakse opozarjamo na velike razlike med normativnim in stvarnim in se s tem popolnoma po nepotrebnem dajemo v zobe pomembnim mednarodnim dejavnikom. To pa v prvi vrsti najprej in predvsem velja za ministra za obrambo.

Ivo Kuljaj
Slika: Sašo Bernardi

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
PMP LJUBELJ
(Organ mejne kontrole)
Številka: 12-007/93
Datum: 01.02.1993

Na podlagi 35. in 36. člena Zakona o nadzoru državne meje (Ur. list RS, št. 1/91), 21. in 23. člena Pravilnika o izvajanju Zakona o nadzoru državne meje (Ur. list RS, št. 19/91) se izdaja

POTRDILO DEPONIRANEGA STRELIVA

Priimek in ime: KUKALJ IVAN
rojen: 4.6.1954
stalno prebivališče: CELOVŠKA C. 108, LJUBLJANA
državljanstvo: R. SLOVENIJE, potni list št. S 3089946
izdan od SNV Ljubljana dne 25.06.1985
mu je bilo ob prihodu v Republiko Slovenijo zaseženo:

	(vrsta)	(kaliber)	(tov. št. orožja)
OROŽJE: 1.	/	/	/
2.	/	/	/
3.	/	/	/

	(vrsta)	(kaliber)	(količina)
STRELIVO:	SELLIER BELLOT	7x57	20
	/	/	/

ker za vnašanje čez državno mejo v Republiko Slovenijo nima dovoljenja pristojnega organa oziroma ga ni prijavil. Orožje in strelivo bo poslano MSNZ Ljubljana

M.P.
(Uradna oseba)

MZ-90
Fy 120/14 jm 3772-91

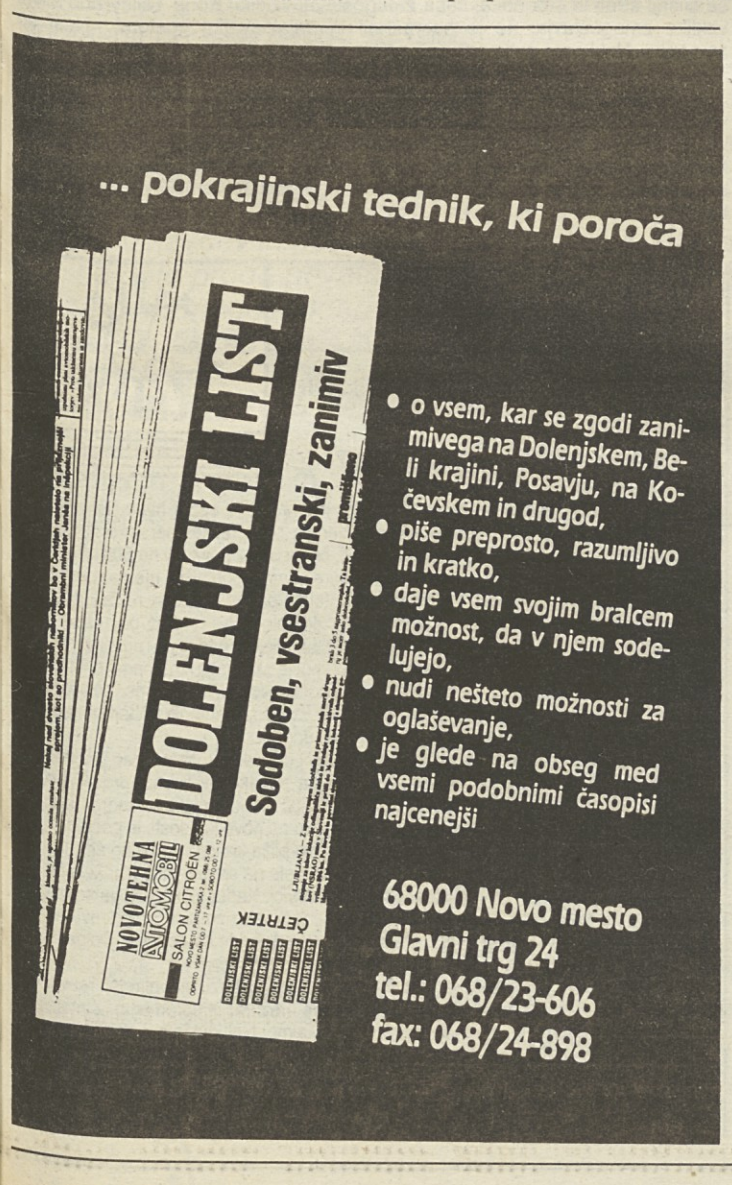

Paradigma svinj pri koritu se maje

POBUDA USTAVNEMU SODIŠČU

POBUDA ZA PRESOJO SKLADNOSTI ZAKONA O POSLANCIH IN ZAKONA O VLADI Z USTAVO

Zoltan JAN, rojen 11. 11. 1947 v Novi Gorici, po poklicu profesor slovenskega jezika na Tehniškem srednješolskem centru v Novi Gorici, na podlagi 160. in 162. člena ustave Republike Slovenije

PREDLAGAM

Ustavnemu sodišču Republike Slovenije, da presodi določila o plačah, ki jih vsebujeta ***Zakon o poslancih*** *(UL RS št. 48–2229/92) in* ***Zakon o vladi*** *(UL RS št. 4–124/93), in odloči o njihovi skladnosti z Ustavo Republike Slovenije. Istočasno predlagam, da Ustavno sodišče na podlagi prvega odstavka 161. člena ustave RS zadrži izvrševanje napadenih zakonskih določb.*

UTEMELJITEV

Napadena določila uvajajo osnovno in deloma tudi metodologijo pri obračunavanju plač vladnih funkcionarjev in članov Državnega zbora RS, ki se bistveno razlikuje od, tiste, ki se uporablja za druge delavce v državni upravi in za delavce v celotnem javnem sektorju.

Pri svoji pobudi se ne zavzemam za nesmiselno nizke plače prizadetih, ker se zavedam njihovega pomena, pač pa se zavzemam za načelo enakosti pred zakonom, ki se mora spoštovati tudi pri posameznih zakonih, ki urejajo različna področja istega družbenega segmenta.

Ker kot profesor javne šole tudi sam prejemam plačo iz proračuna RS, vendar po povsem drugih kriterijih in osnovah, sem bistveno prizadet pri materialnih pogojih za opravljanje svojega poklica in pri plačilu svojega dela.

Med drugim se zaradi neopravičenih in nesorazmernih plač enih zmanjšujejo možnosti za ustrezno plačilo drugih, ki so plačani iz proračuna, s čimer je nedvomno izpričan moj materialni interes pri pobudi Ustavnemu sodišču.

Napadene določbe me poleg navedenih dejstev postavljajo tudi v krivičen položaj, ki nikakor ni v skladu z 2. členom ustave RS, ki govori, da je Slovenija pravna in socialna država.

Napadene določbe kršijo tudi ustavno določilo 14. člena o enakosti vseh državljanov pred zakonom.

Amandmaji, ki so bili podani v postopku sprejemanja navedenih zakonskih predlogov, javno mnenje, samo delovno gradivo ter Predlog posebnega sklepa, ki ga je oblikovala Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Državnega zbora RS (št. 430–03–/92–5/2 z dne 26. 1. 1993), vse to potrjuje gornje navedbe. Do sedaj je plače za celotno sfero »skupne in splošne porabe« nekako urejal vladni odlok (sklep o kalkulativnih osnovah za izračunavanje plač (UL RS 20/91), zakon o funkcionarjih v državni upravi (UL RS 30/90, ter kasnejši popravki) in še nekateri predpisi. Kljub relativni enotnosti, je praksa pokazala, da bi bilo potrebno ta sistem razširiti na celotno sfero javne porabe in celo na elektrogospodarstvo, železnice itd. ter še bolj poenotiti.

Temu nasprotna so prizadevanja zakonodajne oblasti. Po sprejemu dopolnil zakona o plačah delavcev v državni upravi, po sprejemu zakona o plačah funkcionarjev, po uveljavitvi zakona o poslancih, po osamosvajanju zdravstva itd. nastajajo vedno novi sistemi za obračunavanje plač, v katerih se uporabljajo različna izhodišča, različne metodologije, **različna je celo izhodiščna plača,** ki je za nekatere nižja od zajamčenega osebnega dohodka, za druge pa bistveno in nesorazmerno višja.

Ta prizadevanja, ki kršijo ustavna določila se nadaljujejo, saj sta v postopku sprejemanja tudi zakon o plačah sodnikov ustavnega sodišča (EPA 50; št. 430–03/93–6/2–1; z dne 18. 1. 1993) ter o sodniških plačah (št. 430–03/92–5/2–1, z dne 26. 1. 1993), ki vnašata neenotnost in različna izhodišča celo v samo sodstvo. Pojasnila o začasnosti zakonov, o omejenosti njihove veljavnosti brez navedbe eksplicitnih terminov, ne dajejo nobenega jamstva, da se to stanje ne bo nadaljevalo v nedogled.

V sferi javnih izdatkov ustvarjajo napadena zakonska določila povsem nepregledne sisteme plač, ki pa predstavljajo v proračunu Republike Slovenije pretežen delež izdatkov. Postajamo država, ki celo lastne uslužbence plačuje po različnih kriterijih in ni sposobna imeti enotnega sistema za tako pomembno področje.

Ob predstavljenih argumentih je očitno, da je pobuda za presojo ustavnosti napadenih zakonskih določil utemeljena in da je pokazana njihova neskladnost z ustavo republike Slovenije.

Nova Gorica, 5. 2. 1993

Zoltan Jan
Cankarjeva 84
Nova Gorica

Prešernov kulturni praznik

– Kako ste kaj preživeli slovenski kulturni praznik? smo povprašali tovariša Neposrednega proizvajalca raznih strok, ki je dan po prazniku kot navadno tičal za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in žulil svoje pivo.

»Tako, kot se za praznik spodobi!« je dejal in še enkrat krepko odpil.

– In kako se za praznik spodobi?

»Najprej smo v naši družini naredili iniciativni odbor za proslavo slovenskega kulturnega praznika... V začetku je najmlajši tekal v trgovino po pivo, potem pa smo sklenili, da tako preveč drobimo svoje kulturne sile in smo šli v bližnjo gostilno.«

– Ampak v čem je tu kultura?

»Tole pa je neumno vprašanje. Prvič smo pokazali veliko mero kulture, ker smo najmlajšega razbremenili neljubega tekanja v trgovino po pivo, čeprav je tam pivo cenejše. Drugič pa smo potem v gostilni vsem naokrog pokazali takoimenovano kulturo pitja.«

– In kakšna je ta kultura pitja?

»No, vzameš kozarec v roko in hitiš piti. Kdor zadnji ostane pokonci, je najbolj kulturen pivec.«

– Kaj pa tisti, ki omagajo?

»Mislite reči popadajo! No tisti pač ne dobijo Prešernove nagrade.«

– O kakšnih Prešernovih nagradah govorite? Te so vendar delili v Cankarjevem domu...

»No, mi podružbljamo kulturo. Zato si tudi mi delimo Prešernove nagrade.«

– Ja in kakšna pa je tista Prešernova nagrada, ki jo delite pri vas?

»Kdor zadnji ostane pokonci, lahko popije še eno veliko pivo. Če obstane pokonci še potem, mu vsi ploskajo, ampak navadno se to ne zgodi.«

– Ampak kje je tu kultura? Kje so recitali? Pesmi?

»O, saj se med pitjem pogovarjamo, recitiramo pesmi in tudi pojemo. Včasih nas celo prenašajo, mislim pri sosednjih mizah, čeprav moram priznati, da nas prenašajo težko.«

– Ampak vi prav žalite spomin na dr. Franceta Prešerna!

»A, mi da ga žalimo? No, če se jaz kaj spoznam na Prešerna, bi mož, če bi bil še živ, zagotovo raje zavil v našo družbo kot pa v Cankarjev dom.«

Bogo Sajovic

Kučanova obljuba

Milan Kučan, predsednik Republike Slovenije, je sprejel predstavnike Slavnikovega stavkovnega odbora in nekatere sindikalne aktiviste. Kot so zapisala javna občila, naj bi jih slovenski predsednik pozorno poslušal in jim obljubil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči vplivati na razmere, v katerih so se znašli zaposleni. In res, naslednji dan je šel Slavnik v stečaj!!! Tudi predsednik ni več tisto, kar je bil včasih.

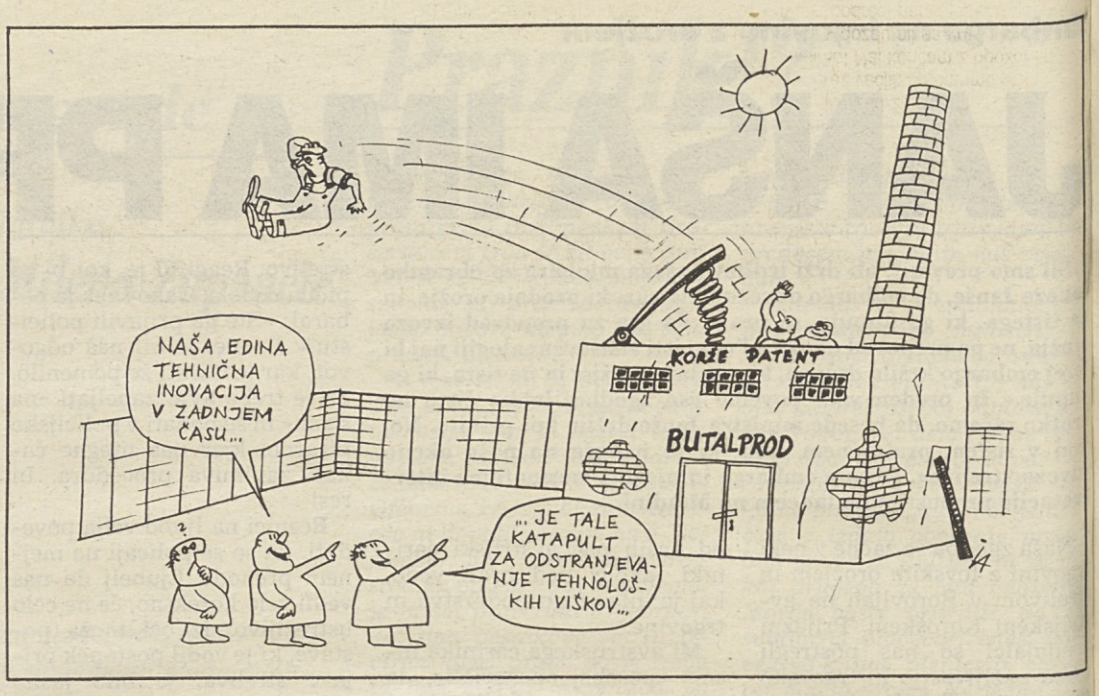

Koržetove reference

Uroš Korže, direktor Sklada za razvoj, je izjavil, da je direktor Plutala Ivan Koželj podjetju prigospodaril 40 milijonov DEM dolgov. Vsaj nekaj. Za razliko od slednjega Korže nikoli v življnju ni imel priložnosti za takšne dosežke. Pač, vse se je spremenilo v trenutku, ko je postal direktor sklada. Zdaj tudi on pospešeno podpisuje pogodbe, zaradi katerih bo Slovenijo še hudo bolela glava. Da bi javnost prepričal o svojih neizčrpnih referencah, je nenadoma (za nazaj) postal še finančni direktor IMP. Pri Koržetu je vse mogoče. Tudi nemogoče!

Janša go home!

Janez Janša, obrambni minister, namerava zgraditi v Kopru pomol, kjer bo privezana prva ladja slovenske vojne mornarice Sinji galeb. Hkrati namerava zasesti še drugi najlepši park na Obali in vilo bivše ankaranske bolnišnice, ki jo ta park obdaja. Prvi najlepši park pa je Janša že uredil v obmorsko letovišče na Debelem rtiču, kjer bo poslej skupaj z utrujenimi somišljeniki stegoval in nastavljal soncu od osamosvojitve premrle ude. Janša se kmalu ne bo prav nič ločil od nekdanjih generalov JLA. Zatorej: Janša go home!

Kuli

Šef

Šef nekega sindikata France Tomšič je danes še edini nekdanji Demosovec, ki, kot da se medtem ne bi zgodilo nič pretresljivega, vestno uresničuje Demosov program. Še najbolj pri srcu mu je kajpak znana Demosova okrožnica o širjenju nekega sindikata, ki jo je svoj čas vestno izpolnjeval. Vse je teklo kot namazano, dokler jih ni v kočevski Opremi prvič resno dobil po smrčku. Od tedaj je France pri širjenju svojega sindikata bolj previden. Ne dela več rompompoma pri glavnem vhodu, temveč skuša pogosto priti v podjetje kar tiho skozi stranski vhod. Enega takšnih je opazil tudi v zloglasnem Koržetovem skladu. Tako ni nobeno naključje, da France ta odpad na vsa usta hvali, saj računa, da se bo ob vsesplošnem »prestrukturiranju« posameznih podjetij kaka drobtinica znašla tudi na njegovi mizi. Kot pravijo dobro obveščeni, se ob menjanju menedžmenta praviloma menja tudi sindikat. Delavci pa ob tem zvedo, da ne bi prišli na kant, če bi bili v »ta pravem« sindikatu. Vse pod firmo sindikalnega pluralizma kajpak!!!

Politik novega kova

Kriči proti poslanskim plačam in zraven vroče upa, da se ne bi zmanjšale!

					AVTOR: DRAGO ROMNER	VELIKA ŽELJA PO ČEM	ENOLETNA RASTLINA BUČEVKA	PRAVOSLAVNI ŠKOF	ČEHOV ANTON	PRIPRAVIL SALOMONOV UGANKAR	APARAT, KI POVZROČA NIHANJA	PREMIK VEK	ST. MESTO V APULIJI ITALIJA	MUSLIM. M. IME
					KRAJŠE VESELO DRAMSKO DELO					PALICA ZA ČIŠČ. PLUGA				
					ZLOŽEN LES ZA KUHANJE OGLJA					GARJE / RUM.-RJAVA BARVA				
					PISATELJ HANSSON				ŠOLSKI RED / FR. KEMIK (PAUL)					
					ROPARSKA MOR. RIBA / NEM. PISAT. (THOMAS)									
												FANATIČNA NACIONALISTKA	HUDODELEC, ZLOČINEC	VERDIJEVA OPERA
DELAVSKA ENOTNOST	GLAVNO MESTO MAROKA	OSNOVNA MERA	DANIJEL / SANITARIJE					ZDROBLJENO OGLJE ZA V KOPO / ATLET LEWIS						
SOZVOČJE, SONIHANJE										TORIJEC				
HRVAŠKI IGRALEC NALIS						ZMIKAVT				RIMSKI PESNIK				
ŠVED. TEN. IGRALEC (BJORN)					MRZLICA VSAK OSMI DAN	ARISTOTEL / IDEALIST				PESNIŠKI STIK / KRAJ NA PRIMORSKEM				
IME TREH PERGAM. KRALJEV							PREMIKANJE PO ZRAKU				NIKELJ / VRSTA OGLJIKOVODIKA			DOLGOREPA TROPSKA PAPIGA
BIV. JAP. POLITIK (KAKUEI)								IGOR DEKLEVA	DOMAČA ZEMLJA / ZLATO JABOLKO					
NAGRADNA KRIŽANKA	NAJVEČJI OTOK V JADRANU	LUKNJA NAD PEČJO / ZORANA ZEMLJA								VRSTA METULJA				
SKALA KAMEN				VRSTA ŽITA / IGOR PRETNAR						PRIPOMOČ. ZA POMETANJE / LORENZ OKEN				
RAČJA LUKNJA							VRSTA MOČNO ŽGANIH ŽIDAKOV							
POPRAVLJ. AVTOMOB. PLOČEVINE							ELEKTR. NABIT DELEC				OKRAJŠ. SRBSKO M. IME			

Nagradna križanka številka 7

Rešeno križanko nam pošljite do 23. februarja 1993 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 7

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 5.

KANA, ARH, HASS, ARES, LARIONOV, TAMTAM, IVRIT, MARCO VAN BASTEN, ALAIN, KIAR, ALE, ANAMIT, PATRAS, SR, RAMIZ, STARK, ALEKO, OSICA, KARLA, SOLON, NT, ATA, OKI, VENE, DAL, ORS, ANION, VAT, ANAKREON, ND, ZALA, CITA, ROP, KOROTAN, ITNERARIJ, MARONI, JENAKIJEVO, EKARIT, AVAL, LACAN, TAN, NA

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 5

1. Teodora Milanič, Šarej 50, 66310 Izola
2. Fani Borovina, Ljubljanska 9, 66230 Postojna
3. Ivanka Stibilj, Endlinerjeva 14, 61113 Ljubljana

Križanko pripravil: SALOMONOV UGANKAR

Horoskop

Vedno med zmagovalci

Francoski državnik Charles Maurice de Talleyrand (rojen 13. februarja 1754) je bil znan po tem, da je znal vedno pravočasno zamenjati svoje politično prepričanje in pravočasno prestopiti v zmagoslavni tabor. Kot prvorojenec stare plemiške družine bi moral prevzeti družinsko dediščino. Ker pa je šepal in bil zaradi tega neprimeren za vojaka, se je njegov oče odločil dediščino zapustiti drugemu sinu. De Talleyranda so »spravili« med duhovščino in mu s pomočjo zvez hitro priskrbeli bogato škofijo. Prav nič pobožni škof de Talleyrand je na zasedanju stanov 1789 odkril, kam piha veter *in kot* poslanec skupščine po revoluciji predlagal zaplembo cerkvenega premoženja in s tem »dokazal« svojo privrženost revolucionarnim načelom. Potem je manevriral v ozadju revolucije. Ko je Napoleon postal prvi konzul in kasneje cesar, je de Talleyrand prevzel mesto zunanjega ministra, Napoleon pa mu je podelil naslov beneventskega kneza. Kasneje je zaradi nekega spora z Napoleonom odstopil z ministrskega mesta, seveda brez posledic za svoje premoženje in prostost, in zopet taktiziral za kulisami. Ko je Napoleonova zvezda začela zahajati, je navezal stike s protinapoleonsko koalicijo in z izgnanimi francoskimi kralji. Ko je bila vzpostavljena kraljevina, je zopet postal minister, sedaj kralja Ludovika XVIII., sodeloval je tudi kot predstavnik Francije na dunajskem kongresu. Ko se je Napoleon začasno vrnil kot cesar, je Talleyrand teh nekaj mesecev ostal neopazen, saj je slutil Napoleonov dokončen poraz. Po Waterlooju se je zopet ponudil kralju v službo. Potem je še več let, do svoje smrti spletkaril za kulisami in umrl bogat, čeprav ne preveč priljubljen.

Med revolucijo 1830 je de Talleyrand z nekaj prijatelji igral karte. Zunaj so se slišali streli in čez nekaj časa zmagoslavni vzkliki. Ko je Talleyrand slišal vzklike zmagoslavja, se je nasmehnil in dejal svojim gostom: »Naši so zmagali.« Neki gost ga je vprašal: »Kateri pa so to?« Stari lisjak je odgovoril: »To vam bom pa jutri povedal.«

V tem tednu so se rodili še ruski basist Fjodor Šaljapin, angleški družboslovec Thomas Malthus, rimsko-nemški cesar Sigismund, francoski kralj Ludovik XV., italijanski slikar, kipar in pesnik Michelangelo Buonarroti, italijanski fizik Alessandro Volta, italijanski violinist in skladatelj Nicolo Paganini, francoski pisatelj in mislec Charles Louis de Montesquieu in nemški verski reformator Martin Luther.

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Sprememba v torek?

Fronta, ki je v nedeljo prešla Slovenijo, je prinesla s seboj hladnejši zrak. Ohladitev občutite predvsem v višinah, kjer so bile prej temperature že kar nenormalno visoke. Zdaj se ne boste ogreli, če se boste povzpeli na 800 ali več metrov nadmorske višine. Tam so temperature namreč pod ničlo, medtem ko se v nižinah že v opoldanskem času kar lepo ogreje. Sončno vreme se nadaljuje, le megla, ponekod tudi nizka oblačnost, sta postali rednejši gost po nižinah. Vreme je postalo že res dolgočasno. Pa ne le zato, ker ni padavin. Tudi brez njih bi bilo lahko bolj pestro. Tako pa se je območje visokega zračnega pritiska usedlo nad Evropo, njegovo središče pa se počasi seli enkrat bolj nad vzhodni del, drugič proti severu, nato spet nad srednjo Evropo... Edinole po temperaturah lahko sklepamo, da se nekaj vendarle še dogaja.

Ne le po vremenu, ki letos res prehiteva, tudi po koledarju se pomlad vse bolj bliža. V nedeljo je že Valentinovo, dan, ki ga ponekod v Evropi praznujejo zaljubljenci. »Valentin (14. februar) prinese ključ od korenin«, je zadnja leta eden bolj znanih ljudskih pregovorov. O vremenu ne pove kaj dosti, le posredno lahko sklepamo, da se zima počasi in zanesljivo bliža koncu. Pa če bo še tako opletala z repom, ne bo dolgo držalo. Res smo šele na sredini meseca, ki je še zimski. Svečan, staro slovensko ime nosi po pravici. Kadar leži sneg, ga sonce podnevi že toliko stali, da kaplja od streh. Ponoči voda zmrzne in v dnevu ali dveh že nastanejo ledene sveče, ki se vsak naslednji dan še debelijo. Dolge in težke so prav slikovite, toda marsikje nevarne ljudem.

Le negativne jutranje temperature in mrzla tla zadržujejo hitrejši razvoj v naravi. Za konec tedna nas čaka suho vreme brez večjih sprememb. Z malo sreče se bo v torek le spremenilo. Toda počakajmo! Naj končam z opozorilom vsem, ki lepo vreme izkoriščate za delo na polju, v gozdu ali na vrtu: Če boste zakurili, bodite skrajno previdni. Izsušena trava in podrast naravnost kličeta po požaru. Letos jih je bilo v tem času že kar nekaj!